

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EKONOMİSİ VE BESLENME EĞİTİMİ

**TÜRKİYE'YE YERLEŞEN ALMANLARIN BİREYSEL, SOSYAL VE
GELENEKSEL DEĞERLERİNİN SAPTANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Hayri ERDOĞAN

ANKARA
Ocak, 2010

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EKONOMİSİ VE BESLENME EĞİTİMİ

**TÜRKİYE'YE YERLEŞEN ALMANLARIN BİREYSEL, SOSYAL VE
GELENEKSEL DEĞERLERİNİN SAPTANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hayri ERDOĞAN

Danışman: Yard. Doç. Dr. Hüsne DEMİREL

ANKARA

Ocak, 2010

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Hayri ERDOĞAN'ın “**Türkiye'ye Yerleşen Almanların Bireysel, Sosyal ve Geleneksel Değerlerinin Saptanması**” başlıklı tezi 18.01.2010 tarihinde, jürimiz tarafından Aile Ekonomisi ve Beslenme Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Yard. Doç. Dr. Hüsne DEMİREL

Üye : Yard. Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK

Üye : Yard. Doç. Dr. Gürcü KOÇ ERDAMAR

ÖNSÖZ

Değerler kültürün en önemli öğelerinden biridir. Soyut olan bu kavram insanların davranışlarını şekillendirmekte, verdiği kararları ve tercihlerini etkilemektedir. Ülkemize yerleşen Almanların bu kararları nasıl ve hangi amaçla verdiklerini anlayabilmek için onların değer sistemlerini bilmek ve anlamak gerekir.

Değerler sosyal bilimlerin her zaman ilgisini çekmiş konuların başında gelmektedir. Değerlerin bu kadar ilgi çekmesinin nedeni; insan davranışlarını açıklamada temel öneme sahip olduğunun düşünülmesinden ileri gelmektedir. Ayrıca değerlerin araştırmacılara hem bireysel hem de grup olarak bilgi sağlayabiliyor olması, değere verilen önemin artmasının en başta gelen nedenlerindedir.

Değer sistemlerinin farklılıklarının bilinmesi o toplumun sosyal ve aile yapısına ilişkin bilgiler sağlar. Daha da önemlisi bireylerin beklentilerinin, ihtiyaçlarının anlaşılmasına ve bu sayede bireyler arasında etkileşimin artmasına yardımcı olur.

Bu araştırma ülkemize yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinin saptanması ve saptanan bu değerleri yaşadıkları bölgedeki halkın değerleri ile karşılaştırarak bu iki milletin birbirlerinin değerlerini etkileme durumunu belirlemek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür.

Bu çalışmanın konusunun belirlenmesinde ve planlanıp yürütülmesinde sürekli yardım ve motive edici tavsiyelerde bulunan, yolumu aydınlatan, bana değerli görüşleri ile vizyon kazandıran danışmanım Sayın Yard. Doç. Dr. Hüsne DEMİREL'e, tüm okul yaşamım boyunca beni sürekli destekleyen ve dualarını esirgemeyen annem Emine ERDOĞAN, babam Mehmet ERDOĞAN başta olmak üzere ailemdeki herkese ve çalışmalarım boyunca beni sürekli destekleyen nişanlım Mülvin ÖZTÜRK'e içtenlikle teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hayri ERDOĞAN

ÖZ

TÜRKİYE'YE YERLEŞEN ALMANLARIN BİREYSEL, SOSYAL VE GELENEKSEL DEĞERLERİNİN SAPTANMASI

ERDOĞAN, HAYRİ

Yüksek Lisans Tezi, Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Hüsne DEMİREL

Ocak-2010

Bu araştırma; ülkemize yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinin saptanması ve saptanan bu değerleri yaşadıkları bölgedeki halkın değerleri ile karşılaştırarak bu iki milletin birbirlerinin değerlerini etkileme durumunun belirlenmesi amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Ülkemize yerleşen Almanlarla ilgili daha önce yapılmış bir çalışmaya rastlanmamış olması bu çalışmanın önemini arttırmaktadır.

Araştırmanın evrenini Antalya'nın Alanya ilçesinde yaşayan Türkler ve bu bölgeye yerleşmiş olan Almanlar oluşturmaktadır. İlçeye yerleşmiş olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 250 Alman, 164 Türk tesadüfi örneklem yöntemiyle araştırmaya alınmış ve araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Shwartz değerler listesi, sosyal değerler ölçeği, geleneksel değerler ölçeği ile bireylerin demografik özelliklerini belirlemek için anket formu kullanılmıştır.

Araştırma kapsamındaki Almanların %20.3'ü 40-44 yaşlarında, %15.6'sı 50-54 yaşları arasında iken Türklerin %27.3'ü 35-39 yaşlarında, %22.7'si 40-44 yaşlarındadır. Almanların %85.8'i evli, %11.5'i bekar, %2.0'si de eşinden ayrılmış ya da eşi ölmüş olan bireylerden oluşurken, Türklerin %85.4'ünün evli, %13.4'ünün bekar, %1.2'sinin de eşini kaybetmiş bireylerden oluştuğu saptanmıştır. Araştırma kapsamındaki Almanların %37.2'si en az ortaokul mezunu iken, Türklerin yarısının ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Alman bireylerin %16.2'si 35001 ile 4000 Euro arasında, Türk bireylerin ise %37.8'i 501 ile 1000 Türk Lirası arasında gelire sahiptirler.

Araştırma kapsamına alınan Almanların Türkiye'yi tercih etme sebeplerinin başında Türkiye'yi çok sevdikleri yer alırken (%32.4), %20.2'si de ekonomik olduğu için Türkiye'ye yerleşmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Türklerin bireysel, sosyal ve geleneksel değer puanlarının Almanlardan daha fazla olduğu ve gruplar arasındaki farkın istatistikî açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($p<.001$).

Almanların Türkiye'ye yerleştikten sonra bireysel değerler ölçeğinin alt ölçeklerinden gelenekselcilik, hazcı, uyarılım (heyecan ve yenilik arayışı), özyönelim+evrenselcilik puanları ile geleneksel değerler ölçeğinden aldıkları puanın arttığı ancak bu durumun istatistikî açıdan önemli olmadığı belirlenmiştir. Almanların bireysel değerlerden; doğayla bütünlük içinde olmak (doğayla uyum), ılımlı olmak (aşırı duygu ve hareketlerden kaçınmak) bireysel değerleri şu anki puanlarının geçmişteki puanında fazla olduğu ve gruplar arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir ($p<.05$, $p<.001$).

Almanlara yakın ve uzakta yaşayan Türklerin bireysel, sosyal ve geleneksel değer puanları ortalamalarının birbirine yakın olduğu, ancak bireysel değerlerden güç ile hazcılık değerlerini ve sosyal değer puanlarının Almanlara yakın yaşayanlarda biraz daha fazla olduğu bulunmuştur.

Bireysel, sosyal ve geleneksel değer puanlarının Alman ve Türklerde cinsiyete göre farklılık göstermediği saptanmıştır.

Almanların bir yıl içindeki Türkiye'de kalma süreleri arttıkça bireysel değerlerden güç, hazcılık, özyönelim+evrenselcilik, uyuma ve güvenlik puanlarının azaldığı ve gruplar arasındaki farkın istatistikî açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($p<.05$, $p<.01$).

Almanların Türkiye'de yaşama süreleri arttıkça hazcılık puanında bir düşme olduğu ve diğer bireysel değerler puanında bir artış olduğu gözlenirken bu artışın istatistikî açıdan önemli olmadığı, geleneksel aile değerlerinde Türkiye'de yaşama sürelerine bağlı olarak bir artış olduğu ve gruplar arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir. ($p<.05$)

Anahtar Kelimeler: Değer, bireysel değerler, sosyal değerler, geleneksel değerler

ABSTRACT

DETERMINING INDIVIDUAL, SOCIAL AND TRADITIONAL VALUES OF GERMAN PEOPLE SETTLED IN TURKEY

ERDOĞAN, HAYRİ

Master's Thesis, Department of Family Economics and Nutrition Education

Thesis Advisor: Assoc.Prof.Dr. Hüsne DEMİREL

January–2010

This study was planned and carried out to determine the individual, social and traditional values of German people who settled in Turkey; to compare these values with the values of local people and to determine to what extent the values of these two nations influence each other. The fact that no study was carried out Turkey on the German people who settled in Turkey enhance the significance of the present study.

The population of the study consists of Turkish people living in Alanya district of Antalya province and the German who settled in this area. Randomly selected 250 Germans and 164 Turks residing in the study area who volunteered to participate in the study were included in the study as the sampling of the study. In data collection, Schwarts Value Inventory, Social Values Scale, Traditional Values Scale were used and to determine the demographic characteristics of the individuals, a questionnaire form was used.

Of the Germans who participated in the study, 20.3% were between the ages of 40-44; 15.6% were between the ages of 50-54. Of the Turks who participated in the study, 27.3% were 35-39, 22.7% were between the ages of 40-44. Of the Germans 85.8% were married, 11.5% were single, 2.0% were divorced or lost their spouses. Of the Turks, 85.4% were married, 13.4% were single, 1.2% lost their spouses. Of the German who were included in the study, 37.2% were at least secondary school graduates, while half of the Turks were primary school graduates. Of the Germans, 16.2% had an income of 35001-4000 Euro, while 37.8% of the Turks had an income of 501 and 1000 Turkish Liras.

Among the reasons for preferring to settle in Turkey, 31.1% of the German people reported that they loved Turkey very much and 20.2% reported that they settled in Turkey for economic reasons.

It was found that Turkish people had higher individual, social and traditional value scores than the Germans. There was a statistically significant difference between the groups ($p < .001$).

It was found that after the Germans settled in Turkey, among the subscales of individual values scale, traditionalism, hedonist, stimulation (search for excitement and newness), self-direction+universalism scores and the scores from traditional values scale increased, however there was no statistically significant difference. It was found that among individual values, being integrated with the nature (harmony with the nature), being moderate (avoiding from extreme emotions and actions) values of the Germans increased and that there was a statistically significant difference between the groups ($p < .05$, $p < .001$).

It was found that individual, social and traditional value average scores of the Turks who were living close to or at a distance from Germans were similar, however among individual values, power and hedonism values and social value scores were higher in people who were living close to Germans.

It was found that individual, social and traditional value scores did not vary according to gender in Germans and Turks.

As the period of staying in Turkey increased for German people, among individual values, power, hedonism, self-direction+universalism, adaptation and security scores decreased. There was a statistically significant difference between the groups ($p < .05$, $p < .01$).

It was observed that as the period of staying in Turkey was increased, hedonism scores decreased and that other individual values scores increased. This increase was not statistically significant. It was found that depending on the period of staying in Turkey, there was an increase in traditional family values. There was a significant difference between the groups ($p < .05$).

Key words: value, individual values, social values, traditional values

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER SAYFASI	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Kapsam ve Sınırlılıklar.....	5
1.5.1. Kapsam.....	5
1.5.2. Sınırlılıklar.....	5

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Değer Nedir?.....	6
2.2. Değerlerle İlgili Kavramlar.....	8
2.2.1. Etik.....	8
2.2.2. İnanç.....	8
2.2.3. Tutum.....	9
2.2.4. Norm.....	10
2.2.5 İhtiyaç.....	10

2.3. Değerlerin Kaynağı.....	10
2.3.1. Ailede, Çevrede, Okulda Değerler.....	11
2.3.2. İnsanda Değer Yönelimi.....	12
2.4. Değer Sistemleri.....	12
2.5. Değerlerin Sınıflandırılması.....	13
2.6. Değerlerin Özellikleri.....	14
2.7. Değerlerin İşlevleri.....	16
2.8. Değerlerdeki Benzerlik ve Farklılıkların Nedenleri.....	17
2.9. Değerlerin Değişimi.....	18
2.10. Değer Çatışması.....	19
2.11. Değerler Eğitimi.....	19
2.12. Değer-Kültür İlişkisi.....	20
2.13. Türk Toplumuna İlişkin Genel Kültürel Özellikler.....	21
2.14. Alman Toplumuna İlişkin Genel Kültürel Özellikler.....	22
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	24
BÖLÜM III	
YÖNTEM.....	28
3.1.Araştırmanın Modeli	28
3.2.Evren ve Örneklem.....	28
3.3.Verilerin Toplanması.....	29
3.4.Verilerin Analizi.....	32

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM	34
4.1. Türk ve Alman Bireylerin Demografik Özellikleri.....	34
4.2. Türklerin ve Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Bireysel Değerler.....	40
4.3. Türklerin ve Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Sosyal Değerler.....	53
4.4. Türklerin Ve Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Geleneksel Değerler.....	64
4.5. Bireysel Değer Alt Ölçeklerinin, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerinin Diğer Değer ve Kriterlere İlişkin Karşılaştırılmasının Dağılımı.....	75

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER	89
5.1. Sonuçlar.....	89
5.2. Öneriler.....	98
KAYNAKÇA	99
EKLER	103
Ek-1. Anket Formu (Türkçe)	103
Ek-2. Anket Formu (Almanca)	108

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1: Türk ve Alman Bireylerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı.....	35
Tablo 2: Alman Bireylerin Türkiye’deki Yaşantılarına İlişkin Durumlarının Dağılımı.....	38
Tablo 3: Alman Bireylerin Türklerin Yaşayışlarından Etkilenme Durumlarının Dağılımı.....	40
Tablo 4: Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Bireysel Değerlerinin Karşılaştırılması.....	41
Tablo 5: Türklerin ve Almanların Bireysel Değerlerinin Karşılaştırılması.....	47
Tablo 6: Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Sosyal Değerlerin Karşılaştırılması.....	53
Tablo 7: Türklerin ve Almanların (Türkiye’deki ve Almanya’da Yaşarken) Sosyal Değerlerinin Dağılımı.....	56
Tablo 8: Türklerin ve Almanların Sosyal Değerlerinin Karşılaştırılması.....	61
Tablo 9: Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Geleneksel Değerlerin Karşılaştırılması.....	65
Tablo10: Türklerin ve Almanların (Türkiye’de ve Almanya’da Yaşarken) Geleneksel Değerlerinin Dağılımı.....	67
Tablo 11: Türklerin ve Almanların Geleneksel Değerlerinin Karşılaştırılması.....	73
Tablo 12: Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Değerlere Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırması....	76

Tablo 13: Milliyete Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması.....	78
Tablo 14: Alman Ailelere Yakın/Uzakta Yaşama Durumlarına Göre Türklerin Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması.....	80
Tablo 15: Almanların Cinsiyetlerine Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması..	81
Tablo 16: Türklerin Cinsiyetlerine Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması.....	83
Tablo 17: Almanların Türkiye’de Bir Yılda Kalma Sürelerine Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması.....	84
Tablo 18: Almanların Türkiye’de Yaşama Sürelerine Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması.....	86

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Değer Tiplerinin Gruplandırılması.....	75
---	----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Yaşama anlam kazandıran değerler subjektif bir kavramdır. Gözle görülmesi ya da elle tutulması mümkün olmayan bu kavram ancak davranışlarla tanımlanabilmekte ve sözle ifade edilmektedir. Değerler davranışları yönlendiren, yaşamdaki amaçlar için temel kriter sağlayan kararlara, faaliyetlere süreklilik kazandıran ve biçimlendiren isteklerle ilişkili duygulardır.

Yaşama yön veren, faaliyetleri motive eden, kaynak kullanımını etkileyen değerler standartlar ve tercihler ile yakından ilgilidir. Günlük yaşamda karşılaşılan olaylarla birlikte gelişen yaşam deneyimleri değerleri yargılamayı, karar vermeyi ve problem çözmeyi sağlayarak bireyin yeteneklerini kullanmasına ve kendine olan güvenini kazanmasına katkıda bulunur.

Değerler, bireysel davranışlarda gözlenebileceği gibi; bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık ve yaşayışlarını sürdürmek ve devamını sağlamak için o toplulukta yaşayanların çoğunluğu tarafından kabul edilen ortak düşünce, amaç ya da ortak ilkeler olarak da açıklanabilir.

Değerler toplum içinde ya da toplumun bireyleri arasında kabul edilmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal kurallar veya davranışlardır. Sosyal değerler ise; sosyal ve fiziki çevreden, duygulardan veya düşüncelerden oluşur. Günlük yaşantımızda doğal olarak bu duygu ve düşüncelerden etkilenir.

Değerlerin, bireyin yaşadığı sosyal sınıf veya toplumun kültür ile etkileşimi sonucu kazanılmış olması değerlerin kültürel yapı ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Buradan yola çıkarak değerler, toplumca en iyi ve en yararlı olanı kabul eden kavramlardır.

Değerler yaşam kalitesinin en önemli toplumsal göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bireysel değerlerin oluşumunda yaşanan yerleşim yeri, din, dil, kültür, göç, cinsiyet, toplum, aile vb'nin önemli olduğu bilinmektedir. Özellikle göç eden bireylerin sahip oldukları değerler ile göç ettikleri çevreyi etkilediği ya da göç ettikleri bölgede yaşayan halkın değerlerinden etkilendikleri gözlemlenebilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, ülkemize yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinin saptanması ve saptanan bu değerleri yaşadıkları bölgedeki halkın değerleri ile karşılaştırarak bu iki milletin birbirlerinin değerlerini etkileme durumunu belirlemektir. Bu amaçla bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerin uyumuna yönelik genel bir çerçeve sunulmuştur. Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerleri dikkate alınarak yerleştikleri bölgedeki halkın değerlerinin birbirinden etkilenme durumu tartışılmıştır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Türkiye'ye Yerleşen Almanların Bireysel, Sosyal ve Geleneksel Değerlerinin Saptanması

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ülkemize yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinin saptanması ve saptanan bu değerleri yaşadıkları bölgedeki halkın değerleri ile karşılaştırarak bu iki milletin birbirlerinin değerlerini etkileme durumunu belirlemek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür.

Bu genel amaçları belirlemek için şu alt amaçlar planlanmıştır.

1. Türkiye'ye yerleşen Almanların demografik bilgilerini saptamak.
2. Almanların Türkiye'ye yerleşmeden ve Türkiye'ye yerleştikten sonraki bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerini saptayarak yerleştikleri bölgenin değerlerinden etkilenme durumlarını belirlemek.

3. Yerleştikleri bölgedeki Türklerin bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerini saptamak.

4. Türkiye'ye yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerleriyle yerleştikleri bölgedeki Türklerin değerlerini karşılaştırmak.

5. Türklerin, Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinden etkilenme durumlarını belirlemek.

1.3. Araştırmanın Önemi

Yaygın olarak kullanılmasına rağmen, değer kavramının tanımı üzerinde ortak bir görüş bulunmamaktadır. Değerler belirli bir davranış biçiminin bireysel ya da sosyal olarak davranışa dönüştürüldüğü ilkelerdir. Değer konusu bireysel olarak ele alınabildiği gibi sosyal ve kültürel (geleneksel) olarak da ele alınabilir. Bununla birlikte değerler, ortak bir kültürel yaşantıyı paylaşan insanların ihtiyaç, istek tutum ve davranışlarının uygun olup olmadığının belirlenmesinde kullanılan ölçütlerdir (Sezgin, 2006: 24).

Değerler, bütün kültür ve toplumu biçimlendiren ölçütlerdendir. Bireysel değerler; tutumlar, tercihler, inançlar çerçevesinde incelenirken toplum değerleri de; toplumsal normlar ve kurallar çerçevesinde ele alınır. Değerler hiçbir zaman aynı kalmaz sürekli değişir. Bu değişme toplumun yapısına, içinde bulunulan şartlara göre hızlı ya da yavaş gerçekteşir. Değerler değişirken bireylerin tutum ve davranışları da bu değişimden etkilenir. Bireylerin ve toplumun değerlerinin değişmesinde toplumsal değişme etkili rol oynamaktadır (Oktay, 1999: 1).

Değerler, bireylerin temel davranış şekilleri veya inandıkları amaçları olan davranışlarda farklı şekillerde gözlemlenebilen, çok farklı şekillerde ortaya çıkabilen davranış ya da durumlardır (Uyguç, 2003: 93).

Aynı toplum içinde benzer kültürel süreçlerden (yaşantı ve deneyimlerden) geçilmesine rağmen farklı değerlere sahip bireyler bulunmaktadır. Toplum içerisinde farklı değerlere sahip bireyler bulunmasının sebebi gözlemlerin, yargıların (gözlemlerden çıkarılan mantıklı sonuçlar) çok farklı olmasından kaynaklanmaktadır (Yıldız, 2006: 37–38).

Bireylerin değerler sistemlerinin bilinmesi o kişi hakkında bilgi vermekle birlikte; o kişinin yaşadığı toplum, toplumun kültürel özellikleri ve kültürler arası farklılıklar hakkında bilgiye ulaşılmasında önemli bir yere sahiptir. Değerlerin kalımsal olarak değil de, yaşanan toplumdan etkilenilerek kazanılması kültürel yapıyla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Harcar, 2005: 19).

Değerler, sosyal çevre ve bireylerin psikolojik yapısı arasında önemli bir halkadır. Sosyal çevre değerleri, bireylerin davranışlarını etkilemektedir. Aile üyelerinin yaşadığı sosyal çevrede öğrendikleri değerler ailenin bütünlüğü ve sürekliliğini sağlamaktadır.

Kararların temelini oluşturan ve bireylerin gelişiminde rol oynayan değerler, bireylerin tüm hayatı boyunca etkisini sürdürmesi açısından önemlidir (Paolucci ve diğerleri 1977: 5–21).

Değerler, değerlendirmelere ya da çıkarımlarda bulunmaya yardım eden, aynı zamanda davranışları etkileyen standartlardır. Birtakım çevresel sonuçların çıkarımlarının anlaşılması için değerler yol göstericidir. Karşılaşılabilecek olumsuz durumları süzgecinden geçirerek ortaya koyduğu davranışlar ile bu olumsuz durumları ortadan kaldırmaya yardımcıdır (Lopez, ve Arongo, 2008: 623–629).

Almanya'dan Türkiye'ye yerleşen bireylerin de hem sosyal çevrenin değerlerinden etkilenmesi hem de sosyal çevrenin değerlerini etkilemesi beklenmektedir. Türkiye'ye yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamış olması bu çalışmanın önemini artırmaktadır.

Türkiye ve Almanya; her iki ülkenin de milli, dini, inanç, alışkanlık, kültür ve sosyo-ekonomik durumu vb. farklılık göstermesine rağmen benzer değerlere de sahip olduğu gözlemlenebilir. Bu çalışma ile Alanya'ya yerleşen Almanlar ile o bölgede yaşayan Türklerin bireysel, sosyal, geleneksel değerlerinin karşılaştırılması hedeflenmiştir.

1.4. Varsayımlar

1. Ülkemize yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerleri yerleştikleri bölgeye uyum sağlamalarını zorlaştırmaktadır.

2. Türkiye'ye yerleşen Almanların aile yapıları ve değerleri zamanla Türklerin aile yapısı ve değerlerinden etkilenmektedir.

3. Türkiye'ye yerleşen Almanlarda yerleştikleri bölgelere uyum sağlama çabaları vardır.

4. Anketlere verilen cevapları samimi ve doğrudur.

1.5. Kapsam ve Sınırlılıklar

1.5.1. Kapsam

Bu araştırma; Alanya'ya yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerleriyle yerleştikleri bölgelerin bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerini karşılaştırmak ve uyum düzeylerini saptamak amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür.

1.5.2. Sınırlılıklar

Bu araştırma; Alanya ilçesine yerleşen Almanlar ve bu bölgede yaşayan Türklerin bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinin incelenmesi ile sınırlıdır. Bu bölgeye yerleşen 148 Alman ve bu bölgede yaşayan 164 Türk araştırma kapsamına alınmıştır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Değer nedir?

Değer kavramının felsefe, psikoloji, sosyoloji başta olmak üzere matematik, tarih, dini bilimler gibi pek çok alanda kullanıldığı görülebilir. Değerlerin bu kadar önemseniyor olmasının en başta gelen sebebi; insan davranışlarını açıklamaya ve yorumlamaya yardımcı olmasıdır. Değer, bir şeyin değerini belirlemeye yarayan soyut ölçü, kıymet şeklinde tanımlanabilir. Kişinin ihtiyacı ile o varlık arasında hissettiği şeydir (Ulusoy, 2007: 23).

Değerler, bütün kültür ve topluma şekil veren ölçütlerdir. Bireylerin değerleri; tutumlar, tercihler, inançlar çerçevesinde incelenirken toplum değerleri de; toplumsal normlar ve kurallar çerçevesinde ele alınır. Değerler hiçbir zaman aynı kalmaz sürekli değişir. Bu değişme toplumun yapısına, içinde bulunulan şartlara göre hızlı ya da yavaş gerçekleşir. Değerler değişirken bireylerin tutum ve davranışları da etkilenir. Bireylerin ve toplumun değerlerinin değişmesinde toplumsal değişme önemli rol oynamaktadır. Değişmeler her kuşağın kendine göre bir değerler sisteminin oluşmasına yol açar (Oktay, 1999: 1).

Değerler davranış şablonu olarak gelişir, tutum ve bireylerin algılarına rehberlik eder ve bu değerler tarafından yönlendirilirler. Genellikle; değer kaynakları ulusal kültür, aile ile öğretmenler ve diğer çevresel faktörler olduklarından toplum tarafından destek görürler. Değerler toplumda var olması gerektiğine inanılan algıları anlamak adına yapılan girişimdir. Değerler dar bir kapsamda nesne çekiciliği ve geniş alanda sosyal hayata rehberlik eden ilkeler olarak tanımlanabilir. Bireylerin farklı durumlarda tercih ettikleri davranışları içine alan standartlardır. Belirli değişkenler değerlidir çünkü toplumu daha iyi yapabilmek için var olan temel özellikler veya gerekliliklerdir. Arzu edilen–edilmeyen, istenen–istenmeyen, kısa dönem ve uzun dönem arasındaki farkları görebilmeye yardımcı olan standartlardır (Parashar ve diğerleri, 2004: 143–152).

Değerler; felsefe, sosyoloji, sosyal psikoloji, ekonomi ve sosyal antropoloji gibi bilimlerle ahlak ve dinin konusudur. Hepimizin bildiği gibi felsefenin varlık, bilgi ve değer gibi üç temel ve klasik konusu vardır. Felsefede değerler, ahlak ve estetik gibi iki alanı içine alır. Ahlak, eylemde bulunan insan davranışlarını iyi-kötü olarak nitelerken, estetik; kendisine güzeli konu olarak seçmiştir.

Değerler; değerlendirmelere veya kavramsal çıkarımlara rehberlik eden; bunun yanında tutum ve davranışları etkileyen basit ilkeler olarak kabul edilmektedirler. Buna rağmen; değerler belirli çevresel durumların sonuçları ile ilgili bilgileri süzgecinden geçirir ve anlaşılabilir, tahmin edilen sonuçları engellemek veya hafifletmek üzere davranış üzerine kararlar alırlar. Bunun yanında, ahlaki sorumluluk duygusunun yönlendirdiği bu değerler kişisel normlar ile doğrudan bağlantılıdır (Lopez ve diğerleri, 2008: 623-629).

Bazıları, değerlerin keyfi, sübjektif nitelikler taşıdığı ve bunların objektif temellerinin olmadığı, bu sebeple değerlerin bilimsel bir araştırmasının yapılamayacağını söylemişlerdir. Ancak 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra değerler, felsefenin ve sosyolojinin ilgi çekici bir konusu haline gelmiştir. Öyle ki, birçok sosyal değere başvurmadan açıklama yapma olanaksız hale gelmiştir.

Felsefe tarihinde değerler, ilk defa filozof Sokrates tarafından ele alınmıştır. Sokrates'in yaşadığı dönemde Eski Atina'da filozoflar ve sofistler olmak üzere iki tip aydın vardı. Başlangıçta Sokrates de sofistler arasında bulunuyordu, ancak zamanla onlardan ayrılmıştır. Sofistler dinsel esasta temellendirilmiş ahlaksal değerlere karşı çıkmışlardır. Sofistlerden Protagoras, "insan her şeyin ölçüsüdür" diyerek değerlerin insandan insana değişebileceğini söylemiştir. Buna karşılık Sokrates bütün insanlık için geçerli olabilecek ortak evrensel değerlerin olması gerektiğini savunmuştur.

Değerler, davranışlara kaynaklık eden ve onları yargılamaya yarayan anlayışlardır. Değerler bireylerin neyi önemli gördüklerini tanımlayarak isteklerini, tercihlerini, arzu edilen ve edilmeyen durumlarını gösterir (Erdem, 2003: 56).

Değerlere etki eden faktörler ise; birey, cinsiyet, yaş, ırk, etnik köken, din, sosyal sınıf, eğitim, meslek, toplumsal yapı, göç, aile yapısı, ülkenin demografik özellikleri olarak sıralanabilir (Steven ve Pliavin, 2004: 359–393).

2.2. Değerlerle İlgili Kavramlar

Değer kavramını kendine çok yakın anlamlara geldiği için karıştırıldığı bazı kavramlardan ayrı tutmak gerekir. Değer kavramı; etik, inanç, tutum, norm ve ihtiyaç gibi kavramlarla ilişkili olmasına rağmen pek çok özelliği bakımından saydığımız bu kavramlardan farklıdır (Sezgin, 2006: 30–35).

2.2.1. Etik

İyiye kötüden, doğruyu yanlıştan ayıran adalet ve diğer kavramların nereden geldiğini, yapısını ve alanını araştıran felsefenin bölümlerinden biri olarak tanımlanabilir. Etik kavramını, ahlak kavramından da ayrı düşünmek gerekir. Bu iki kavram birbirinin yerine kullanılsa da etik; kendine yapılmasını istemediğin bir şeyi başkasına yapma düşüncesidir, toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan doğru-yanlış, iyi-kötü kavramlarını araştıran felsefi bir disiplindir. Ahlak ise doğru ve yanlışın ne olduğudur.

2.2.2. İnanç

İnançlar, dünya ve ahret hayatının nasıl çalıştığına dair bir topluluğun insanları tarafından geliştirilen ortak prensiplerdir diyebiliriz. Bu prensiplerle günümüzde yaşanan olaylar açıklanıp yarın hakkında fikir sahibi olunmaya çalışılır. İçinde yaşanan toplumun çevreye karşı tutumları ve tavırlarının oluşmasında inançlar oldukça etkilidir.

Bazı çalışmalarda değerler, hangi davranışın sergileneceğini belirleyen güçlü inançlar olarak tanımlanmaktadır. Bu sebeple değerlerin, belli inançlar sonucunda oluştuğu söylenebilir.

2.2.3. Tutum

Tutum, bireyleri insanların doğru olarak kabul ettiği biçimde davranmaya yönlendiren inançlar bütünü, değer in ise tek bir inancı işaret ettiği söylenebilir. Ayrıca değer var olunan en son durumla ilgilidir; davranışlara, tutumlara, yargılara ve belli nesnelere ile durumlar arasında karşılaştırma yapmaya yardımcı olur.

Rokeach (1973) değerlerin tutumlardan farklı yanlarını yedi noktada ortaya koymaktadır:

1. Değer tek bir inancı yansıtırken, tutum tümü belirli bir nesne ya da duruma odaklanmış çeşitli inançların bir örüntüsünü yansıtır.

2. Değer; nesnelere ya da durumların ötesine geçerken, tutum bazı belirli nesne ya da durumlara odaklanır.

3. Değer bir standart belirtirken, tutum bir standart değildir.

4. Bir birey istendik davranış biçimleri ve varlığın son durumuna ilişkin öğrenilmiş inançları kadar değere sahipken, belirli nesne ve durumlarla doğrudan ya da dolaylı olarak karşılaştığı kadar tutuma sahiptir.

5. Bireyin kişiliğinde ve bilişsel sistemde değerler, tutumlara nazaran daha merkezi bir yerde bulunur. Bu nedenle değerler, davranışlarda olduğu gibi tutumların da belirleyicisidir.

6. Motivasyonla daha yakın bir bağlantısı olan değer, tutumdan daha dinamik bir kavramdır. Tutumların motivasyonla ilgili olduğu kabul edilse bile, belirli bir tutum bir değer kazanılmasında araç olarak görülür.

7. Değerlerin topluma uyum, benliğin korunması ve bireyin kendini gerçekleştirme gibi işlevleri varken, tutumun böyle işlevlerle ilgisi sadece çıkarımlara dayanır.

2.2.4.Norm

Bir grup ya da toplumun içinde paylaşılan kabul edilebilir davranış prensipleridir. Normlar, insanlara nasıl davranmaları gerektiği hakkında bilgi veren ve değerler tarafından oluşturulan yazılı olmayan kurallardır diye tanımlanabilir.

Değerlerin normlara göre daha soyut ve genel bir özellik taşıması, norm ile değer arasında en başta gelen farklılıktır. Değerlerin normları da kapsadığı ifade edilebilir. Değerler temel ilkeleri, normlar ise bu ilkelerin gerektiği durumlarda uygulanışını gösteren özel kuralları işaret eder.

Değer varlığın son durumunu ifade ederken, norm davranış şeklidir. Değer belli kuralları aşarken, norm belli bir durumda nasıl davranılacağını gösterir. Değer kişisel, norm ise bireyin dışında kalan bir özelliktir.

2.2.5.İhtiyaç

İhtiyaçlarımızı karşılamak için bazen ikilemde kalabiliriz. Bireyin çevresiyle ilgili sahip olduğu inançlar, ihtiyaçlarımızı nasıl karşılayacağımız hususunda bize yol gösterir. İnsanlar yaradılışları gereği meraklıdırlar, merak edilen bir şeyi öğrenme isteği bazen karşımıza birtakım tehlikeler çıkarabilir. Söz konusu durum savunmada kalmak ya da öğrenme ihtiyacı olarak karşımıza çıkar. Savunma ihtiyacı güvende kalmayı, öğrenme ihtiyacı da gelişmeyi ifade eder. İhtiyaçlar karşılarken böyle bir durumda nasıl davranılacağı değerlerle alakalı bir durumdur.

2.3. Değerlerin Kaynağı

Değerler, doğadan ya da herhangi bir metafiziksel kaynaktan değil tamamen insanın kendi varoluşundan birey, sınıf ve grup olarak yaşamamızdan ileri gelmektedir. Değerler bizzat insanın kendi iç dünyasından var olup gelen duygu, düşünce, davranış ve inançlarıdır.

Değer kaynaklarından bir diğeri de toplumdur. Değerler, sosyolojiye göre bir ihtiyaç ortamında etkileşimler sonucunda meydana gelmektedir. Bunların sonucunda değerlerin kaynağı olarak; insanın varoluşu yani kendi ruhsal yapısı, bireyin sahip olduğu inançlar ve etkileşim içinde olduğu çevresi olarak açıklanabilir (Özdemir, 2006: 20).

2.3.1. Ailede, Okulda, Çevrede Değerler

Hayatımızda pek çok davranışımızın iyi ya da kötü olduğunu ilk öğrendiğimiz yer ailedir. Bu nedenle farkında olunmasa bile aile içindeki pek çok davranış zamanla alışkanlık haline gelir ki bu davranışlar aile bireyleri ile etkileşim sonucunda oluşur. İşte bu nedenle aile içinde kazanılan değerlerin diğer değerlerle uyum içinde olmasına dikkat edilmelidir. Anne babalar çocuklarına kendilerini huzurda ve güvende hissedecekleri bir ortam hazırlayabilirlerse, karşılaşılan çelişkiler sert karşılanmaz böylece çocukların, değerlerin yaşamdaki yerini öğrenmelerine yardımcı olmuş olurlar (Ulusoy, 2007: 28).

Öğrencilerin değerlerini değiştirmek isteyen öğretmenler öncelikle öğrencilere model olmalıdır. Öğretmenler model olmalı ve doğru davranışları ödüllendirerek öğrencilerin değerlerini değiştirme yoluna gitmelidirler. Değerler sadece sınıflarda değil okulun bütününde ve buna bağlı olarak o toplumdaki bütün davranışları ve değerleri etkiler. Değerler eğitime yönelik olarak okul, hayatın her yönü hakkında bilgi veren ve hayatın her yönünü etkileyen temel değerlerdendir.

İnsanın içinde bulunduğu çevre, toplum bireyin değerlerini kazanmasında ve değer yapısının oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Türkiye ve Almanya aile yapısı, anne – babaların çocuklarıyla kurduğu iletişim, din, inanç, kültür, sosyolojik yapı gibi pek çok alanda farklılık görülmesine rağmen benzer ya da birbirinden farklı değerlere sahip oldukları gözlemlenebilir. İnsanın içinde yaşadığı çevre, bireyi öğrenme yoluyla etkiler. Çevreden görülen davranışlara göre değerler şekillenebilir ve olaylar karşısında çevreden görüldüğü gibi olaylara tepki verilebilir.

2.3.2.İnsanda Değer Yönelimi

İnsanın en önemli özelliği düşünebiliyor olmasıdır ve çok özel bir düşünce mekanizmasına sahiptir. İnsan bu özelliği sayesinde mantıklı, akla yatkın hareketler ve davranışlar sergiler. İnsan düşünme gücü sayesinde kendini değerlendirme ve değiştirme kabiliyetine sahiptir. İnsan toplumdaki diğer insanlarla etkileşerek, iyiyi, doğruyu görecekt düşünme gücü sayesinde kendisini değerlendirerek hatalarını görecekt böylelikle değer sistemini oluşturacaktır.

Toplumlar cinsiyetleri sosyal bir statü olarak kabul etmiş ve belli statülere yerleştirmişlerdir. Cinsiyetler arası değer, davranış farklılıkları aslında bireylerin toplumun ne beklediği ile çok yakından ilgilidir. Bu sebeple erkeklere ya da kadınlara öğretilen değerler farklılık gösterebilmektedir. İnsanda değer yöneliminin oluşması ilk olarak cinsiyetinin ne olduğu ile başlamaktadır.

2.4.Değer Sistemleri

Değer sistemi, devamlılığı olan davranış biçimleri ve nesnesin son durumuna ilişkin inançların bütünleşmesidir. Değer sistemi öncelikle birbiriyle ilişkili değerlerin oluşturduğu bir bütündür. Bu bütünün elemanları ise değerlerdir. Değer sistemi bireyin yaşamını devam ettirirken kullandığı bir dizi prensiplerdir.

Herhangi bir durumda bireyin değer sistemindeki herhangi bir değerden ziyade birkaç değer etkili olabilir. Ayrıca bireyler bazı durumlarda, farklı değerlere diğer bireylerden daha fazla önem verebilirler. Değer sistemi, böyle bir durumda alternatif değerlerden birinin seçilmesi ve yaşanan çatışmanın çözümlenmesi için bireye yardımcı olan öğrenilmiş standartlar bütünüdür (Sezgin, 2006: 29).

2.5. Değerlerin Sınıflandırılması

Değerler farklı bakış açılarından yola çıkılarak çok farklı şekillerde sınıflandırılabilirler. Sezgin (2006: 49–54), ilköğretim okulu öğretmenlerinin bireysel ve örgütsel değerlerinin uyumu ile ilgili yaptığı araştırmada değerleri; amaç ve araç değerler, bireysel ve örgütsel değerler olmak üzere sınıflandırmıştır. Amaç değerler bireyin ulaşmaya çalıştığı standartlardır ve rahat bir yaşam, dünya barışı, eşitlik, özgürlük gibi değerler örnek verilebilir. Araç değerler ise, amaç değerlere ulaşmak için kullanılan sistemlerdir ve hırs, yetenek, yardımcı olma, saygılı davranma gibi değerler örnek teşkil edebilir. Bireysel değerler; birey açısından önemli ve değerli olan şeyleri ifade ederken, örgütsel değerler ise; toplum tarafından kabul edilen doğrulardır.

Spranger değerleri altı gruba ayırmıştır. Estetik, teorik (ilmi), iktisadi, siyasi, sosyal değerler ve dini değerler olarak sınıflamıştır (Ulusoy, 2007: 57).

Scheller (1966) yaptığı çalışmada değerlerin birbirinin aynı olmadığını söyleyerek bir gruplandırma yapmıştır. Bu gruplandırmaya göre değerler; kişi değerleri, hayati önem taşıyan değerler ve şey değerlerdir. Kişi değerleri bireylerin taşıdığı sevgi, nefret, iyi, kötü gibi değerlerdir. Hayati önem taşıyan değerler ise, sağlıklı ya da hasta olma, saygı duyulan ya da saygı duyulmayan biri olma gibi değerlerdir. Şey değerler, yararlı, hoş, güzel, ekonomik, estetik gibi değerlerdir. İşte bu değerlere sahip olurken bu değerlerde bir “ şey “ vardır, işte o şey Scheller’in şey değerler dediği durumdur (Alınmıştır Ulusoy, 2007: 55).

Çok farklı şekillerde sınıflandırmalarının yapıldığını gördüğümüz değerleri (Özgener, 2000: 173–189) şu şekilde sınıflandırmıştır: iktisadi değerler, sosyal değerler, bireysel değerler, yönetsel değerler, örgütsel değerler ve ahlaki değerler şeklinde sınıflandırılmıştır.

Değerler; bireysel, sosyal ve geleneksel değerler olmak üzere sınıflandırılabilir. Bireysel değerler; birey açısından önemli ve değerli olan şeyleri ifade ederken, örgütsel değerler ise; toplum tarafından kabul edilen doğrulardır. Tutumlar, tercihler, inançlar çerçevesinde incelenirken toplum değerleri de; toplumsal normlar ve kurallar çerçevesinde ele alınır.

Sosyal çevre değerleri, bireylerin davranışlarını etkilemektedir. Aile üyelerinin yaşadığı sosyal çevrede öğrendikleri değerler ailenin bütünlüğü ve sürekliliğini sağlamaktadır.

Geleneksel değerler ise; toplum tarafından kabul edilen, geçmişten günümüze süregelen, toplum hayatını düzenleyen kurallar bütünüdür. Bireysel değerlerin oluşmasında geleneksel değerler bireyleri etkilerken, geleneksel değerlerin oluşmasında da birey toplumu etkilemektedir. Bireysel, sosyal ve geleneksel değerler oluşurken toplumdan etkilenme ve toplumu etkileme söz konusudur. Toplum tarafından kabul gören değerlerin benimsenmesi daha kolay olmaktadır.

2.6. Değerlerin Özellikleri

Değer kavramının anlamının kişiden kişiye değişmesi, bu kavramın anlaşılmasını daha da zorlaştırmaktadır. Öncelikle değerlerin insan hayatına çok büyük etkisi olduğu, tercihlerin var olan değerlere göre yapıldığı yadsınamaz bir gerçektir. Verilen kararlarda, tercihlerde ve davranışlarda değerlerin varlığını görmek mümkündür. Değerlerin temel özellikleri şu şekilde sıralanabilir.

- Değerler genel anlamda bireyseldir.
- Toplum tarafından birlikte uygulanıyor olduğundan sosyaldirler.
- Değerler bireyden bireye, toplumdan topluma farklılık gösterebilirler.
- Belli dönemlerde süreklidirler ve sonraki kuşaklara aktarılabilir.
- Değerlerde zaman içerisinde değişiklikler meydana gelebilir.
- Değerler genel anlamda toplumun bireylerden beklediği davranışlarla çok yakından ilgilidir (Özgener, 2000: 2).

Değerler birbirinden ayrı ya da bağımsız düşünülemez. Değerler bireylerin kişisel görüşlerinin bir ürünüdür. Bu görüşler kişinin çevreye, topluma olan uyumunu kolaylaştırmaktadır. Çünkü genelde değerler toplumun bireyden beklediği davranışlardan oluşmaktadır. Bu yüzden değerler ile toplum arasında bir uyumdan söz etmek mümkündür. Eğer aksi durum söz konusu olsaydı bireyler her durum karşısında farklı davranışlara yönelir ve farklı tutumlar sergileyebilirlerdi (Özensel, 2003: 228).

Değer, belirli bir durumu bir diğerine tercih etme eğilimi olarak tanımlanmaktadır. Değerler, davranışlara kaynaklık eden ve onları yargılamaya yarayan anlayışlardır. Değerler ayrıca, bireylerin neyi önemli gördüklerini tanımlayarak istekleri, tercihleri, arzu edilen ve edilmeyen durumları gösterir (Erdem, 2003: 56).

Buradan da anlaşılacağı gibi değerler aslında bireylerin, ailelerin ulaşmak istediği hedefler olup, bu hedeflerine ulaşabilmek için meydana getirdikleri, yaparak benimsedikleri ve olgunlaştırdıkları davranışlarıdır. Bunun sonucunda da değerler bireylerin ya da ailelerin yaşam modeli haline gelmektedir.

Yaşama yön veren, insanları motive eden, kaynak kullanımına etkisi olan değerler standartlar ve tercihler ile bağlantılıdır. Günlük yaşamda edinilen deneyimler değerleri yargılamayı, karar vermeyi ve problem çözmeyi sağlayarak bireyin kendi güvenini kazanmasına katkıda bulunmaktadır (Özmete, 1997: 1-111).

Kaynaklarını kullanarak arzu ettiği bir yaşam düzeyine ulaşan bireyin yaşamdan aldığı haz artmakta buna bağlı olarak hem bireyin kendisi hem aile kendi değerlerini oluşturmakta ve olgunlaştırmada çevreden etkilenmektedir. Sonuç olarak da değerler ve değer sistemleri bireyi ve aileyi etkilemektedir.

Bütün bunların sonucunda aileler kendilerine özgü değerler ve değer sistemleri oluşturmaktadırlar. Bu değerler oluşurken yaşanan toplumdaki etkilenirken, aynı zamanda aile yapıları ve aile özellikleri bu değerlerin oluşumunda önemli rol oynamaktadır.

Shwartz ve Bilsky ise değerlerin özelliklerini şu şekilde sıralamışlardır,

- Duygulardan ayrı düşünilemeyen inançlardır.
- Değerler bireyin elde etmek istediklerine ulaşmaya çalışırken ortaya koymuş olduğu davranışlarla yakından ilgilidir.
- Değerler davranışları, olayları, bireylerin değişimini kolaylaştıran davranış şekilleriyle işbirliği içinde olan prensiplerdir.
- Değerler önem sırasına göre listelenirler.
- Değerler zaman içerisinde değişebilecek yapılardır (Ulusoy, 2007: 25).

2.7. Değerlerin İşlevleri

Değerler insanların kendi kişiliğini korumasına yardımcı olan standartlar veya prensiplerdir. Değerlerin;

- Var olan tehlikelere karşı kişiliği savunma
- Yaşanılan toplumla iyi ilişkiler içinde olma
- Gelişimi destekleme gibi başlıca işlevleri vardır (Sezgin, 2006: 41–42).

Değerler, toplumla ilişki içinde olan bireye, toplum tarafından kabul edilebilecek istek ve davranışları bireyin anlamasına yardımcı olur. Bununla birlikte değerler, toplumun yaşayış ve gelişimine göre şekil almakta ve davranış biçimleri olarak kendisini göstermektedir. Değerleri insanlardan ayrı düşünmek imkansızdır ve bireyin toplumla etkileşimi sonucunda oluşmaktadır (Özensel, 2003: 230–231).

Değerler, bireyleri kendi değerlerine uygun davranmayı sağlayarak davranışları etkilemektedir. Çünkü değerlere uygun olmaya bir davranış kişide suçluluk duygusunun hissedilmesine neden olabilir. Bu yüzden bireyler genel anlamda bu gibi duygulardan kaçınmak için değerlere uygun hareket etme eğilimi içindedirler (Sezgin, 2006: 44–45).

Değerler insanlarla iç içe girmiş duygu, düşünce ve davranışlardır. Değerler insanın sosyalleşmesi aşamasında topluma uygun davranmaya yardımcı bir kaynaktır. Bizim sahip olduğumuz değerler toplum içinde olduğu için genel anlamda toplumun beklentileri doğrultusunda oluşmaktadır. Peki, bütün değerlerimiz yaşadığımız topluma uygun mu geliyor derseniz, değer kavramı insanın kendi içinde geliştiği için bu soruya net yanıt vermek zordur. Fakat bireyin uyguladığı değerleri göz önüne alırsak genel anlamda toplumun beklentileri ile uyuşmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Sosyal yapı, içinde insanların yaşayarak sosyalleştiği belli bir nüfusa ve yerleşim tarzına sahip belli özellikleri olan toplumu yansıtan sosyal bir temadır. Birey bu sosyal tema içinde kendisine yer ararken bazı olayların kendisini etkilediğini, yönlendirildiğini ve kendisine baskı yapıldığını görür. İşte bu baskıyı yapan, sosyal yapıyı şekillendiren değerler ise; ulusal değerler, dini değerler, ahlaki değerler, gelenek–görenekler, ailesel değerler ve tarihi değerlerdir.

- Ulusal değerler, bir toplumun geçmişini ve geleceğini gözler önüne seren değerlerdir.
- Dini değerler, insanın ahrete olan inancını ve ahret hayatı için yapması gerekenleri ya da yaptıklarını ele alan değerlerdir.
- Ahlaki değerler, insan ilişkilerini düzenleyen ve toplu halde yaşamayı kolaylaştıran inanç sistemidir.
- Gelenek–görenekler, uzun zamandan beri toplumda yapıla gelen davranışlar sisteminin meydana getirdiği değerlerdir.
- Ailesel değerler, aile içerisinde içinde yaşanılan toplumdaki etkilenilerek oluşmuş olan değer prensipleridir.
- Tarihi değerler ise, insanların geçmişlerini öğrenmeleri ve milli şura sahip çıkmaları ile ilgili bir durumdur (İşgüden, 2007: 18–31).

En başta değerler insanlara davranış ve kararlarında yol gösterici bir özelliğe sahiptirler. Değerler insanlarda bir yaşam biçimi meydana getirdikleri için yadsınamaz bir öneme sahiptirler. Bireyin değerleri, diğer kişilerin bireye bakış açısını etkiler ve güven ya da güvensizlik duyguları inşa eder (Özgener, 2000: 175).

2.8. Değerlerdeki Benzerlik ve Farklılıkların Nedenleri

Değerler bütün insanlarda belirli biyolojik benzerlikler üzerine inşa edilmişlerdir. Değişik ortamlarda yaşamış ve yetiştirilmiş ikiz bireyler incelendiğinde değerlerin oluşmasında genetik faktörlerin %40 etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Başka bir faktör de insanlar yaptıkları davranışın yanlış ya da doğru olduğuna karar verme ihtiyacı hissederler, bu kararlarını verirken de davranışlarının doğruluğunu ya da yanlışlığını değerlere dayandırarak kendilerince bir karara varırlar.

Diğer bir faktörü açıklayacak olursak, değerler oluşurken içinde yaşanılan toplum, bireyin değerlerini belirlemede çok büyük bir paya sahiptir. Bu sebeple değerler bir toplumun kültürünün aktarımı şeklinde yorumlanabilir.

Bireyin seçtiği değerler ve bu değerler doğrultusunda yaptıkları da bu farklılık sebeplerinden biridir. Toplumların ya da örgütlerin değerleri farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle de farklı toplumlarda yetişen insanların farklı değerlere sahip olması beklenir. Ancak aynı toplum içinde yetişen insanlar farklı değerlere elbette ki sahip olabilirler (Sezgin, 2006: 62).

2.9. Değerlerin Değişimi

Değer sistemleri değişime karşı dirençli ve dayanıklıdır. Ancak gelişmekte olan ülkelerde etkili olan değer sistemleri önemli bir değişim geçirmektedir. Bu değişimin yolunu belirlemek ve devamlılığını sağlamak zordur. Modern toplumlarda ise, değer sistemleri post-modern değer sistemlerine geçiş yapmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde ise değişim geleneksel değerlerin değişimi şeklindedir. Değer sistemlerinin değişimine ilişkin eğilimler gelecekte insanların yaşam kalitesinin yükseltilmesinde etkili bir yere sahip olacaktır (Özmete, 1997: 1–111).

Bireyler değerler aracılığıyla toplumda sosyal ilişki kurarlar. Birçok değer varlığından söz edebiliriz. Birey günlük yaşantısındaki tepkilerini sahip olduğu değerler ışığında ortaya koyar. Her bireyin herhangi bir olay karşısında farklı tepkiler vermesi bireylerin sahip olduğu değerlerin farklılığından ileri gelmektedir. Bir değer öğrenilir ve toplumsal etkileşim sonucu olgunlaşır. Değerlerin zaman içinde farklılaşması değerler sisteminin değişken özelliğini gösterir (Özkan, 2001: 1–64).

Değerler değişmez değildirler. Hiçbir zaman değerlerin durağanlığından söz edilemez. Çünkü eş zamanlı olarak var olan iki farklı toplumda kültürel ve sosyo-ekonomik farklılıklardan dolayı farklı değer yargılarının varlığı bilinmektedir. Yine bir toplumda hızlı toplumsal değişme, toplumun farklı katmanlarında yer alan mevcut değerlerin değişmesine yol açabilmektedir (Özensel, 2003: 235).

Değerler tamamen durağan olmadığı gibi, tamamen de değişken değildir. Devamlı değişken olması toplumun devamlılığının sağlanmasını zorlaştırır. Fakat bunun yanında değerler güçlü, tutarlı, kalıcı ve devamlılık gibi özelliklere sahiptir. Değerlerin değişmesinin en önemli sebepleri, bireyin içinde ve bireyin dışında meydana gelen değişiklikler olarak açıklanabilir (Sezgin, 2006: 64–65).

2.10. Değer Çatışması

Örf ve adetlerine tamamen bağlı toplumlarda değer çatışmasına rastlanması çok sık karşılaşılan bir durum değildir. Bu toplumların dışında bireylerin etkin olduğu toplumlarda değer çatışmaları artmaktadır. Daha da açıklamak gerekirse modern toplumlarda bu çatışmalara rastlamak daha mümkün olmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak Batı toplumlarındaki kürtaj çatışmaları örnek olarak verilebilir. Kürtaja karşı olanlar insan hayatının değerli olduğunu savunurken, kürtaj yanlıları da kadının kendi hayatını kontrol etme hakkına sahip olduğunu ileri sürmektedirler.

Toplumsal değerlerin mutlaklık içermediğini ve daima insanların ulaşabileceklerinden daha yukarıda olduğunu söylemek mümkün olabilir. Davranışlar ile değerler arasındaki fark çoğu zaman tümüyle kapanmaz. Bu açıdan bakıldığında toplumsal değerler çatışmalarının sebeplerinden biridir (Özensel, 2003: 234–235).

Bazen ulaşmak ya da elde etmek istediğimiz birtakım şeyler bazı değerlerimizle (bunların başında dini değerler gelir) çatışıyor olabilir. Enflasyon nedeniyle pek çok Müslüman parasını bankaya faize yatırmaktadır.

2.11. Değerler Eğitimi

1960–1970 yılları arasında değerler eğitimi popüler olmuş ve insanın gücü sloganıyla adlandırılmıştır. Bu dönemde öğrencinin kendi değerlerini açıklayabilmesini cesaretlendirmeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. 1980’den sonra ise geleneksel değerlere dönmüştür. Aile, vatan sevgisi, sorumluluk gibi değerler öne çıkmıştır.

Değerler eğitimi; okullardaki, eğitimdeki değer eğitimini güçlendirme yolları arar. Bu sebeple müfredat ve ahlaki konularla yakından ilgilenir. Değer gelişimini geliştirmeyi ve eleştirel bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemektedir.

Değer eğitiminde yapılması gerekenleri şu şekilde sıralayabiliriz.

- Eğitim verilecek kişilere yardımcı olunmalıdır.
- Eğitimin belli bir amacı olmalıdır.
- Toplumun değerleri ile tutarlı olmalıdır.
- Değer eğitimi bir bütün olarak verilmelidir.
- Öğrenciler cesaretlendirilmelidirler.
- Öğretmenler farklı eğitim modellerinden yararlanmalıdırlar.
- Bireysel ihtiyaçları karşılamalı ve uygulanabilir olmalıdır (Ulusoy, 2007:

44).

2.12. Değer–Kültür İlişkisi

Birey ve içinde yaşadığı toplumun etkileşimi sonucunda toplumun ortak kültürü oluşmaktadır. Birey içinde yaşadığı toplumla etkileşim içine girerken toplum ve birey birbirinden etkilenir. Toplumdan etkilenmesiyle bireysel değerlerini oluştururken, toplumu etkilerken kendi düşünce yapısını topluma yansıtmaktadır. Kısacası toplum ve birey sürekli olarak birbiriyle etkileşim halindedir.

Değerler ve kurallar kültürü oluşturan etmenlerin yapıtaşlarıdır. Değerler ve kurallar kültürü meydana getiren ya da kültürleri birbirinden ayıran en önemli özelliklerdir. Bu sebeple kültürü, değerler ve kuralların birleşmesinden oluşan bir bütün olarak düşünebiliriz. Değerler her zaman istenilen şey değil, toplumun beklentilerine göre toplum için iyi olan şeylerin istenmesidir (Harcar, 2005: 23).

Fichter'e göre, kültür toplumun değerlerini bir araya getiren ve yorumlayan bir standarttır. Bu sebeple insanlar neyin iyi, neyin kötü, nelerin doğru nelerin yanlış olduğunun farkına varırlar. Bireyler toplum içinde sadece kendi kültürlerine bağlı kalmazlar, aynı zamanda diğer bireylere de saygılı olmaya yöneltilirler (Ulusoy, 2007: 53).

Kültür ortaya konulan davranışlar neticesinde anlaşılır. Bu davranışları ortaya çıkaran en önemli sebep ise değerlerdir. Değerler davranışları şekillendirici rol oynarlar. İnsan davranışlarının içinde çok büyük olasılıkla; yarar, ilgi ve çıkar bulunur. Değerler ile ilgili olarak; önemli ya da önemsiz, içerik–biçimsel, kutsal–pragmatik, moral değerler–moral olmayan değerler vb. sınıflamaların yapıldığı görülmektedir (Harcar, 2005: 36–37).

Değerlerin bireyden bireye, toplumdaki topluma değişiklikler gösterebileceğinden, Türk toplumuna ve Alman toplumuna ait olan birtakım kültürel özelliklerden, değerlerden bahsedilebilir. Buradan yola çıkarak Türk toplumuna ve Alman toplumuna ilişkin kültürel özelliklerin neler olduğunu incelemek gerekir.

2.13. Türk Toplumuna İlişkin Genel Kültürel Özellikler

Cumhuriyet Döneminin ilk yıllarında Türk ekonomik ve toplumsal yapısı kırsal ekonomiye dayalı, geleneksel geniş ailenin ya da ataerkil geniş ailenin kısmen de geçici geniş ailenin egemen olduğu durumda idi. Nüfus, daha çok kırsal kesimde yoğunlaşmıştı. Kentleşme yaygın değildi.

Sanayileşme çok hızlı olmadığı için çekirdek ailenin gelişimi yavaş bir seyir takip etmiştir. Bu dönem toplumun yapılanma aşamasında olduğu için aile açısından fazla çeşitlenmelerin olmadığı, yozlaşmaların fazla görülmediği, devrimlerin yerleşmekte olduğu, çağdaş toplum olma çabasının yoğunlaştığı bir dönemdi. Bu nedenle aile yapısında nispeten istikrarlı bir dönem yaşanmıştı. Yeni bir toplum olarak nüfusun artması gerekiyordu. Bu nedenle nüfusun artması teşvik edilmişti.

1950’li yıllardan 2000’li yıllara değin Türk ailesi oldukça farklılaşmış, çeşitlenmiş bir görünüm kazanmıştır. Bununla birlikte yine de kendine özgü yönleri olan bir ailedir. Bu dönemin en önemli özelliği, sanayileşme hareketinin hızlanmasıdır. Buna bağlı olarak kentleşme de gelişmiştir. Böylece yoğun bir iç göç yaşanmıştır. Kırsal nüfus kentlere taşınmıştır. Aynı bağlamda yurtdışı göçler de bir başka göç biçimidir. O halde bu dönem bir hareketlilik, dinamizm dönemi olarak nitelendirilebilir.

1990 yılı rakamlarına göre nüfusun %60'ı kentlerde yaşamaktadır. Çekirdek ailelerin toplam hanelerin %67'sini oluşturduğu görülmektedir. 1990 istatistiklerine göre evli nüfus %60.4, bekâr nüfus ise %34.5'tir.

Akraba evlilikleri ülkemizde kırsal yörede %25 oranındadır ve oldukça yüksektir. Sakıncalarına rağmen gelenekler doğrultusunda halen sürmektedir. Okuryazarlık oranı 1990 nüfus sayımına göre %80.4'e çıkmıştır. Kadın nüfusun okuryazarlık oranı %72 iken bu oran erkek nüfusta %89'dur.

Türk kültürünü geleneksel otoriter kültür olarak adlandıran Cüceloğlu (1997), iyi ve güzel olanın gelenek ve görenekleri devam ettirmek ve gelecek nesillere bir kültür olarak aktarmaktadır.

2.14. Alman Toplumuna İlişkin Genel Kültürel Özellikler

Aile, halen insanların ilk ve öncelikli sosyal grubu olarak en önemli sosyal kurumlardan biridir. Ailenin hayatın merkezi olarak önemi zamanla azalmamış, aksine artmıştır. Halkın neredeyse yüzde doksanı için aile, bireysel tercihlerinin en başında gelmektedir. Gençler arasında da saygınlığı yüksek 12 ile 25 arasındaki yaş grubunun yüzde 70'i, mutlu olmak için insanın ailesi olması gerektiğini savunmaktadır. Ama ailenin biçimi ve yapısı ile ilgili görüşlerde sosyal değişimlerle birlikte büyük değişiklikler meydana gelebilmektedir.

Geleneksel burjuva ailelerde kalıcı bir evliliği yürüten çiftler, birden fazla çocuk büyütürler. Eşlerin rolleri bellidir: Baba, meslek sahibidir ve ekmek parasını kazanır. Anne ev hanımıdır. Bu "ekmek parası modeli" belli kesimlerde–alt sınıflarda, göçmenler arasında, ya da çocuklar küçük olduğu sürece geçici olarak–geçerli olsa da, artık hâkim yaşam biçimi değildir.

Birlikte yaşama biçimleri önemli derecede değişmiş ve çeşitlilik kazanmıştır. Farklı aile yapıları arasında tercihte bulunma ya da aile yaşantısından tamamen feragat etme serbestisi genişlemiştir. Bu da, kadının rolünün değişmesiyle yakından ilişkilidir. Çalışan anne oranı %60'a ulaşmış, aileler küçülmüştür.

Tek çocuklu aile sayısı üç ya da üçten fazla çocuğu olan aile sayısından çok daha yüksektir. İki çocuklu aile en yaygın aile tipidir. Yalnız yaşayanların ya da çiftlerin çocuksuz bir yaşam sürmelerine daha sık rastlanmaktadır. 1965 doğumlu her üç kadından biri bugüne kadar çocuksuz yaşamıştır.

Genç insanların ilişkilerinin ana ekseninde önemi giderek artan ve akranlarından oluşan arkadaş gruplarının yanı sıra aileleri bulunmaktadır. Şimdiye kadar hiç bir zaman bu kadar çok genç; 18 ile 21 yaş grubu arasındaki genç erkeklerin %81'i, genç kızların %71'i, bu kadar uzun bir süre aileleriyle birlikte yaşamaya devam etmemişlerdi. 12 ile 29 yaş arasındaki hemen herkes anne ve babalarıyla çok iyi ve güvene dayalı bir ilişkileri olduğunu ifade etmişlerdir.

Aile ile birlikte yaşama süresinin uzamasının bir nedeni, eğitim gören gençlerin sayısının giderek artmasıdır. Genç insanların niteliklilik seviyesinin belirgin bir şekilde arttığı açıktır. Artık kuşağın %37'si üniversite eğitime başlamıştır. Sadece %10'u meslek eğitimi almadan okulu bırakmaktadırlar.

Özellikle sosyal açıdan zayıf kesimlerden ve göçmen ailelerden gelen genç insanlar eğitim sisteminin sorunlu grupları arasında bulunuyor. Önceki genç kuşaklarla karşılaştırıldığında gençler daha pragmatik davranıyorlar, sadece anne ve babaları ile değil, demokrasi ile de iyi bir ilişkilerinin olduğu ortadadır: Seksenli yılların karamsar protestocu ve isteksiz tavrı, ideolojik olmayan ve iyimser bir pragmatizme yer vermiştir. Günümüz genç kuşakları başarıya endekli ve performanslarını en üst düzeye çıkartarak kendilerini göstermeye çabalamaktadırlar.

Almanya'da Türklerin oluşturduğu düzenin karmaşıklığa yer verecek herhangi bir duruma neden olmadığı hatta Almanların yıllardır özlem duyduğu; kendilerini bulmalarına büyük yardımı dokunduğu belirtilmektedir. Almanya'da Türklerle ilişkilendirilmeyen sorun bulunmadığı, Türklere mal edilemeyen pek az sorun bulunduğundan bahsedilmektedir. Türklere kadına baskı, şiddet, kentlerde suç işleme eğilimi, işsizlik başta olmak üzere pek çok sorun yakıştırılmaktadır. Bu pek çok araştırmacıya göre, Almanlar için pratik bir çözüm yolu olarak görülmektedir şeklinde görüş bildirmişlerdir (Yıldız, 2006: 39).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Türkiye'ye yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinin saptanması konusu ve diğer ülkelere yerleşmiş yabancılarla ilgili yapılmış çalışmalar kronolojik sıraya göre verilmiştir.

Özmete (1997: 1–111), değerlerin yaşam kalitesi üzerindeki etkisini belirlemek için (Tokat ilinde) yaptığı araştırmada; eşlerin dostluk ve arkadaşlık ilişkilerinde güven, sevgi, dürüstlük ve doğruluk, sağlıklı bir yaşam ile mutlu bir aile yaşamı ve eşlerin birbirine güveni gibi bireysel değerlerini, toplumsal değerlerden de toplumun mevcut kaynaklarını gelecek nesillerin kullanması için korumalıdır toplumsal değerini önemli bulduklarını saptamıştır.

Özkan (2001: 1–64), aileleriyle birlikte ve yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin değer tercihlerinin karşılaştırılmasıyla ilgili yapmış olduğu araştırmada; tutumların değerlerin bir alt sistemini oluşturduğunu ve tutumların doğru bir şekilde organize olarak değer sistemlerini oluşturduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada yer verilen değerler; sevgi, eşitlik, mutluluk, erdem, ahlak, bilgelik, akılcılık, estetik, zevk şeklinde sıralanmıştır. Tarih boyunca insanların kendileriyle ve sosyal yaşamla barışık yaşayarak mutlu olabilmeleri için olumlu değerlere sahip olmanın önemli olduğu, barış ve mutluluk içinde yaşamının temelini oluşturduğunu ortaya koymuştur.

Uyguç (2003: 93–103), öğrencilerin değerlere verdikleri önemde cinsiyet ve fakülte farklılıklarını ortaya çıkarmak amacıyla yapmış olduğu araştırmada, kız öğrencilerin diğer insanlara ilgiyi ön planda tutan; eşitlik, sosyal onay, yardımseverlik, sevecenlik, kibarlık ve gerçek dostluk gibi evrensel değerlere erkek öğrencilerden daha fazla önem verdiklerini ortaya çıkarmıştır.

Harcar (2005: 1–257) 2000'li yıllarda Amerikan ve Türk yöneticilerinin bireysel yöneticilik değerlerine ilişkin iki kültür arası karşılaştırmaya yönelik, milli kültürün yöneticilik değerleri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapmış olduğu araştırmasında, eşitlik değerinin bütün yöneticiler için önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırma sonucunda yöneticilerin hayatlarını yönlendirme konusunda en fazla önem verdikleri değerlerin başında sırasıyla; “toplumsal düzenin sürmesi”,

“sağlıklı olmak”, “kendini denetleyebilmek”, “ılımlı olmak”, “başarılı olmak”, “gerçek arkadaşlık”, “işi olurluna bırakmak” ve “otorite sahibi olmak” gelmektedir. Bu değerlerin yanı sıra “dindar olmak”, “zevk”, “kendine saygısı olmak”, “maneviyat”, “merak duyabilmek”, “heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak”, “isteklerine düşkün olmak” ve “hayattan tat almak” değerlerinin araştırmaya katılan yöneticiler arasında en düşük ortalamalara sahip olduğunu belirtmiştir.

Südaş (2005: 776–795) “Alanya’ya yönelik Avrupalı göçü: özellikler ve etkiler” konulu çalışmasında Alanya’ya söz konusu olan yabancı yerleşmelerinin bir yaşlı göçü olduğunu belirtmiştir. Ancak yaptığı çalışmada yerleşen yabancıların tamamının emekli olmadığını ve bu yüzden yerleşimi emekli yerleşmesi olarak nitelendirmenin doğru olmayacağını ortaya koymaktadır. Alanya’ya yerleşen yabancıların çoğunluğunun evli, ortaöğretim düzeyinde eğitim almış ve genelde elli yaşın üzerindeki kitleden oluştuğunu açıklamaktadır.

Aydın (2006: 1–89) “çalışanların demografik özellikleri ve bireysel etik değerleri arasındaki ilişki kamu sektöründe bir uygulama” isimli, işletmelerde çalışanların demografik özellikleri ile bireysel etik değerler arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yaptığı araştırmada, çalışanların yaşları ve öğrenim durumu arttıkça bireysel etik değerleri, bireysel etik değerlerden sorumluluk düzeyleri, doğruluk ve dürüstlük düzeylerinin arttığını ve anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Bal ve ark. (2006: 1–117) “Türkiye’deki yerleşik yabancıların Türk toplumuna entegrasyonu” isimli çalışmalarında başta Almanlar olmak üzere diğer yabancıların Alanya’yı yerleşim yeri olarak tercih etmelerinde misafirperliğin yanında ulaşımın çok etkili olduğunu bildirmişlerdir. Bunun yanı sıra coğrafi konum, iklim, deniz, tarih ve tabiatın iç içe olmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Calp (2006: 21–169) “lise son sınıf öğrencilerinin sosyal değerlere bakışlarının incelenmesi (Hatay merkez ilçe örneği)” isimli araştırmasında, öğrencilerin ailevi değerler hakkındaki görüşlerinin “tamamen katılıyorum” boyutunda olduğunu, öğrencilerin sahip oldukları ailevi değerler ile cinsiyetleri, okudukları lise ve babalarının sağ olup olmaması arasında anlamlı fark varken, çocukluklarını geçirdikleri yer, ikamet ettikleri ev türü, eve gazete alma durumu, en çok izlenen televizyon kanalı, ailenin gelir

durumu, aile türü (çekirdek/ büyük aile), annelerinin eğitim durumları, annelerinin mesleği, babalarının eğitim durumu ve babalarının mesleği arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya çıkarmıştır. Bunun yanında öğrencilerin bireysel değerler hakkındaki görüşlerinin “katılıyorum” boyutunda olduğunu, öğrencilerin bireysel değerleri ile cinsiyetleri, çocukluklarını geçirdikleri yer, ikamet ettikleri ev türü ve annelerinin eğitim durumları arasında anlamlı fark varken, okudukları lise eve gazete alma durumu, en çok izlenen televizyon kanalı, ailenin gelir durumu, aile türü (çekirdek/geniş aile), annelerinin sağ olup olmaması, annelerinin mesleği, babalarının sağ olup olmaması, babalarının eğitim durumu ve babalarının mesleği arasında anlamlı fark bulunmadığını belirtmiştir.

Sezgin (2006: 1–189) “ilköğretim okulu bireysel ve örgütsel değerlerinin uyumu (Ankara ili örneği)” isimli, ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin bireysel ve örgütsel değerlerinin uyumuna ilişkin algılarını çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla yaptığı araştırmada, değerlerin sosyalleşme süreçlerinde genetik faktörlerden kaynaklandığını, daha sonra örgütsel sonuçları etkileme bakımından iki yola ayrıldığını belirtmiştir. Değerlerin örgütte bireysel davranışlar üzerinde doğrudan etkili olduğunu, bireyin değerleri ile başkalarının değerleri arasındaki uyum arttığı düzeyde değerlerin sonuçları etkileyebileceğini, değer uyumu sayesinde belirsizliği ve çatışmaları azaltarak, etkileşimleri güçlendirerek örgütsel sonuçları etkileyebileceğini ortaya koymuştur.

Yıldız (2006: 37–46), “Türk ve Alman toplumlarında kültürel ilişkiler, imgeler ve medya” üzerine yaptığı araştırmada; kültür ve kültürün zihinlerde bıraktığı imgesel karşılıklar farklı boyutlarda karşımıza çıkmaktadır. Bu farklılıklar o toplumların yaşam biçimine, toplumsal ve siyasal örgütlenmelerine, sosyo–ekonomik düzeylerine vb. alanlarına belirgin olarak yansımakta ve böylece iki farklı toplum ve kültür şekillenmektedir.

Fethiye Times adlı internet gazetesinin yaptığı araştırmaya göre; ülkemizi yerleşim yeri olarak seçen yabancılara Türkiye’de en çok neyi beğendikleri sorulmuş ve sırasıyla; Türk insanı, yaşam şekli, yaşam masrafları, güzel hava, manzara ve taze meyveler cevaplarının alındığı belirtilmiştir (Bal ve ark., 2006: 1–117). Bu araştırma; Türkiye’ye yerleşen Almanların en çok etkilendikleri, beğendikleri hususun Türk

misafirperverliği olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bunu beslenme şekilleri, Türk gelenek ve göreneklerinin takip ettiği saptanmıştır.

İşgüden'in (2007: 1–217) “sosyal ve kültürel değerlerin muhasebe meslek etiği üzerine etkileri” isimli araştırmasında, sosyal değerler ve sosyal değerlerdeki değişimler aracılığı ile kazanılmış olan davranış ve düşüncelerin meslek mensuplarını etkilediğini, sosyal değerler, gelenek–görenekler ve örf–adetlerin bireylerin yaşam biçimlerini şekillendirdiğini ve yaşamın her alanına nüfuz eden bu standartların dışında hareket etmelerinin çok güç olduğunu ortaya koymuştur.

Ulusoy (2007: 1–273) “lise tarih programında yer alan geleneksel ve demokratik değerlere yönelik ğrenci tutumlarının ve görüşlerinin çeşitli değerşenler açısından değerlendirilmesi” isimli araştırmasında, kız öğrencilerin demokratik değerlere erkek öğrencilere göre daha fazla katılım gösterdiği, erkek öğrencilerin de geleneksel değerlere kız öğrencilere göre daha fazla katılım gösterdiklerini, lise birinci sınıf ğrencilerinin değer ifadelerine diğer sınıflara göre olumlu yönde daha fazla katılım gösterdiklerini ortaya koymuştur.

Turan ve Aktan (2008: 227–259) “okul hayatında var olan ve olması düşünülen sosyal değerler” üzerine yaptıkları araştırmada; öğrencilerin genel olarak var olması gerektiğini düşündükleri değerlere yüksek düzeyde olumlu yaklaştıklarını saptamışlardır. Öğrencilerin var olmasını düşündükleri değerlerin başında; ellerindekilerle yetinebilme, insanları oldukları gibi kabul etme, iş kurallarının dışına çıkmama, işbirliğine eğimli olma, yöneticinin talimatlarına koşulsuz uyma gibi değerlerin geldiğini bulmuşlardır.

Bu araştırma; ülkemize yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinin saptanması ve saptanan bu değerleri yaşadıkları bölgedeki halkın değerleri ile karşılaştırarak bu iki milletin birbirlerinin değerlerini etkileme durumunun belirlemesi amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Ülkemize yerleşen Almanlarla ilgili daha önce yapılmış bir çalışmaya rastlanmamış olması bu çalışmanın önemini arttırmaktadır.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölüm; araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analizi başlıklarıyla açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Ülkemize yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinin saptanması ve saptanan bu değerleri yaşadıkları bölgedeki halkın değerleri ile karşılaştırarak bu iki milletin birbirlerinin değerlerini etkileme durumunun belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışma tarama modeli bir araştırmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Antalya'nın Alanya ilçesinde yaşayan Türkler ve bu bölgeye yerleşmiş olan Almanlar oluşturmaktadır. Alanya tarihi dokusu ve plajlarıyla ünlü turistik bir ilçedir. Doğal güzellikleri ve sahip olduğu Akdeniz iklimi yabancıların da dikkatini çekmiş ve özellikle de Almanların ev satın alarak bu ilçeye yerleşmelerine neden olmuştur. İlçe Emniyet Müdürlüğünden alınan bilgiye göre Alanya'da yaşayan Almanların sayısı 3115'dir. İlçede yaşayan Türklerin nüfusu ise 88.346'dır.

Alanya ilçesi, araştırmacının kolay ulaşabileceği bir bölge olması, doğru ve güvenilir bilgi elde etmek bakımından bilindik bir bölge olması, daha önce bu tarzda bir çalışmanın bu bölgede yapılmamış olması sebebiyle seçilmiştir.

İlçeye yerleşmiş olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 250 Alman, 164 Türk tesadüfi örneklem yöntemiyle araştırmaya alınmış ve araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Veri toplama araçları, araştırmaya katılmayı kabul eden 250 Alman verilmiş ancak 148'den geri dönüş olmuştur.

3.3 Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında alan uzmanlarının da görüşü alınarak, Shwartz değerler listesi, sosyal değerler ölçeği, geleneksel değerler ölçeği ile bireylerin demografik özelliklerini belirlemek için anket formu kullanılmıştır.

Alanya ilçesindeki Türk ve bu bölgeye yerleşmiş Almanların bireysel değerlerinin belirlenmesinde Shwartz ve Bisky'in geliştirmiş olduğu ve Kuşdil ve Kağıtcıbaşı (2000:59–76) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Schwartz değer listesi uygulanmıştır. Shwartz değerler listesi, güç, başarı, hedonizm (hazcılık), uyarılım, özyönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma ve güvenlik alt ölçeklerinden oluşmaktadır. Shwartz değerler listesinde 56 madde bulunmaktadır. Kuşdil ve Kağıtcıbaşı Türklere özgü 4 değeri daha ilave ederek ölçek 60 maddeye ulaşmıştır. Ölçekteki maddelerden bir kısmı hem güvenlik hem uyma ölçeklerinde olduğundan iki alt ölçek birleştirilerek alt puanı hesaplanmıştır. Aynı şekilde özyönelim ve evrenselcilik alt ölçekleri de birleştirilerek değerlendirilmiştir.

Schwartz Değer Listesindeki değerlerin birey düzeyi güdüsel tipleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Shwartz Değerler Listesindeki Değerlerin Birey Düzeyi Güdüsel Tipleri

Açıklama	Değerler
Güç: toplumsal konum, insanlar ve kaynaklar üzerinde denetim gücü	Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, toplumdaki görüntüsünü koruyabilmek
Başarı: toplumsal standartları temel alan kişisel başarı yönelimi	Başarılı olmak, yetkin olmak, hırslı olmak, sözü geçen biri olmak
Hazcılık: bireysel zevke, hazza yönelim	Zevk, hayattan tat almak
Uyarılım: heyecan ve yenilik arayışı	Cesur olmak, değişken bir hayat yaşamak, heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak
Özyönelim – Evrenselcilik: düşünce eylemde bağımsızlık, anlayışlılık, hoşgörü ve tüm insanların ve doğanın iyiliğini gözetmek	Yaratıcı olmak, merak duyabilmek, özgür olmak, kendi amaçlarını seçebilmek, kendine saygısı olmak, dünyada barış istemek, doğayla bütünlük içinde olmak, çevreyi korumak
İyilikseverlik: kişinin yakın olduğu kişilerin iyiliğini gözetme ve geliştirme	Yardımsever olmak, dürüst olmak, bağışlayıcı olmak, sadık olmak, sorumluluk sahibi olmak
Geleneksellik: kültürel ya da dinsel töre ve fikirlere saygı ve bağlılık	Alçakgönüllü olmak, dindar olmak, hayatın kendisine verdiklerini kabullenmek, geleneklere saygılı olmak, ılımlı olmak
Uyma-Güvenlik: başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlandırılması. Toplum var olan ilişkilerin ve bireyin kendisinin huzuru ve sürekliliği	Kibarlık itaatkar olmak, anne-babaya ve yaşlılara değer vermek, kendini denetleyebilmek. Ulusal güvenlik, toplumsal düzenin sürmesini istemek, temiz olmak, aile güvenliği, iyiliğe karşılık vermek,

Schwartz değerler listesinin güç alt ölçeğinde 6 madde, başarı alt ölçeğinde 5 madde, hazcılık alt ölçeğinde 2 madde, uyarılım alt ölçeğinde 3 madde, özyönelim-evrenselcilik alt ölçeğinde 21 madde, iyilikseverlik alt ölçeğinde 8 madde, geleneksellik alt ölçeğinde 6 madde, uyma ve güvenlik alt ölçeğinde ise 9 madde bulunmaktadır. Araştırmaya katılan bireyler toplam 60 değeri ve yanlarında parantez içinde verilmiş olan açıklamaları okuduktan sonra kendi hayatlarını yönlendiren bir ilke olmaları açısından taşıdıkları öneme göre -1 (ilkelerime ters düşer) ile 7 (en üst düzeyde önemlidir) arasında değişen likert tipi bir ölçek üzerinde cevaplamışlardır. Ölçeğe verilen cevaplar her bir maddeye verilen puanları oluşturmuştur. Alt ölçeklerin içinde yer alan maddeler toplanarak o alt ölçeğin puanı elde edilmiştir. Puanın yüksek olması bireyin o değer açısından üst düzeyde olduğu anlamına gelmektedir.

Bireylerin sosyal değerlerinin belirlenmesinde Turan ve Aktan (2008: 227–259) tarafından geliştirilen sosyal değerler ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 27 maddeden oluşmakta ve 5’li likert şeklindedir. Kesinlikle katılıyorum 5, katılıyorum 4, kısmen katılıyorum 3, katılmıyorum 2, kesinlikle katılmıyorum 1 şeklinde cevaplanmış ve aynı şekilde de puanlandırılmıştır. Puanın yüksek olması sosyal değerlerinin kuvvetli olduğu anlamına gelmektedir.

Bireylerin geleneksel değerlerinin belirlenmesinde Georgas tarafından geliştirilen Tuncer (2005: 106–223) tarafından Türkçeye uyarlanan geleneksel değerler ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte 18 madde bulunmaktadır ve 7’li likert şeklindedir. Kesinlikle katılıyorum 7, katılıyorum 6, biraz katılıyorum 5, ne katılıyorum ne katılmıyorum 4, pek katılmıyorum 3, katılmıyorum 2, kesinlikle katılmıyorum 1 şeklinde cevaplanmış ve puanlandırılmıştır.

Bireylerin demografik bilgilerinin belirlenmesinde Almanlar ve Türkler için ayrı hazırlanmış anket formu kullanılmıştır. Almanlara Türklerden farklı olarak; Türkiye’ye yerleşmeyi tercih etme nedenleri, Türklerin en çok hangi özelliklerinden etkilendikleri, Türkiye’de geçimini nasıl sağladığı, kaç yıldır Türkiye’de yaşadığı, bir yılın ne kadar süresini Türkiye’de geçirdiği, eğer çocukları var ise onların nerede yaşadığı sorulmuştur.

Türklere uygulanan veri toplama araçları karşılıklı görüşme yoluyla toplanmıştır. Almanlarla da veriler karşılıklı görüşme yoluyla toplanmaya çalışılmış ancak onlardan gelen öneri doğrultusunda veri toplama aracı verilip 1 hafta sonra alınmıştır. Almanlara uygulanan veri toplama aracı Almancaya çevrilmiş, dil konusunda uzman kişilerin de görüşü alınarak son şekli verilmiştir.

Türkiye'ye yerleşen Almanların bölge halkının değerlerinden etkilenebileceği düşünülmüş ve Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerleri şuan (Türkiye'de yaşarken) ve geçmişte (Almanya'da yaşarken) sahip olduğu değerlere göre cevaplamaları istenmiştir. Böylece Almanlara ait değerler şuan (Türkiye'de yaşarken) ve geçmişte (Almanya'da yaşarken) sahip olduğu değerler olmak üzere iki şekilde verilmiştir. Türklerin de Almanların değerlerinden etkilenebileceği düşünülmüş ve Türklere uygulanan veri toplama aracının yarısı Almanlara yakın semtlerde yaşayan yarısı da uzakta yaşayanlara uygulanmıştır. Almanların çalışmaya katılmakta çok isteksiz olması ve yılın belli dönemlerinde Türkiye'de olmamaları nedeniyle verilerin toplanması 7 ay sürmüştür. Türklere uygulanan veri toplama araçları daha kısa sürede toplanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analiz edilmesinde SPSS 11.5 paket programı kullanılmıştır. Veriler bilgisayar ortamına girildikten sonra bireylerin demografik özelliklerinin dağılımı sayı ve yüzde olarak verilmiştir.

Kullanılan ölçeklerin güvenilirliği için iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa güvenilirlik kat sayısı kullanılmıştır. Schwartz değerler listesinin alfa güvenilirlik kat sayısı .94, sosyal değerler ölçeğinin .80, geleneksel değerlerin .89 olarak bulunmuştur. Alfa güvenilirlik katsayısının .70'in üzerinde olması bu verilerin güvenilir olduğunu göstermektedir. Her bir ölçeğin likert skalasına verilen rakamlar her bir maddenin puanını oluşturmuştur. Schwartz değerler ölçeği ve alt ölçeklerinin, sosyal değerler ve geleneksel değerler ölçeklerinin ortalama puanları alınmıştır.

Türklerin ve Almanların sosyal ve geleneksel değerler ölçeğinin her bir maddesine verdikleri cevapların sayı ve yüzde dağılımı verilmiş, Shwartz değerler listesindeki bireysel değer alt ölçek gruplamasının 9'lu likert olması ve her bir maddenin bir karşılığı olmaması nedeni ile sayı ve yüzde dağılımları verilmemiştir.

Almanların sahip olduğu bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerin Türklerin değerlerinden etkilenme durumlarını belirlemek amacı ile Almanların şuan (Türkiye'de yaşarken) ve geçmişte (Almanya'da yaşarken) sahip olduğu bireysel, sosyal ve geleneksel değerler ölçeğinin her bir maddesine verdikleri cevapların ortalama puanları belirlenmiş ve bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır.

Türklerin de Almanların değerlerinden etkileneceği düşünülerek Almanlara yakın ya da uzak mesafede yaşama durumlarına göre karşılaştırılarak bağımsız gruplar için t testi analizi yapılmıştır.

Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerleri üzerine cinsiyetin, Türkiye'de bir yılda kalma sürelerinin etkisi bağımsız gruplar için t testi ile Türkiye'de yaşama süresinin etkisi ise tek yönlü varyans analizi ile belirlenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Ülkemize yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinin saptanması ve saptanan bu değerleri yaşadıkları bölgedeki halkın değerleri ile karşılaştırarak bu iki milletin birbirlerinin değerlerini etkileme durumunun belirlenmesi amacı ile planlanmış ve yürütülmüş bu çalışmada elde edilen bulgular 5 bölümde incelenmiştir.

- Alman ve Türk bireylerin demografik özellikleri
- Türklerin ve Almanların şuan (Türkiye’de yaşarken) ve geçmişte (Almanya’da yaşarken) sahip oldukları bireysel değerler ve karşılaştırılması
- Türklerin ve Almanların şuan (Türkiye’de yaşarken) ve geçmişte (Almanya’da yaşarken) sahip oldukları sosyal değerler ve karşılaştırılması
- Türklerin ve Almanların şuan (Türkiye’de yaşarken) ve geçmişte (Almanya’da yaşarken) sahip oldukları geleneksel değerler ve karşılaştırılması
- Bireysel değer alt ölçeklerinin, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerinin demografik özelliklerle karşılaştırılması

4.1. Türk ve Alman Bireylerin Demografik Özellikleri

Bu bölümde araştırmaya katılan Türk ve Alman bireylerin cinsiyet, yaş, meslek, medeni durum, öğrenim durumu, gelir, ailede yaşayan birey sayısı, çocuk sayıları, Alman bireylerin Türkiye’deki yaşantılarından; çocuklarının ziyaretlerine gelme durumu, Türkiye’ye yerleşme nedenleri, Türkiye’ye yerleştikten sonra en çok neden etkilendiği, Türkiye’de iken geçimini nasıl sağladığı, kaç yıldır Türkiye’de yaşadığı, bir yılın kaç ayını Türkiye’de geçirdiği, belirli aralıklarla Almanya’ya gidiyorlarsa gitme nedenleri, çocukların yaşadığı yerlere ilişkin bilgiler verilmiştir.

Türk ve Alman bireylerin demografik özelliklerinin dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Türk ve Alman Bireylerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı

	Türk (N: 164)		Alman (N: 148)	
	Sayı	%	Sayı	%
Cinsiyet				
Erkek	82	50.0	57	38.5
Kadın	82	50.0	91	61.5
Yaş				
18-24 Yaş	14	8.5	1	0.7
25-29 Yaş	13	7.8	2	1.4
30-34 Yaş	25	15.2	11	7.5
35-39 Yaş	45	27.3	16	10.9
40-44 Yaş	37	22.7	20	13.6
45-49 Yaş	15	9.0	30	20.3
50-54 Yaş	7	4.2	23	15.6
55-59 Yaş	4	2.4	22	14.9
60-64 Yaş	1	0.6	13	8.8
65 Yaş ve üstü	3	1.8	10	6.7
Meslek				
Ev hanımı	57	34.8	17	12.5
Esnaf	23	14.5	5	3.7
Turizm sektörü ile uğraşanlar	20	12.5	24	17.6
Çiftçi	17	10.7	-	-
İşçi	16	10.0	33	24.3
Öğretmen, memur, öğrenci	20	12.5	11	8.1
Sağlık sektöründe çalışanlar	3	1.9	7	5.1
İşveren, yönetici	2	1.2	25	18.4
Emekli	1	0.6	14	10.3
Medeni Durum				
Evlü	140	85.4	127	85.8
Bekâr	22	13.4	17	11.5
Dul	2	1.2	3	2.0
Öğrenim Durumu				
İlkokul Mezunu	83	50.6	7	4.7
Ortaokul Mezunu	33	20.1	55	37.2
Lise Mezunu	24	14.6	22	14.9
Yüksekokul Mezunu (2 Yıllık)	6	3.7	31	20.9
Üniversite Mezunu	18	11.0	33	22.3
Gelir (Türkler için TL, Almanlar için €)				
0-500	39	23.8	3	2.2
501-1000	62	37.8	12	8.8
1001-1500	36	22.0	7	5.1
1501-2000	14	8.6	18	13.2
2001-2500	10	6.0	13	9.6
2501-3000	-	-	19	14.0
3001-3500	1	0.6	6	4.4
3501-4000	-	-	22	16.2
4001-4500	-	-	8	5.9
4501-5000	-	-	12	8.8
5001 ve üstü	2	1.2	16	11.8

Tablo 1'in Devamı

	Türk (N: 164)		Alman (N: 148)	
	Sayı	%	Sayı	%
Evde Yaşayan Birey Sayısı				
1 kişi	-	-	19	12.8
2 kişi	3	1.8	72	48.6
3 kişi	17	10.4	33	22.3
4 kişi	28	17.1	16	10.8
5 kişi	46	28.0	7	4.7
6 ve üstü	70	42.6	1	0.7
Çocuk Sayısı				
Çocuk Yok	24	14.6	50	33.8
1 Çocuk	5	3.0	26	17.6
2 Çocuk	42	25.6	59	39.9
3 Çocuk	47	28.7	8	5.4
4 Çocuk	27	16.5	5	3.4
5 ve üstü	19	11.6	-	-

Tablo 1'de araştırmaya katılan Alman ve Türk bireylerin cinsiyet, yaş, meslek, medeni durum, öğrenim durumu, aile içinde yaşayan birey sayısı ve çocuk sayılarına ilişkin dağılımlar verilmiştir. Araştırmaya katılan Almanların %38.5'ini erkekler, %61.5'ini kadınlar oluştururken Türklerde ise; erkeklerin ve kadınların oranı (%50.0) birbirine eşittir. Araştırma kapsamındaki Almanların %20.3'ü 40-44 yaşlarında, %15.6'sı 50-54 yaşları arasında iken Türklerin %27.3'ü 35-39 yaşlarında, %22.7'si 40-44 yaşlarındadır. Almanların ülkemize belli bir yaştan sonra geldikleri düşünüldüğünde bu yaş gruplarının bize açıklayıcı fikirler ortaya koyduğu söylenebilir. Bu araştırmada yer alan Türkiye'ye yerleşmiş Almanların %17.6'sı turizm sektörü ile uğraştığını ve ülkemizde de çalışmaya devam ettiklerini belirtmişler, %12.5'inin ev hanımı olduğu tespit edilmiştir. Türklerin ise %34.8'i ev hanımı iken, %14.5'inin esnaf olduğu ortaya çıkmıştır. Almanların %85.8'i evli, %11.5'i bekar, %2.0'si de eşinden ayrılmış ya da eşini ölmüş olan bireylerden oluşurken, Türklerin %85.4'ünün evli, %13.4'ünün bekar, %1.2'sinin de eşini kaybetmiş bireylerden oluştuğu saptanmıştır. Araştırma kapsamındaki Almanların %37.2'si en az ortaokul mezunu iken, Türklerin yarısının ilkökul mezunu olduğu belirlenmiştir. Alman bireylerin %16.2'si 35001 ile 4000 Euro arasında, Türk bireylerin ise %37.8'i 501 ile 1000 Türk Lirası arasında gelire sahiptirler. Buradan yola çıkarak araştırmaya katılan Türk bireylerin çoğunun asgari ücretle çalışan bireyler oldukları söylenebilir. Alman ailelerin %48.6'sı aile içinde iki birey olarak yaşamlarını sürdürürlerken, Türklerin %42.6'sının altı birey veya daha fazla sayıda bireyle yaşamakta olduğu görülmüştür. Buradan Türklerin Almanlara göre ev içerisinde

daha kalabalık olarak yaşadıkları, Almanların ise genelde belli bir yaştan sonra ülkemize geldikleri için eşleriyle birlikte yaşamlarına devam ettikleri sonucuna ulaşılabilir. Alman ailelerin %39.9'u iki çocuk sahibi iken, Türk ailelerin %28.7'sinin en az üç çocuk sahibi oldukları belirlenmiştir.

Südaş'ın (2005), Alanya'ya (Antalya) Yönelik Avrupalı Göçü: Özellikler ve Etkiler isimli araştırmasına katılan bireylerin %59'u kadın, %41'i erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 52 olmakla birlikte, %49'unu 55 yaşın üzerindeki göçmenler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına alınan katılımcıların %38'inin emekli olduğu görülmüş ve genelde evli çiftlerin göç ettikleri göz önüne alındığında göçmenlerin yalnız olmadıkları belirlenmiştir. Göç edenlerin genelde emekli yabancılar olduğu göz önüne alındığında bu göçten yaşlı göç diye bahsedilebilir. Üniversite mezunlarının oranı %22 iken lise ve meslek kurslarından mezun olanların oranı %70'i bulmaktadır. Bu araştırmaya katılan katılımcıların %9'u ev hanımıdır. Geliri dikkate alındığında çoğu katılımcının ayda 1.000–2.500 € ile geçindikleri tespit edilmiştir. Südaş'ın yaptığı araştırmada 2004 yılı Alanya Emniyet Müdürlüğü'nün verilerine göre 1633 yabancı Alanya'da ikamet iznine sahipken, konut sayısı ise 4062'dir. 2008 yılı Alanya Emniyet Müdürlüğü verilerine göre Alanya'da ikamet eden yabancı sayısının 3115'e yükseldiği görülmüştür.

Alman bireylerin Türkiye'deki yaşantılarına ilişkin durumların dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Alman Bireylerin Türkiye'deki Yaşantılarına İlişkin Durumlarının Dağılımı (N: 148)

	Sayı	%
Çocuklarının Ziyaretlerine Gelme Durumu		
Gelen	97	65.5
Gelmeyen	51	34.5
Çocukların Ziyaretlerine Gelme Sayıları (1 Yıl)		
1 – 2	66	68.1
3 – 4	25	25.7
5 – 6	5	5.2
7+	1	1
Yerleşmek İçin Türkiye'yi Tercih Etme Nedeni		
Türkiye'yi Çok Sevdiğimden	101	32.4
Ekonomik Olduğu İçin	63	20.2
Doğal Güzellikler	63	20.2
Yakınlarım Burada Olduğundan	50	16.0
Arkadaşlarımın-Dostlarımın Tavsiyesi	27	8.7
İşlerimi Takip Etmek İçin	8	2.6
Türkiye'de İken Geçimini Nasıl Sağladığı		
Türkiye'de Çalışarak	46	14.7
Emekli Maaşı	33	10.6
Ülkemdeki Gayrimenkullerimin Kiralarından	27	8.7
Çocuklarımla Yardımıyla	13	4.2
Türkiye'deki Gayrimenkullerimin Kiralarından	11	3.5
Türkiye'de paramızın değer kazanmasıyla	4	1.3
Aylık Gelir, Maaşımla	2	0.6
Biriktirdiğim Paramla	1	0.3
Kaç Yıldır Türkiye'de Yaşadığı		
1-3 Yıl	21	14.2
4-6 Yıl	60	40.6
7-9 Yıl	31	20.9
10-12 Yıl	15	10.1
13-15 Yıl	14	9.5
16+	7	4.7
Bir Yılın Kaç Ayını Türkiye'de Geçirdiği		
1-3 Ay	20	13.6
4-6 Ay	15	10.1
7-9 Ay	30	20.2
10-11 Ay	37	25.0
12 Ay	46	31.1
Almanya'ya Gitme Nedeni		
Yakınlarını Görmek İçin	143	96.6
Almanya'daki İşlerini Takip Etmek İçin	42	28.4
Alış-Veriş İçin	20	13.5
Doktor Randevusu	3	2.0
Bahçe Bakımı	2	1.4
Hayvanlarımla Sigorta İşlemleri	1	0.7

Araştırma kapsamına alınan Alman bireylerin %65.5'sinin çocuklarının ailelerini ziyarete geldikleri, %34.5'inin ziyarete gelmedikleri tespit edilirken, yerleşmek için Türkiye'yi tercih etme sebeplerinin en başında %32.4 ile Türkiye'yi çok sevdiği yer alırken, %20.2'si de ekonomik olduğu için Türkiye'ye yerleşmeyi tercih

ettiklerini belirtmişlerdir. Almanların Türkiye'yi iklim koşulları ve doğal güzellikleri nedeniyle sevdiği bilinmektedir. Bu araştırmada Türkiye'ye iklim koşulları ve doğal güzellikleri nedeniyle yerleşenlerin, araştırma kapsamına alınan Almanların %20.2'sini oluşturduğu saptanmıştır. Türkiye'de yaşayan Alman ailelerin %14.7'si Türkiye'de çalışarak geçimlerini sağlarken, %10.6'sının da emekli maaşı ile geçimini sağladığı tespit edilmiştir. Alman bireylerin %40.6'sının 4-6 yıldır Türkiye'de yaşadıkları ve %31.1'inin de, bir yılın tamamını Türkiye'de geçirdikleri saptanmıştır. Türkiye'ye yerleşen Almanların %96.6'sının akrabalarını görmek için Almanya'ya gittikleri belirlenmiştir.

Südaş (2005), Avrupalı göçmenlerin Türkiye'yi tercih etme nedenlerini incelediği araştırmasında bu çalışmaya benzer bulgular elde etmiştir. Göç etme nedenlerinin başında Alanya ilçesinin Akdeniz iklimi özelliklerine sahip olması ve ucuz bir ülke olması gelirken bunu; doğal çekicilikler, insan ilişkileri, huzur, kültürel çekicilikler, evlilik, iş gibi faktörler takip etmiştir. Bu araştırma sonuçlarına göre; Türkiye'yi tercih etme nedenlerinin en başında Türkiye'yi çok sevdiği yer alırken bunu ekonomik olduğu için Türkiye'yi tercih edenler, doğal güzellikler ve yakınlarının burada olması takip etmiştir.

Bal ve diğerleri (2005), yabancıların İspanya'ya yerleşmesindeki en önemli etkeni iklim olarak belirtmiştir. Bunu sağlık sebepleri, daha sakin hayat, ucuz hayat şartları izlemektedir. Almanların İspanya'ya göçünün en önemli sebepleri içinde sağlığın ön plana çıktığı saptanmıştır. Aynı araştırma İngilizler için bu ülkeye gelmelerinin en baştaki sebebin ucuz hayat şartları olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırmaya göre ülkemize yerleşen Almanların Türkiye'yi tercih etmelerinin en önemli sebebi; Almanların ülkemizi çok sevmeleridir. Bunu ülkemizin ekonomik olması, doğal güzellikler takip etmektedir. Sonuç olarak Batı Avrupa ülkelerinin genel olarak ileriki yaşlarda daha sıcak iklim ve ucuz ülkelerde yaşamayı tercih ettikleri sonucuna varılabilir.

Alman bireylerin Türkiye'ye yerleştikten sonra Türklerin yaşantılarına ilişkin düşüncelerinin dağılımı Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Alman Bireylerin Türklerin Yaşayışlarından Etkilenme Durumlarının Dağılımı

	Olumlu		Olumsuz	
	S	%	S	%
Türkiye'ye Yerleştikten Sonra En Çok Neden Etkilendiği				
Türk Misafirperverliğinden	117	37.5	9	2.9
Beslenme Şekilleri	76	24.4	21	6.7
Türk Gelenek ve Görenekleri	59	18.9	13	4.2
Din	22	7.1	17	5.4
Yaşam Tarzları, Giyiniş	15	4.8	38	12.2
Ailenin Birbirlerine Bağlılığı, Destek Olması	5	1.6	-	-

Tablo 3 incelendiğinde, Alman bireylerin en fazla Türklerin misafirperverliğinden (%37.5), beslenme şekillerinden (%24.4), Türk gelenek ve göreneklerinden (%18.9) olumlu yönde etkilendikleri, Türklerin yaşam tarzları ve giyinişlerinden (%12.2) olumsuz yönde etkilendikleri belirlenmiştir.

Fethiye times adlı internet gazetesinin uyguladığı bir ankete göre Türkiye'ye yerleşmiş olarak yaşayan yabancıların en çok Türk insanını beğendikleri, bunu Türkiye'deki yaşam şekli, yaşam masrafları, güzel hava ve manzaranın takip ettiği saptanmıştır (Alınmıştır Bal vd. 2005: 75). Bu araştırma sonuçlarına göre; Almanların Türkiye'ye yerleştikten sonra Türk misafirperverliğinden olumlu yönde etkilendikleri ve bunu beslenme şekilleri, Türk gelenek ve görenekleri, dinin takip ettiği saptanmıştır. Bu yönleriyle iki araştırmanın benzer sonuçlar ortaya koyduğu söylenebilir.

Türkiye'ye yerleşen Alman ailelerin çocuklarının tamamının Almanya'da yaşadıkları tespit edilmiştir.

4.2. Türklerin ve Almanların Şuan (Türkiye'de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya'da Yaşarken) Sahip Oldukları Bireysel Değerler

Bu bölümde araştırmaya katılan Almanların Türkiye'de ve Almanya'da yaşarken sahip oldukları bireysel değerlerinin karşılaştırılmasına, Almanların ve Türklerin bireysel değerlerinin karşılaştırılmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Bireysel değerler ölçeğinin likert maddelerinin tam bir karşılığı olmaması nedeniyle her bir maddenin yanıtlarının sayı, yüzde dağılımları verilememiştir.

Almanların şu an (Türkiye’de yaşarken) ve geçmişte (Almanya’da yaşarken) sahip oldukları bireysel değerlerinin karşılaştırılmasının dağılımı Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Bireysel Değerlerin Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Eşitlik (herkese eşit fırsat)						
Türkiye’de	148	5.77	1.56	0.37	294	.970
Almanya’da	148	5.76	0.12			
İç uyum (kendimle barışık olmak)						
Türkiye’de	148	5.66	1.49	1.150	294	.251
Almanya’da	148	5.45	0.13			
Sosyal güç sahibi olmak (başkalarını denetleyebilmek, üstün olmak)						
Türkiye’de	148	1.06	1.60	1.440	294	.151
Almanya’da	148	1.37	0.16			
Zevk (istek ve arzuların giderilmesi, doyurulması)						
Türkiye’de	148	3.48	1.70	0.528	294	.598
Almanya’da	148	3.58	0.10			
Özgür olmak (düşünce ve hareket özgürlüğü)						
Türkiye’de	148	5.90	1.32	0.212	294	.833
Almanya’da	148	5.86	0.11			
Bağılılık duygusu (başkalarının da beni düşündükleri duygusu)						
Türkiye’de	148	5.31	1.34	1662	294	.098
Almanya’da	148	5.03	0.12			
Manevi bir hayat (maddi değerlerden çok, manevi, içsel olanlara önem vermek)				0.781	294	.436
Türkiye’de	148	3.93	1.78			
Almanya’da	148	3.77	0.13			
Toplumsal düzenin sürmesini istemek (kanun, nizam yaklaşımı)						
Türkiye’de	148	5.34	1.42	0.902	294	.368
Almanya’da	148	5.18	0.12			
Heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak (uyarıcı deneyimlerle dolu)						
Türkiye’de	148	2.64	1.95	0.518	294	.605
Almanya’da	148	2.51	0.17			
Anlamli bir hayat (hayatta bir amacın olması)						
Türkiye’de	148	4.67	1.71	0.213	294	.831
Almanya’da	148	4.70	0.12			

Tablo 4'ün Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Kibar olmak (nazik, terbiyeli olmak)						
Türkiye'de	148	5.65	1.59	1.843	294	.066
Almanya'da	148	5.31	0.13			
Kadında namus (kadının iffetli bir hayat sürmesi)						
Türkiye'de	148	3.14	2.49	1.056	294	.292
Almanya'da	148	2.84	0.19			
Zengin olmak (maddi varlık, para)						
Türkiye'de	148	2.89	2.07	0.979	294	.328
Almanya'da	148	3.12	0.17			
Ulusal güvenlik (ülkemin düşmanlardan korunması)						
Türkiye'de	148	5.43	1.80	1.113	294	.266
Almanya'da	148	5.18	0.16			
Kendine saygısı olmak (kişinin kendisinin değerli olduğuna inanması)						
Türkiye'de	148	5.45	1.61	0.297	294	.767
Almanya'da	148	5.50	0.12			
İyiliğe karşılık vermek (başkasına borçlu kalmaktan kaçınmak)						
Türkiye'de	148	5.36	1.67	0.104	294	.917
Almanya'da	148	5.34	0.13			
Yaratıcı olmak (orijinal olmak, hayal gücünü kullanmak)						
Türkiye'de	148	4.69	1.59	0.607	294	.544
Almanya'da	148	4.57	0.13			
Barış içinde bir dünya istemek (savaş ve çelişkilerden uzak bir dünya)						
Türkiye'de	148	5.97	1.36	0.040	294	.968
Almanya'da	148	5.97	0.12			
Geleneklere saygılı olmak (eski değer ve geleneklerin korunması)						
Türkiye'de	148	4.30	2.14	1.468	294	.143
Almanya'da	148	3.91	0.20			
Olgun sevgi (derin duygusal ve ruhsal yakınlıklar)						
Türkiye'de	148	5.46	1.49	0.928	294	.354
Almanya'da	148	5.29	0.13			
Kendini denetleyebilmek (kendimi sınırlamak, yanlış olana direnmek)						
Türkiye'de	148	4.96	1.83	0.785	294	.433
Almanya'da	148	4.79	0.15			
Dünyevi işlerden el ayak çekmek						
Türkiye'de	148	2.03	2.30	1.099	294	.273
Almanya'da	148	1.74	0.17			
Misafirperver olmak (misafirden hoşlanmak)						
Türkiye'de	148	4.75	1.72	1.414	294	.158
Almanya'da	148	4.59	0.14			
Aile güvenliği (sevilenlerin tehlikeden uzak olması)						
Türkiye'de	148	6.09	1.26	0.595	294	.552
Almanya'da	148	6.00	0.10			
İnsanlar tarafından benimsenmek (başkalarından saygı ve kabul görmek)						
Türkiye'de	148	4.70	1.55	1.124	294	.262
Almanya'da	148	4.50	0.12			
Doğayla bütünlük içinde olmak (doğayla uyum)						
Türkiye'de	148	4.59	1.74	2.160	294	.032*
Almanya'da	148	4.12	0.16			

Tablo 4'ün Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Değişken bir hayat yaşamak (rekabet içinde, yeniliklerle dolu)						
Türkiye'de	148	3.49	1.79	0.165	294	.869
Almanya'da	148	3.46	0.14			
Erdemli olmak (olgun bir hayat anlayışı)						
Türkiye'de	148	3.84	1.69	0.506	294	.613
Almanya'da	148	3.74	0.14			
Otorite sahibi olmak (yönetmek ve yönlendirmek hakkına sahip olmak)						
Türkiye'de	148	3.35	1.94	3.049	294	.003**
Almanya'da	148	4.06	0.16			
Gerçek arkadaşlık (yakın ve destekleyici arkadaşlık)						
Türkiye'de	148	5.69	1.23	0.783	294	.434
Almanya'da	148	5.57	0.10			
Güzelliklerle dolu bir dünya (doğa ve sanatın güzelliği)						
Türkiye'de	148	4.70	1.63	0.315	294	.753
Almanya'da	148	4.76	0.13			
Toplumsal adalet (haksızlığın düzeltilmesi, zayıfın yanında olmak)						
Türkiye'de	148	5.75	1.25	1.287	294	.199
Almanya'da	148	5.55	0.11			
Erkeğin üstünlüğü (erkeğin kadından üstün olduğuna inanmak)						
Türkiye'de	148	-0.19	1.18	0.198	294	.843
Almanya'da	148	-0.21	0.09			
Bağımsız olmak (kendine yeterli, kendine güvenli olmak)						
Türkiye'de	148	5.95	0.90	0.648	294	.518
Almanya'da	148	5.88	0.08			
İlimli olmak (aşırı duygu ve hareketlerden kaçınmak)						
Türkiye'de	148	5.52	1.45	3.372	294	.001***
Almanya'da	148	4.89	0.14			
Sadık olmak (arkadaşlarına ve çevresine bağlı olmak)						
Türkiye'de	148	6.03	1.03	1.756	294	.080
Almanya'da	148	5.79	0.10			
Hırslı olmak (çalışkan, istekli olmak)						
Türkiye'de	148	4.74	2.03	0.902	294	.368
Almanya'da	148	4.93	0.15			
Açık fikirli olmak (değişik fikir ve inançlara hoşgörülü olmak)						
Türkiye'de	148	5.12	1.67	0.105	294	.916
Almanya'da	148	5.14	0.13			
Alçak gönüllü olmak (kendini öne çıkarmamak)						
Türkiye'de	148	3.61	2.03	1.452	294	.148
Almanya'da	148	3.28	0.15			
Cesur olmak (macera ve risk aramak)						
Türkiye'de	148	3.11	2.17	0.476	294	.635
Almanya'da	148	2.99	0.18			
Çevreyi korumak (doğayı korumak)						
Türkiye'de	148	5.50	1.26	0.888	294	.375
Almanya'da	148	5.36	0.11			
Sözü geçen biri olmak (insanlar ve olaylar üzerinde etkili olmak)						
Türkiye'de	148	4.07	1.74	1.083	294	.280
Almanya'da	148	4.29	0.14			

Tablo 4'ün Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Anne – babaya ve yaşlılara değer vermek (saygı göstermek)						
Türkiye’de	148	5.76	1.40	1.625	294	.105
Almanya’da	148	5.49	0.11			
Kendi amaçlarını seçebilmek (kendi hedeflerini bağımsızca belirlemek)						
Türkiye’de	148	5.23	1.54	1.510	294	.132
Almanya’da	148	5.50	0.12			
Laiklik (din ve devlet işlerinin ayrı tutulması)						
Türkiye’de	148	5.65	1.83	0.215	294	.830
Almanya’da	148	5.60	0.15			
Sağlıklı olmak (fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklardan uzak olmak)						
Türkiye’de	148	6.16	1.30	1.253	294	.211
Almanya’da	148	5.94	0.13			
Yetkin olmak (rekabeti seven, etkili, verimli biri olmak)						
Türkiye’de	148	4.13	1.75	0.670	294	.503
Almanya’da	148	4.26	0.14			
Hayatın bana verdiklerini kabullenmek (hayatın getirdiklerine, kadere razı olmak)						
Türkiye’de	148	4.16	2.30	0.124	294	.901
Almanya’da	148	4.12	0.19			
Dürüst olmak (içtenlik)						
Türkiye’de	148	6.25	1.11	0.702	294	.483
Almanya’da	148	6.16	0.98			
Toplumdaki görüntümü koruyabilmek (başkalarına karşı mahçup duruma düşmemek)						
Türkiye’de	148	4.26	1.78	1.576	294	.116
Almanya’da	148	3.93	0.14			
İtaatkâr olmak (görevini yapan, yükümlülüklerini yerine getiren biri olmak)						
Türkiye’de	148	3.77	2.20	0.914	294	.361
Almanya’da	148	6.12	1.33			
Zeki olmak (mantıklı, akıllı biri olmak)						
Türkiye’de	148	5.50	1.62	1.030	294	.304
Almanya’da	148	4.01	0.19			
Yardımsever olmak (başkalarının iyiliği için uğraşmak)						
Türkiye’de	148	5.41	1.50	0.075	294	.940
Almanya’da	148	5.68	0.11			
Hayattan tat almak (yemek-içmekten, cinsellikten, müzikten vb. hoşlanmak)						
Türkiye’de	148	5.58	1.39	1.393	294	.165
Almanya’da	148	5.39	0.13			
Dindar olmak (dinsel inanç ve imana bağlılık)						
Türkiye’de	148	5.05	2.29	0.050	294	.961
Almanya’da	148	3.08	0.19			
Sorumluluk sahibi olmak (güvenilir ve inanılır biri olmak)						
Türkiye’de	148	5.78	1.61	0.830	294	.407
Almanya’da	148	5.61	0.14			
Merak duyabilmek (her şeyle ilgilenen, araştıran biri olmak)						
Türkiye’de	148	4.19	1.93	0.588	294	.557
Almanya’da	148	4.05	0.16			

Tablo 4'ün Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Bağışlayıcı olmak (başkalarının özrünü kabul edebilmek)						
Türkiye'de	148	5.17	1.36	1.552	294	.122
Almanya'da	148	4.91	0.12			
Başarılı olmak (amaçlarıma ulaşabilmek)						
Türkiye'de	148	4.97	1.75	1.221	294	.223
Almanya'da	148	5.20	0.12			
Temiz olmak (düzenli, titiz olmak)						
Türkiye'de	148	5.77	1.50	0.632	294	.528
Almanya'da	148	5.88	0.11			
*P<.05	**P<.01	***P<.001				

Tablo 4'te Almanların Almanya'da ve Türkiye'ye yerleştikten sonra sahip oldukları bireysel değerler incelendiğinde, eşitlik (herkese eşit fırsat), iç uyum (kendimle barışık olmak), özgür olmak (düşünce ve hareket özgürlüğü), bağlılık duygusu (başkalarının da beni düşündükleri duygusu), manevi bir hayat (maddi değerlerden çok, manevi, içsel olanlara önem vermek), toplumsal düzenin sürmesini istemek (kanun, nizam yaklaşımı), heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak (uyarıcı deneyimlerle dolu), kibar olmak (nazik, terbiyeli olmak), kadında namus (kadının iffetli bir hayat sürmesi), ulusal güvenlik (ülkemin düşmanlardan korunması), iyiliğe karşılık vermek (başkasına borçlu kalmaktan kaçınmak), yaratıcı olmak (orijinal olmak, hayal gücünü kullanmak), geleneklere saygılı olmak (eski değer ve geleneklerin korunması), olgun sevgi (derin duygusal ve ruhsal yakınlıklar), kendini denetleyebilmek (kendimi sınırlamak, yanlış olana direnmek), dünyevi işlerden el ayak çekmek, misafirperver olmak (misafirden hoşlanmak), aile güvenliği (sevilenlerin tehlikeden uzak olması), insanlar tarafından benimsenmek (başkalarından saygı ve kabul görmek), değişken bir hayat yaşamak (rekabet içinde, yeniliklerle dolu), erdemli olmak (olgun bir hayat anlayışı), gerçek arkadaşlık (yakın ve destekleyici arkadaşlık), toplumsal adalet (haksızlığın düzeltilmesi, zayıfın yanında olmak), erkeğin üstünlüğü (erkeğin kadından üstün olduğuna inanmak), bağımsız olmak (kendine yeterli, kendine güvenli olmak), sadık olmak (arkadaşlarına ve çevresine bağlı olmak), alçak gönüllü olmak (kendini öne çıkarmamak), cesur olmak (macera ve risk aramak), çevreyi korumak (doğayı korumak), anne-babaya ve yaşlılara değer vermek (saygı göstermek), laiklik (din ve devlet işlerinin ayrı tutulması), sağlıklı olmak (fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklardan uzak olmak), hayatın bana verdiklerini kabullenmek (hayatın getirdiklerine, kadere razı olmak), dürüst olmak (içtenlik), toplumdaki görüntümü koruyabilmek (başkalarına karşı

mahçup duruma düşmemek), zeki olmak (mantıklı, akıllı biri olmak), hayattan tat almak (yemek–içmekten, cinsellikten, müzikten vb. hoşlanmak), dindar olmak (dinsel inanç ve imana bağlılık), sorumluluk sahibi olmak (güvenilir ve inanılır biri olmak), merak duyabilmek (her şeyle ilgilenen, araştıran biri olmak), bağışlayıcı olmak (başkalarının özrünü kabul edebilmek), bireysel değerlerinin Türkiye’deki ortalamalarının daha yüksek olduğu bunun yanında barış içinde bir dünya istemek (savaş ve çelişkilerden uzak bir dünya) bireysel değerinin Türkiye’deki ve Almanya’daki ortalamalarının birbirine eşit olduğu saptanmış gruplar arasındaki farkın önemli olmadığı belirlenmiştir ($p>.05$).

Sosyal güç sahibi olmak (başkalarını denetleyebilmek, üstün olmak), zevk (istek ve arzuların giderilmesi, doyurulması), anlamlı bir hayat (hayatta bir amacın olması), zengin olmak (maddi varlık, para), kendine saygısı olmak (kişinin kendisinin değerli olduğuna inanması), güzelliklerle dolu bir dünya (doğa ve sanatın güzelliği), hırslı olmak (çalışkan, istekli olmak), açık fikirli olmak (değişik fikir ve inançlara hoşgörülü olmak), sözü geçen biri olmak (insanlar ve olaylar üzerinde etkili olmak), kendi amaçlarını seçebilmek (kendi hedeflerini bağımsızca belirlemek), yetkin olmak (rekabeti seven, etkili, verimli biri olmak), itaatkar olmak (görevini yapan, yükümlülüklerini yerine getiren biri olmak), yardımsever olmak (başkalarının iyiliği için uğraşmak), başarılı olmak (amaçlarına ulaşabilmek), temiz olmak (düzenli, titiz olmak) bireysel değerlerinin Almanya’daki ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmış gruplar arasındaki farkın anlamlı olmadığı ortaya çıkarılmıştır ($p>.05$).

Bireysel değerlerden; doğayla bütünlük içinde olmak (doğayla uyum), ılımlı olmak (aşırı duygu ve hareketlerden kaçınmak) bireysel değerlerinin şimdiki puanlarının geçmişteki puanlardan fazla olduğu ve gruplar arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir ($p<.05$, $p<.001$). Otorite sahibi olmak (yönetmek ve yönlendirmek hakkına sahip olmak) bireysel değerinin puanının geçmişte daha fazla olduğu ve bu durumun istatistikî açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($p<.01$). Bu değerlerin değişmesinde Türklerin ve yaşadıkları bölgenin özelliklerinin etkisi olabileceği düşünülmektedir.

Türklerin ve Almanların bireysel değerlerinin karşılaştırılması Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Türklerin ve Almanların Bireysel Değerlerinin Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Eşitlik (herkese eşit fırsat)						
Alman	148	5.77	1.56	0.143	310	.887
Türk	164	5.74	1.68			
İç uyum (kendimle barışık olmak)						
Alman	148	5.66	1.49	0.048	310	.962
Türk	164	5.67	1.66			
Sosyal güç sahibi olmak (başkalarını denetleyebilmek, üstün olmak)						
Alman	148	1.06	1.60	14.907	310	.001***
Türk	164	4.27	2.12			
Zevk (istek ve arzuların giderilmesi, doyurulması)						
Alman	148	3.48	1.70	6.37	310	.001***
Türk	164	4.84	2.03			
Özgür olmak (düşünce ve hareket özgürlüğü)						
Alman	148	5.90	1.32	0.022	310	.983
Türk	164	5.90	1.72			
Bağlılık duygusu (başkalarının da beni düşündükleri duygusu)						
Alman	148	5.31	1.34	3.421	310	.001***
Türk	164	4.61	2.13			
Manevi bir hayat (maddi değerlerden çok manevi, içsel olanlara önem vermek)						
Alman	148	3.93	1.78	5.466	310	.001***
Türk	164	5.10	1.98			
Toplumsal düzenin sürmesini istemek (kanun, nizam yaklaşımı)						
Alman	148	5.34	1.42	2.836	310	.005**
Türk	164	5.83	1.61			
Heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak (uyarıcı deneyimlerle dolu)						
Alman	148	2.64	1.95	10.612	310	.001***
Türk	164	5.06	2.07			
Anlamli bir hayat (hayatta bir amacın olması)						
Alman	148	4.67	1.71	9.091	310	.001***
Türk	164	6.28	1.41			
Kibar olmak (nazik, terbiyeli olmak)						
Alman	148	5.65	1.59	0.570	310	.569
Türk	164	5.76	1.77			
Kadında namus (kadının iffetli bir hayat sürmesi)						
Alman	148	3.14	2.49	13.759	310	.001***
Türk	164	6.37	1.58			
Zengin olmak (maddi varlık, para)						
Alman	148	2.89	2.07	0.490	310	.625
Türk	164	3.01	2.44			
Ulusal güvenlik (ülkemin düşmanlardan korunması)						
Alman	148	5.43	1.80	.5582	310	.001***
Türk	164	6.41	1.28			

Tablo 5'in Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Kendine saygısı olmak (kişinin kendisinin değerli olduğuna inanması)						
Alman	148	5.45	1.61	.3.413	310	.001***
Türk	164	6.04	1.44			
İyiliğe karşılık vermek (başkasına borçlu kalmaktan kaçınmak)						
Alman	148	5.36	1.67	3.125	310	.002**
Türk	164	5.97	1.77			
Yaratıcı olmak (orijinal olmak, hayal gücünü kullanmak)						
Alman	148	4.69	1.59	4.886	310	.001***
Türk	164	5.60	1.70			
Barış içinde bir dünya istemek (savaş ve çelişkilerden uzak bir dünya)						
Alman	148	5.97	1.36	3.171	310	.002**
Türk	164	6.45	1.29			
Geleneklere saygılı olmak (eski değer ve geleneklerin korunması)						
Alman	148	4.30	2.14	9.326	310	.001***
Türk	164	6.12	1.19			
Olgun sevgi (derin duygusal ve ruhsal yakınlıklar)						
Alman	148	5.46	1.49	2.072	310	.039*
Türk	164	5.06	1.85			
Kendini denetleyebilmek(kendimi sınırlamak, yanlış olana direnmek)						
Alman	148	4.96	1.83	3.584	310	.001***
Türk	164	5.67	1.67			
Dünyevi işlerden el ayak çekmek						
Alman	148	2.03	2.30	5.757	310	.001***
Türk	164	3.68	2.72			
Misafirperver olmak (misafirden hoşlanmak)						
Alman	148	4.75	1.72	7.054	310	.001***
Türk	164	6.03	1.48			
Aile güvenliği (sevilenlerin tehlikeden uzak olması)						
Alman	148	6.09	1.26	2.466	310	.014*
Türk	164	6.45	1.23			
İnsanlar tarafından benimsenmek(başkalarından saygı ve kabul görmek)						
Alman	148	4.70	1.55	6.804	310	.001***
Türk	164	5.90	1.53			
Doğayla bütünlük içinde olmak (doğayla uyum)						
Alman	148	4.59	1.74	5.566	310	.001***
Türk	164	5.62	1.53			
Değişken bir hayat yaşamak (rekabet içinde, yeniliklerle dolu)						
Alman	148	3.49	1.79	4.944	310	.001***
Türk	164	4.61	2.15			
Erdemli olmak (olgun bir hayat anlayışı)						
Alman	148	3.84	1.69	9.845	310	.001***
Türk	164	5.65	1.55			
Otorite sahibi olmak (yönetmek ve yönlendirmek hakkına sahip olmak)						
Alman	148	3.35	1.94	5.932	310	.001***
Türk	164	4.73	2.14			

Tablo 5'in Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Gerçek arkadaşlık (yakın ve destekleyici arkadaşlık)						
Alman	148	5.69	1.23	4.007	310	.001***
Türk	164	6.31	1.47			
Güzelliklerle dolu bir dünya (doğa ve sanatın güzelliği)						
Alman	148	4.70	1.63	6.191	310	.001***
Türk	164	5.85	1.64			
Toplumsal adalet (haksızlığın düzeltilmesi, zayıfın yanında olmak)						
Alman	148	5.75	1.25	1.397	310	.163
Türk	164	5.99	1.75			
Erkeğin üstünlüğü (erkeğin kadından üstün olduğuna inanmak)						
Alman	148	-0.19	1.18	7.527	310	.001***
Türk	164	1.76	2.93			
Bağımsız olmak (kendine yeterli, kendine güvenli olmak)						
Alman	148	5.95	0.90	0.335	310	.738
Türk	164	5.90	1.60			
İlimli olmak (aşırı duygu ve hareketlerden kaçınmak)						
Alman	148	5.52	1.45	4.674	310	.001***
Türk	164	4.57	2.05			
Sadık olmak (arkadaşlarına ve çevresine bağlı olmak)						
Alman	148	6.03	1.03	0.405	310	.686
Türk	164	5.98	1.44			
Hırslı olmak (çalışkan, istekli olmak)						
Alman	148	4.74	2.03	7.363	310	.001***
Türk	164	6.21	2.49			
Açık fikirli olmak (değişik fikir ve inançlara hoşgörülü olmak)						
Alman	148	5.12	1.67	4.575	310	.001***
Türk	164	5.98	1.62			
Alçak gönüllü olmak (kendini öne çıkarmamak)						
Alman	148	3.61	2.03	5.509	310	.001***
Türk	164	5.01	2.38			
Cesur olmak (macera ve risk aramak)						
Alman	148	3.11	2.17	9.964	310	.001***
Türk	164	5.45	1.96			
Çevreyi korumak (doğayı korumak)						
Alman	148	5.50	1.26	4.033	310	.001***
Türk	164	6.10	1.33			
Sözü geçen biri olmak (insanlar ve olaylar üzerinde etkili olmak)						
Alman	148	4.07	1.74	-2.079	310	.038*
Türk	164	4.53	2.14			
Anne-babaya ve yaşlılara değer vermek (saygı göstermek)						
Alman	148	5.76	1.40	6.647	310	.001***
Türk	164	6.66	0.97			
Kendi amaçlarını seçebilmek (kendi hedeflerini bağımsızca belirlemek)						
Alman	148	5.23	1.54	4.796	310	.001***
Türk	164	6.04	1.44			
Laiklik (din ve devlet işlerinin ayrı tutulması)						
Alman	148	5.65	1.83	3.488	310	.001***
Türk	164	4.74	2.62			

Tablo 5'in Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Sağlıklı olmak (fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklardan uzak olmak)						
Alman	148	6.16	1.30	.703	310	.483
Türk	164	6.26	1.36			
Yetkin olmak (rekabeti seven, etkili, verimli biri olmak)						
Alman	148	4.13	1.75	7.601	310	.001***
Türk	164	5.66	1.80			
Hayatın bana verdiklerini kabullenmek (hayatın getirdiklerine, kadere razı olmak)						
Alman	148	4.16	2.30	4.859	310	.001***
Türk	164	5.37	2.11			
Dürüst olmak (içtenlik)						
Alman	148	6.25	1.11	2.702	310	.007**
Türk	164	6.57	0.95			
Toplumdaki görüntümü koruyabilmek (başkalarına karşı mahçup duruma düşmemek)						
Alman	148	4.26	1.78	8.485	310	.001***
Türk	164	5.95	1.71			
İtaatkâr olmak (görevini yapan, yükümlülüklerini yerine getiren biri olmak)						
Alman	148	3.77	2.20	9.978	310	.001***
Türk	164	5.98	1.68			
Zeki olmak (mantıklı, akıllı biri olmak)						
Alman	148	5.50	1.62	3.702	310	.001***
Türk	164	6.12	1.33			
Yardımsaver olmak (başkalarının iyiliği için uğraşmak)						
Alman	148	5.41	1.50	5.853	310	.001***
Türk	164	6.32	1.24			
Hayattan tat almak (yemek-içmekten, cinsellikten, müzikten vb. hoşlanmak)						
Alman	148	5.58	1.39	2.040	310	.042*
Türk	164	5.12	2.39			
Dindar olmak (dinsel inanç ve imana bağlılık)						
Alman	148	5.05	2.29	12.901	310	.001***
Türk	164	5.95	1.62			
Sorumluluk sahibi olmak (güvenilir ve inanılır biri olmak)						
Alman	148	5.78	1.61	3.650	310	.001***
Türk	164	6.37	1.22			
Merak duyabilmek (her şeyle ilgilenen, araştıran biri olmak)						
Alman	148	4.19	1.93	5.848	310	.001***
Türk	164	5.43	1.81			
Bağışlayıcı olmak (başkalarının özrünü kabul edebilmek)						
Alman	148	5.17	1.36	2.764	310	.006**
Türk	164	5.65	1.68			
Başarılı olmak (amaçlarına ulaşabilmek)						
Alman	148	4.97	1.75	7.130	310	.001***
Türk	164	6.21	1.28			
Temiz olmak (düzenli, titiz olmak)						
Alman	148	5.77	1.50	5.284	310	.001***
Türk	164	6.57	1.15			

*P<.05

**P<.01

***P<.001

Tablo 5 incelendiğinde iç uyum (kendimle barışık olmak), kibar olmak (nazik, terbiyeli olmak), zengin olmak (maddi varlık, para), toplumsal adalet (haksızlığın düzeltilmesi, zayıfın yanında olmak), sağlıklı olmak (fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklardan uzak olmak) bireysel değerlerinin Türkiye'deki ortalamalarının daha yüksek olduğu bunun yanında özgür olmak (düşünce ve hareket özgürlüğü) bireysel değerinin Türklerde ve Almanlarda eşit olduğu belirlenmiş gruplar arasındaki farkın istatistikî açıdan önemli olmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

Tablo 5'e göre; eşitlik (herkese eşit fırsat), bağımsız olmak (kendine yeterli, kendine güvenli olmak), sadık olmak (arkadaşlarına ve çevresine bağlı olmak) bireysel değerlerindeki Almanların ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüş ancak gruplar arasındaki farkın istatistikî açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>.05$).

Aile güvenliği (sevilenlerin tehlikeden uzak olması), sözü geçen biri olmak (insanlar ve olaylar üzerinde etkili olmak) ($p<.05$), toplumsal düzenin sürmesini istemek (kanun, nizam yaklaşımı), iyiliğe karşılık vermek (başkasına borçlu kalmaktan kaçınmak), barış içinde bir dünya istemek (savaş ve çelişkilerden uzak bir dünya), dürüst olmak (içtenlik), bağışlayıcı olmak (başkalarının özrünü kabul edebilmek) (** $p<.01$), sosyal güç sahibi olmak (başkalarını denetleyebilmek, üstün olmak), zevk (istek ve arzuların giderilmesi, doyurulması), manevi bir hayat (maddi değerlerden çok manevi, içsel olanlara önem vermek), heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak (uyarıcı deneyimlerle dolu), anlamlı bir hayat (hayatta bir amacın olması), kadında namus (kadının iffetli bir hayat sürmesi), ulusal güvenlik (ülkemin düşmanlardan korunması), kendine saygısı olmak (kişinin kendisinin değerli olduğuna inanması), yaratıcı olmak (orijinal olmak, hayal gücünü kullanmak), geleneklere saygılı olmak (eski değer ve geleneklerin korunması), kendini denetleyebilmek (kendimi sınırlamak, yanlış olana direnmek), dünyevi işlerden el ayak çekmek, misafirperver olmak (misafirden hoşlanmak), insanlar tarafından benimsenmek (başkalarından saygı ve kabul görmek), doğayla bütünlük içinde olmak (doğayla uyum), değişken bir hayat yaşamak (rekabet içinde, yeniliklerle dolu), erdemli olmak (olgun bir hayat anlayışı), otorite sahibi olmak (yönetmek ve yönlendirmek hakkına sahip olmak), gerçek arkadaşlık (yakın ve destekleyici arkadaşlık), güzelliklerle dolu bir dünya (doğa ve sanatın güzelliği), erkeğin üstünlüğü (erkeğin kadından üstün olduğuna inanmak), hırslı olmak (çalışkan, istekli olmak), açık fikirli olmak (değişik fikir ve inançlara hoşgörülü olmak), alçak

gönüllü olmak (kendini öne çıkarmamak), cesur olmak (macera ve risk aramak), çevreyi korumak (doğayı korumak), anne–babaya ve yaşlılara değer vermek (saygı göstermek), kendi amaçlarını seçebilmek (kendi hedeflerini bağımsızca belirlemek), yetkin olmak (rekabeti seven, etkili, verimli biri olmak), hayatın bana verdiklerini kabullenmek (hayatın getirdiklerine, kadere razı olmak), toplumdaki görüntüsünü koruyabilmek (başkalarına karşı mahcup duruma düşmemek), itaatkâr olmak (görevini yapan, yükümlülüklerini yerine getiren biri olmak), zeki olmak (mantıklı, akıllı biri olmak), yardımsever olmak (başkalarının iyiliği için uğraşmak), dindar olmak (dinsel inanç ve imana bağlılık), sorumluluk sahibi olmak (güvenilir ve inanılır biri olmak), merak duyabilmek (her şeyle ilgilenen, araştıran biri olmak), başarılı olmak (amaçlarına ulaşabilmek), temiz olmak (düzenli, titiz olmak) bireysel değerlerinde alınan ortalama puanların Türklere Almanlara göre daha fazla olduğu belirlenmiş ve gruplar arasındaki farkın istatistiki açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($p<.001$).

Olgun sevgi (derin duygusal ve ruhsal yakınlıklar), hayattan tat almak (yemek–içmekten, cinsellikten, müzikten vb.) ($p<.05$), bağlılık duygusu (başkalarının da beni düşündükleri duygusu), ılımlı olmak (aşırı duygu ve hareketlerden kaçınmak), laiklik (din ve devlet işlerinin ayrı tutulması), bireysel değerlerinden alınan puanların Almanlarda daha fazla olduğu ve gruplar arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir ($p<.001$).

Harcar (2005) Amerikan ve Türk yöneticilere ilişkin yaptığı araştırmasında, yöneticilerin hayatlarına yön verme hususunda en fazla önem verdikleri değerlerin sırasıyla; toplumsal düzenin sürmesi, sağlıklı olmak, kendini denetleyebilmek, ılımlı olmak, başarılı olmak, gerçek arkadaşlık diye sıralanırken en düşük ortalamanın ise, dindar olmak, zevk, kendine saygısı olmak, maneviyat, merak duyabilmek olarak saptamıştır. Bu çalışmada Türklere en fazla önem verdikleri değer; anne–babaya ve yaşlılara değer vermek (saygı göstermek), Almanların en fazla önem verdikleri değer ise; dürüst olmak (içtenlik) olduğu ortaya çıkmıştır.

Hultman ve Gellerman (2002) günümüzün etkili ve etkisiz değerlerini şu şekilde açıklamışlardır; etkili değerler, risk alma (cesaret), yenilik, esneklik, yetki aktarımı ve kişisel kontrol, iç işbirliği şeklinde sıralarken, etkisiz değerleri de, aşırı güvenlik, rahatlık, tahmin edilebilirlik, kontrol, iç rekabet olarak sıralamışlardır.

4.3. Türklerin ve Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Sosyal Değerler

Bu bölümde araştırmaya katılan Türklerin ve Almanların (Türkiye’de ve Almanya’da yaşarken sahip oldukları) sosyal değerler ölçeğindeki her bir maddeye verdikleri yanıtların dağılımları, Almanların Türkiye’de ve Almanya’da yaşarken sahip oldukları sosyal değerlerin karşılaştırılması ile Almanların ve Türklerin sosyal değerlerinin karşılaştırılmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Almanların şu an (Türkiye’de yaşarken) ve geçmişte (Almanya’da yaşarken) sahip oldukları sosyal değerlerin karşılaştırılması Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Sosyal Değerlerin Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
İnsanlar, genelde sorumluluk almaya isteklidir.						
Türkiye’de	148	2.89	1.27	1.070	294	.285
Almanya’da	148	3.04	1.22			
İnsanlar, genelde yaratılış itibariyle güvenilirdir.						
Türkiye’de	148	2.89	1.31	0.088	294	.930
Almanya’da	148	2.89	1.31			
İnsanlar, içinde yaşadıkları toplumun kurallarına önem verirler.						
Türkiye’de	148	3.04	0.97	0.628	294	.531
Almanya’da	148	3.10	0.87			
İnsanlar, ellerindekiyle yetinmeyi bilmelidir.						
Türkiye’de	148	2.62	1.17	0.141	294	.888
Almanya’da	148	2.64	1.30			
Bir kurumun başarısı başarılı çalışanların başarısızlara yardımıyla sağlanır.						
Türkiye’de	148	2.75	1.06	0.897	294	.370
Almanya’da	148	2.86	1.01			
İnsanlar, herkesi olduğu gibi kabul etmeli.						
Türkiye’de	148	3.14	1.25	0.413	294	.680
Almanya’da	148	3.20	1.27			
İnsanlar, görevlerini yaparken kuralların dışına çıkmamalıdır.						
Türkiye’de	148	4.14	0.97	0.254	294	.799
Almanya’da	148	4.16	0.84			

Tablo 6'nın Devamı

Genelde insanlar başkalarıyla işbirliği yapma eğilimindedir.						
Türkiye'de	148	3.42	1.04	0.169	294	.866
Almanya'da	148	3.40	1.01			
İnsanlar, birbirlerini değerlendirirken tarafsız olmalıdır.						
Türkiye'de	148	3.89	1.14	0.250	294	.803
Almanya'da	148	3.84	1.17			
Bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır.						
Türkiye'de	148	4.36	0.94	0.120	294	.904
Almanya'da	148	4.35	0.98			
Konuşmanın yorumlanmasında sözler kadar davranışlar da önemlidir.						
Türkiye'de	148	4.17	0.96	0.769	294	.442
Almanya'da	148	4.08	1.00			
İnsan çalışmak için dünyaya gelir.						
Türkiye'de	148	2.72	1.23	0.242	294	.809
Almanya'da	148	2.69	1.16			
Başarılı olmak için daha önce denenmiş yollar kullanılmalıdır.						
Türkiye'de	148	2.84	1.39	0.667	294	.506
Almanya'da	148	2.74	1.39			
İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın kısmetinden fazlasına sahip olamaz.						
Türkiye'de	148	2.78	1.27	0.090	294	.928
Almanya'da	148	2.79	1.30			
İnsanlar, mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeliler.						
Türkiye'de	148	2.62	0.89	.2.299	294	.022*
Almanya'da	148	2.87	0.97			
Yönetim ve öğretmenler bütün öğrencilerin çok başarılı olmasını ister.						
Türkiye'de	148	3.28	1.11	0.615	294	.539
Almanya'da	148	3.64	1.14			
İnsanlar, risk almaktan kaçınmalıdır.						
Türkiye'de	148	3.60	1.14	0.614	294	.540
Almanya'da	148	3.68	1.13			
Sahip olduklarını beni mutlu etmeye yeter.						
Türkiye'de	148	3.68	1.09	0.167	294	.867
Almanya'da	148	3.66	0.98			
İnsanlar, işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar.						
Türkiye'de	148	3.22	1.08	1.185	294	.237
Almanya'da	148	3.37	1.07			
İnsanlar, aldıkları kararların sorumluluğunu yüklenmelidir.						
Türkiye'de	148	4.05	1.09	1.412	294	.159
Almanya'da	148	4.22	0.96			
İnsanlar, sorunlar karşısında, bildikleri yöntemi kullanmalılar.						
Türkiye'de	148	2.61	1.10	0.872	294	.384
Almanya'da	148	2.50	1.02			
İşyerinde yöneticinin talimatlarına ne olursa olsun uyulmalıdır.						
Türkiye'de	148	3.11	1.11	0.614	294	.540
Almanya'da	148	3.03	1.15			
İstedğim bir şeyi elde edebilmem ne kadar çok çalıştığıma bağlıdır.						
Türkiye'de	148	3.65	1.02	1.233	294	.219
Almanya'da	148	3.79	0.94			
İnsanları kırmamak için konuşmalarda gerçeklerden ödün verilmelidir.						
Türkiye'de	148	2.66	1.09	0.000	294	1.000
Almanya'da	148	2.66	1.11			

Tablo 6'nın Devamı

İnsanların başarılı olabilmesi için kontrol edilmeleri gerekmez.						
Türkiye'de	148	4.02	1.09	0.107	294	.915
Almanya'da	148	4.01	1.09			
İnsanlar, meslek ilkelerine bağlı olmalıdır.						
Türkiye'de	148	3.55	0.97	1.102	294	.271
Almanya'da	148	3.68	0.92			
İş ilişkilerinde rekabetten çok yardımlaşma tercih edilmelidir.						
Türkiye'de	148	3.09	1.22	0.465	294	.642
Almanya'da	148	3.16	1.27			
*P<.05	**P<.01		***P<.001			

Tablo 6'da genelde insanlar başkalarıyla işbirliği yapma eğilimindedir, insanlar birbirlerini değerlendirirken tarafsız olmalıdır, bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır, konuşmanın yorumlanmasında sözler kadar davranışlar da önemlidir, insan çalışmak için dünyaya gelir, başarılı olmak için daha önce denenmiş yollar kullanılmalıdır, sahip olduklarını beni mutlu etmeye yeter, insanlar sorunlar karşısında bildikleri yöntemi kullanmalı, işyerinde yöneticinin talimatlarına ne olursa olsun uyulmalıdır, insanların başarılı olabilmesi için kontrol edilmeleri gerekmez sosyal değerlerinin Türkiye'deki ortalamalarının daha yüksek, insanlar genelde yaratılış itibarıyla güvenilir, insanları kırmamak için konuşmalarda gerçeklerden ödün verilmelidir sosyal değerlerinin Almanya'daki ve Türkiye'deki ortalamalarının eşit olduğu saptanmış ve gruplar arasındaki bu farkın istatistiki açıdan önemli olmadığı belirlenmiştir ($p>.05$).

İnsanlar genelde sorumluluk almaya isteklidir, insanlar içinde yaşadıkları toplumun kurallarına önem verirler, insanlar ellerindekiyle yetinmeyi bilmelidir, bir kurumun başarısı başarılı çalışanların başarısızlara yardımıyla sağlanır, insanlar herkesi olduğu gibi kabul etmeli, insanlar görevlerini yaparken kuralların dışına çıkmamalıdır, insan ne kadar çabalarsa çabalasın kismetinden fazlasına sahip olamaz, yönetim ve öğretmenler bütün öğrencilerin çok başarılı olmasını ister, insanlar risk almaktan kaçınmalıdır, insanlar işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar, insanlar aldıkları kararların sorumluluğunu yüklenmelidir, istediğim bir şeyi elde edebilmem ne kadar çok çalıştığıma bağlıdır, insanlar meslek ilkelerine bağlı olmalıdır, iş ilişkilerinde rekabetten çok yardımlaşma tercih edilmelidir sosyal değerlerinin Almanya'daki puanlarının Türkiye'deki puanlarından daha yüksek olduğu görülmüş ve bu farkın istatistiki açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

İnsanlar, mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmelileri sosyal değerinin Almanya'daki puanın daha yüksek olduğu ve gruplar arasındaki farkın istatistikî açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($p<.05$).

Turan ve Aktan (2008), öğrencilerin okul yaşamında yer alması gerektiğini düşündükleri sosyal değerler üzerine yaptıkları araştırmada, insanlar yaratılış itibarıyla güvenilirler ve insan çalışmak için dünyaya gelir maddeleri en az ortalama değerine sahipken, insanlar işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar sosyal değerinin en üst düzeyde ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Bu araştırmada Almanların sahip oldukları sosyal değerler incelendiğinde; hem Türkiye'ye yerleştikten sonra, hem de Almanya'da iken en yüksek puanın "bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır" sosyal değerinde olduğu saptanmıştır.

Türklerin ve Almanların Türkiye'de ve Almanya'da yaşarken sahip oldukları sosyal değerlerin dağılımı Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Türklerin ve Almanların (Türkiye'deki ve Almanya'da Yaşarken) Sosyal Değerlerinin Dağılımı

	Türk		Alman			
	(N: 164)		Türkiye'deki (N:148)		Almanya'daki (N:148)	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnsanlar, genelde sorumluluk almaya isteklidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	18	11.0	18	12.2	20	13.5
Katılmıyorum	21	12.8	28	18.9	42	28.4
Kısmen katılıyorum	41	25.0	57	38.5	48	32.4
Katılıyorum	51	31.1	20	13.5	11	7.4
Kesinlikle katılıyorum	33	20.1	25	16.9	27	18.2
İnsanlar, genelde yaratılış itibarıyla güvenilirdir.						
Kesinlikle katılmıyorum	22	13.4	23	15.5	25	16.9
Katılmıyorum	34	20.7	44	29.7	40	27.0
Kısmen katılıyorum	54	32.9	28	18.9	32	21.6
Katılıyorum	30	18.3	31	20.9	29	19.6
Kesinlikle katılıyorum	24	14.6	22	14.9	22	14.9
İnsanlar, içinde yaşadıkları toplumun kurallarına önem verirler.						
Kesinlikle katılmıyorum	10	6.1	3	2.0	6	4.1
Katılmıyorum	22	13.4	32	21.6	37	25.0
Kısmen katılıyorum	41	25.0	67	45.3	62	41.9
Katılıyorum	60	36.6	38	25.7	31	20.9
Kesinlikle katılıyorum	31	18.9	8	5.4	12	8.1

Tablo 7'nin Devamı

	Türk		Alman			
	(N: 164)		Türkiye'deki (N:148)		Almanya'daki (N:148)	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnsanlar, ellerindekiyle yetinmeyi bilmelidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	8	4.9	40	27.0	29	19.6
Katılmıyorum	8	4.9	30	20.3	42	28.4
Kısmen katılıyorum	20	12.2	32	21.6	44	29.7
Katılıyorum	30	18.3	35	23.6	22	14.9
Kesinlikle katılıyorum	98	59.8	11	7.4	11	7.4
Bir kurumun başarısı başarılı çalışanların başarısızlara yardımıyla sağlanır.						
Kesinlikle katılmıyorum	8	4.9	14	9.5	21	14.2
Katılmıyorum	10	6.1	37	25.0	36	24.3
Kısmen katılıyorum	28	17.1	61	41.2	57	38.5
Katılıyorum	53	32.3	28	18.9	27	18.2
Kesinlikle katılıyorum	65	39.6	8	5.4	7	4.7
İnsanlar, herkesi olduğu gibi kabul etmeli.						
Kesinlikle katılmıyorum	12	7.3	15	10.1	15	10.1
Katılmıyorum	16	9.8	32	21.6	34	23.0
Kısmen katılıyorum	21	12.8	41	27.7	43	29.1
Katılıyorum	36	22.0	29	19.6	28	18.9
Kesinlikle katılıyorum	79	48.2	31	20.9	28	18.9
İnsanlar, görevlerini yaparken kuralların dışına çıkmamalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	7	4.3	1	0.7	1	0.7
Katılmıyorum	6	3.7	4	2.7	11	7.4
Kısmen katılıyorum	24	14.6	25	16.9	22	14.9
Katılıyorum	42	25.6	58	39.2	47	31.8
Kesinlikle katılıyorum	85	51.8	60	40.5	67	45.3
Genelde insanlar başkalarıyla işbirliği yapma eğilimindedir.						
Kesinlikle katılmıyorum	9	5.5	2	1.4	5	3.4
Katılmıyorum	14	8.5	28	18.9	23	15.5
Kısmen katılıyorum	53	32.3	51	34.5	49	33.1
Katılıyorum	61	37.2	43	29.1	47	31.8
Kesinlikle katılıyorum	27	16.5	24	16.2	24	16.2
İnsanlar, birbirlerini değerlendirirken tarafsız olmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	7	4.3	7	4.7	7	4.7
Katılmıyorum	6	3.7	14	9.5	12	8.1
Kısmen katılıyorum	16	9.8	31	20.9	29	19.6
Katılıyorum	40	24.4	39	26.4	44	29.7
Kesinlikle katılıyorum	95	57.9	57	38.5	56	37.8
Bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	4	2.4	4	2.7	4	2.7
Katılmıyorum	6	3.7	5	3.4	3	2.0
Kısmen katılıyorum	15	9.1	15	10.1	16	10.8
Katılıyorum	40	24.4	35	23.6	37	25.0
Kesinlikle katılıyorum	99	60.4	89	60.1	88	59.5
Konuşmanın yorumlanmasında sözler kadar davranışlar da önemlidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	2	1.2	4	2.7	5	3.4
Katılmıyorum	10	6.1	7	4.7	5	3.4
Kısmen katılıyorum	18	11.0	23	15.5	13	8.8
Katılıyorum	42	25.6	53	35.8	62	41.9
Kesinlikle katılıyorum	92	56.1	61	41.2	63	42.6

Tablo 7'nin Devamı

	Türk		Alman			
	(N: 164)		Türkiye'deki (N:148)		Almanya'daki (N:148)	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnsan çalışmak için dünyaya gelir.						
Kesinlikle katılmıyorum	44	26.8	27	18.2	30	20.3
Katılmıyorum	25	15.2	38	25.7	34	23.0
Kısmen katılıyorum	35	21.3	48	32.4	46	31.1
Katılıyorum	36	22.0	24	16.2	23	15.5
Kesinlikle katılıyorum	24	14.6	11	7.4	15	10.1
Başarılı olmak için daha önce denenmiş yollar kullanılmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	17	10.4	36	24.3	33	22.3
Katılmıyorum	26	15.9	38	25.7	35	23.6
Kısmen katılıyorum	37	22.6	25	16.9	24	16.2
Katılıyorum	48	29.3	27	18.2	34	23.0
Kesinlikle katılıyorum	36	22.0	22	14.9	22	14.9
İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın kısmetinden fazlasına sahip olamaz.						
Kesinlikle katılmıyorum	15	9.1	29	19.6	28	18.9
Katılmıyorum	15	9.1	35	23.6	36	24.3
Kısmen katılıyorum	45	27.4	43	29.1	44	29.7
Katılıyorum	33	20.1	20	13.5	21	14.2
Kesinlikle katılıyorum	56	34.1	21	14.2	19	12.8
İnsanlar, mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeliler.						
Kesinlikle katılmıyorum	11	6.7	12	8.1	14	9.5
Katılmıyorum	8	4.9	39	26.4	53	35.8
Kısmen katılıyorum	40	24.4	58	39.2	59	39.9
Katılıyorum	43	26.2	34	23.0	19	12.8
Kesinlikle katılıyorum	62	37.8	5	3.4	3	2.0
Yönetim ve öğretmenler bütün öğrencilerin çok başarılı olmasını ister.						
Kesinlikle katılmıyorum	6	3.7	11	7.4	12	8.1
Katılmıyorum	7	4.3	26	17.6	23	15.5
Kısmen katılıyorum	15	9.1	30	20.3	42	28.4
Katılıyorum	41	25.0	60	40.5	53	35.8
Kesinlikle katılıyorum	95	57.9	21	14.2	18	12.2
İnsanlar, risk almaktan kaçınmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	27	16.5	41	27.7	39	26.4
Katılmıyorum	28	17.1	48	32.4	42	28.4
Kısmen katılıyorum	42	25.6	38	25.7	44	29.7
Katılıyorum	40	24.4	13	8.8	15	10.1
Kesinlikle katılıyorum	27	16.5	8	5.4	8	5.4
Sahip olduklarım beni mutlu etmeye yeter.						
Kesinlikle katılmıyorum	7	4.3	1	0.7	3	2.0
Katılmıyorum	8	4.9	16	10.8	19	12.8
Kısmen katılıyorum	28	17.1	51	34.5	44	29.7
Katılıyorum	54	32.9	44	29.7	38	25.7
Kesinlikle katılıyorum	67	40.9	36	24.3	44	29.7
İnsanlar, işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar.						
Kesinlikle katılmıyorum	2	1.2	7	4.7	10	6.8
Katılmıyorum	6	3.7	22	14.9	23	15.5
Kısmen katılıyorum	19	11.6	53	35.8	59	39.9
Katılıyorum	44	26.8	41	27.7	36	24.3
Kesinlikle katılıyorum	93	56.7	25	16.9	20	13.5

Tablo 7'nin Devamı

	Türk		Alman			
	(N: 164)		Türkiye'deki (N:148)		Almanya'daki (N:148)	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnsanlar, aldıkları kararların sorumluluğunu yüklenmelidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	4	2.4	4	2.7	3	2.0
Katılmıyorum	8	4.9	4	2.7	15	10.1
Kısmen katılıyorum	21	12.8	19	12.8	21	14.2
Katılıyorum	42	25.6	49	33.1	41	27.7
Kesinlikle katılıyorum	89	54.3	72	48.6	68	45.9
İnsanlar, sorunlar karşısında, bildikleri yöntemi kullanmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	9	5.5	30	20.3	29	19.6
Katılmıyorum	17	10.4	38	25.7	35	23.6
Kısmen katılıyorum	43	26.2	61	41.2	57	38.5
Katılıyorum	44	26.8	14	9.5	19	12.8
Kesinlikle katılıyorum	51	31.1	5	3.4	8	5.4
İşyerinde yöneticinin talimatlarına ne olursa olsun uyulmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	14	8.5	25	16.9	23	15.5
Katılmıyorum	14	8.5	15	10.1	22	14.9
Kısmen katılıyorum	47	28.7	59	39.9	62	41.9
Katılıyorum	42	25.6	38	25.7	31	20.9
Kesinlikle katılıyorum	47	28.7	11	7.4	10	6.8
İstediğim bir şeyi elde edebilmem ne kadar çok çalıştığıma bağlıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	5	3.0	-	-	3	2.0
Katılmıyorum	4	2.4	14	9.5	14	9.5
Kısmen katılıyorum	27	16.5	43	29.1	53	35.8
Katılıyorum	51	31.1	51	34.5	40	27.0
Kesinlikle katılıyorum	77	47.0	40	27.0	38	25.7
İnsanları kırmamak için konuşmalarda gerçeklerden ödün verilmelidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	7	4.3	11	7.4	11	7.4
Katılmıyorum	13	7.9	18	12.2	17	11.5
Kısmen katılıyorum	34	20.7	51	34.5	52	35.1
Katılıyorum	55	33.5	45	30.4	46	31.1
Kesinlikle katılıyorum	55	33.5	23	15.5	22	14.9
İnsanların başarılı olabilmesi için kontrol edilmeleri gerekmez.						
Kesinlikle katılmıyorum	21	12.8	7	4.7	7	4.7
Katılmıyorum	26	15.9	8	5.4	9	6.1
Kısmen katılıyorum	28	17.1	21	14.2	17	11.5
Katılıyorum	47	28.7	53	35.8	56	37.8
Kesinlikle katılıyorum	42	25.6	59	39.9	59	39.9
İnsanlar, meslek ilkelerine bağlı olmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	6	3.7	2	1.4	5	3.4
Katılmıyorum	5	3.0	11	7.4	13	8.8
Kısmen katılıyorum	30	18.3	49	33.1	49	33.1
Katılıyorum	56	34.1	57	38.5	57	38.5
Kesinlikle katılıyorum	67	40.9	29	19.6	24	16.2
İş ilişkilerinde rekabetten çok yardımlaşma tercih edilmelidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	5	3.0	18	12.2	15	10.1
Katılmıyorum	10	6.1	26	17.6	31	20.9
Kısmen katılıyorum	19	11.6	49	33.1	56	37.8
Katılıyorum	57	34.8	25	16.9	18	12.2
Kesinlikle katılıyorum	73	44.5	30	20.3	28	18.9

Tablo 7'ye göre araştırmaya katılan Türk bireylerin %51.2'si insanların genelde sorumluluk almaya istekli olduklarını belirtmişler, Almanların Almanya'da iken %41.9'u insanların sorumluluk almaya istekli olmadıkları yönünde görüş bildirirken Türkiye'ye yerleştikten sonra bu düşüncelerinde değişme olduğu ve bu oranın %31.1'e gerilediği tespit edilmiştir. Buradan yola çıkarak Almanların Türkiye'ye yerleştikten sonra insanların daha fazla sorumluluk almaya istekli olduklarını düşünmeye başladıkları ve bu yönde görüş bildirdikleri söylenebilir.

Araştırma kapsamına alınan Türklerin %78.1'i ellerindekilerle yetinmeyi bildiklerini yani ellerindekilerle mutlu olduklarını bildirirken, bu oran Almanlarda %22.3'tür. Almanların bu görüşünün Türkiye'ye yerleştikten sonra değişerek %31.0'e yükseldiği görülmüştür.

Araştırmada yer alan Türk bireylerin %77.4'ü, Alman bireylerin de %77.1'i insanların görevlerini yaparken kurallarının dışına çıkmamaları gerektiği konusunda görüş bildirdikleri ortaya çıkarılmıştır. Türk bireylerin %84.8'i, Alman bireylerin %84.5'i de bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği sağlanmalıdır konularında ortak görüş içinde oldukları tespit edilmiştir. Türk bireylerin %78.1'i insanların ellerindekiyle yetinmesi gerektiği yönünde görüş bildirdikleri saptanmış, Almanların ise bu konuda Türk bireylerden farklı düşündükleri ve insanların ellerindekinden daha fazlasına sahip olmak için uğraş vermeleri gerektiğini düşünen Alman bireylerin %48.0 olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamındaki Türk bireylerin %51.3'ü başarıya ulaşmak için daha önce denenmiş yolların kullanılması gerektiği yönünde görüş bildirmiş, Alman bireylerin ise %50.0'si daha önce denenmiş yolların kullanılmaması gerektiği düşüncesinde oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan Almanlar; insanlar, mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeliler sorusuna Almanya'da iken %14.8'i insanların mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeleri gerektiğini belirtirken, Türkiye'ye yerleştikten sonra bu düşünceleri artarak devam etmiş ve %26.4'e çıktığı görülmüştür.

Türk bireylerin %58.6'sı sorunlar karşısında bilinen yöntemlerin kullanılmasının tercih edilmesi gerektiği hususunda görüş bildirirlerken, Alman bireylerin %41.2'si duruma göre hareket edilmesi gerektiği şeklindeki düşüncelerini ortaya koymuşlardır. Ayrıca Alman bireylerin %52.7'si ne kadar çok çalışırsa istediği şeyi elde edebilme ihtimalinin arttığını belirtmişlerdir ve bu düşüncelerinin Türkiye'ye yerleştikten sonra daha da artarak %61.5'e çıktığı saptanmıştır. Bu sonuçtan yola çıkarak Türkiye'de bir şeye ulaşabilmek için daha fazla çalışmak gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmada yer alan Türk bireylerin %79.3'ü iş ilişkilerinde rekabetten çok yardımlaşmanın tercih edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Alman bireylerin ise %33.1'i bu tür durumlarda bazen rekabetin, bazen de yardımlaşmanın tercih edilmesi gerektiği hususunda görüş bildirdikleri ortaya çıkarılmıştır.

Almanların ve Türklerin sosyal değerlerinin karşılaştırılması Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Türklerin ve Almanların Sosyal Değerlerinin Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
İnsanlar, genelde sorumluluk almaya isteklidir.						
Alman	148	2.89	1.27	3,362	310	.001***
Türk	164	3.37	1.4			
İnsanlar, genelde yaratılış itibarıyla güvenilirdir.						
Alman	148	2.89	1.31	0.795	310	.427
Türk	164	3.00	1.23			
İnsanlar, içinde yaşadıkları toplumun kurallarına önem verirler.						
Alman	148	3.04	0.97	3.730	310	.001***
Türk	164	3.49	1.12			
İnsanlar, ellerindekiyle yetinmeyi bilmelidir.						
Alman	148	2.62	1.17	12.259	310	.001***
Türk	164	4.23	1.14			
Bir kurumun başarısı başarılı çalışanların başarısızlara yardımıyla sağlanır.						
Alman	148	2.75	1.06	9.741	310	.001***
Türk	164	3.96	1.12			
İnsanlar, herkesi olduğu gibi kabul etmeli.						
Alman	148	3.14	1.25	5.568	310	.001***
Türk	164	3.94	1.29			
İnsanlar, görevlerini yaparken kuralların dışına çıkmamalıdır.						
Alman	148	4.14	0.97	0.304	310	.761
Türk	164	4.17	1.08			
Genelde insanlar başkalarıyla işbirliği yapma eğilimindedir.						
Alman	148	3.42	1.04	0.737	310	.461
Türk	164	3.51	1.04			

Tablo 8'in Devamı

İnsanlar, birbirlerini değerlendirirken tarafsız olmalıdır.						
Alman	148	3.89	1.14	3.208	310	.001***
Türk	164	4.28	1.06			
Bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır.						
Alman	148	4.36	0.94	0.009	310	.993
Türk	164	4.37	0.96			
Konuşmanın yorumlanmasında sözler kadar davranışlar da önemlidir.						
Alman	148	4.17	0.96	1.127	310	.261
Türk	164	4.29	0.97			
İnsan çalışmak için dünyaya gelir.						
Alman	148	2.72	1.23	0.661	310	.509
Türk	164	2.82	1.41			
Başarılı olmak için daha önce denenmiş yollar kullanılmalıdır.						
Alman	148	2.84	1.39	3.453	310	.001***
Türk	164	3.37	1.27			
İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın kısmetinden fazlasına sahip olamaz.						
Alman	148	2.78	1.27	5.734	310	.001***
Türk	164	3.61	1.28			
İnsanlar, mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeliler.						
Alman	148	2.62	0.89	10.113	310	.001***
Türk	164	3.84	1.18			
Yönetim ve öğretmenler bütün öğrencilerin çok başarılı olmasını ister.						
Alman	148	3.28	1.11	8.234	310	.001***
Türk	164	4.29	1.04			
İnsanlar, risk almaktan kaçınmalıdır.						
Alman	148	3.60	1.14	4.808	310	.001***
Türk	164	2.93	1.31			
Sahip olduklarını beni mutlu etmeye yeter.						
Alman	148	3.68	1.09	2.677	310	.008**
Türk	164	4.01	1.07			
İnsanlar, işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar.						
Alman	148	3.22	1.08	9.921	310	.001***
Türk	164	4.34	0.90			
İnsanlar, aldıkları kararların sorumluluğunu yüklenmelidir.						
Alman	148	4.05	1.09	1.590	310	.113
Türk	164	4.24	1.01			
İnsanlar, sorunlar karşısında, bildikleri yöntemi kullanmalılar.						
Alman	148	2.61	1.10	8.245	310	.001***
Türk	164	3.68	1.17			
İşyerinde yöneticinin talimatlarına ne olursa olsun uyulmalıdır.						
Alman	148	3.11	1.11	5.158	310	.001***
Türk	164	2.43	1.22			
İstedğim bir şeyi elde edebilmem ne kadar çok çalıştığıma bağlıdır.						
Alman	148	3.65	1.02	4.506	310	.001***
Türk	164	4.16	0.99			
İnsanları kırmamak için konuşmalarda gerçeklerden ödün verilmelidir.						
Alman	148	2.66	1.09	3.972	310	.001***
Türk	164	2.16	1.10			
İnsanların başarılı olabilmesi için kontrol edilmeleri gerekmez.						
Alman	148	4.02	1.09	4.529	310	.001***
Türk	164	3.38	1.35			

Tablo 8'in Devamı

İnsanlar, meslek ilkelerine bağlı olmalıdır.						
Alman		148	3.55	0.97	4.410	310 .001***
Türk		164	4.05	1.02		
İş ilişkilerinde rekabetten çok yardımlaşma tercih edilmelidir.						
Alman		148	3.09	1.22	8.036	310 .001***
Türk		164	4.12	1.03		
*P<.05	**P<.01	***P<.001				

Tablo 8'e göre; insanlar, genelde yaratılış itibariyle güvenilirdir, insanlar, görevlerini yaparken kuralların dışına çıkmamalıdır, genelde insanlar başkalarıyla işbirliği yapma eğilimindedir, bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır, konuşmanın yorumlanmasında sözler kadar davranışlar da önemlidir, insan çalışmak için dünyaya gelir, insanlar aldıkları kararların sorumluluğunu yüklenmelidir sosyal değerlerine ait ortalama puanların Türklerde daha yüksek olduğu saptanmış ve gruplar arasındaki farkın önemli olmadığı bulunmuştur ($p>.05$).

Sahip olduklarım beni mutlu etmeye yeter ($p<.01$), İnsanlar genelde sorumluluk almaya isteklidir, insanlar içinde yaşadıkları toplumun kurallarına önem verirler, insanlar ellerindekiyle yetinmeyi bilmelidir, bir kurumun başarısı başarılı çalışanların başarısızlara yardımıyla sağlanır, insanlar herkesi olduğu gibi kabul etmeli, insanlar birbirini değerlendirirken tarafsız olmalıdır, başarılı olmak için daha önce denenmiş yollar kullanılmalıdır, insan ne kadar çabalarsa çabalasın kismetinden fazlasına sahip olamaz, insanlar mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeliler, yönetim ve öğretmenler bütün öğrencilerin çok başarılı olmasını ister, insanlar işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar, insanlar sorunlar karşısında bildikleri yöntemi kullanmalılar, istediğim bir şeyi elde edebilmem ne kadar çok çalıştığıma bağlıdır, insanlar meslek ilkelerine bağlı olmalıdır, iş ilişkilerinde rekabetten çok yardımlaşma tercih edilmelidir değerlerinden alınan puanın Türklerde daha fazla olduğu ve gruplar arasındaki bu farkın istatistikî açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<.001$).

İnsanlar risk almaktan kaçınmalıdır, işyerinde yöneticilerin talimatlarına ne olursa olsun uyulmalıdır, insanları kırmamak için konuşmalarda gerçeklerden ödün verilmelidir, insanların başarılı olabilmesi için kontrol edilmeleri gerekmez değerlerinde ise Almanların puanlarının daha yüksek olduğu ve gruplar arasındaki farkın önemli

olduğu belirlenmiştir ($p < .001$). Bu sonuçlar Türklerin sosyal değerlere daha fazla bağımlı kaldıklarını ancak Almanların daha çok kurallara uyma eğiliminde olduklarını ve insanları kırmamak için gerçeklerden ödün verebileceklerini göstermektedir.

Turan ve Aktan (2008) yaptıkları araştırmalarında öğretmenlerin, bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır ve insanlar işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar değerlerine kesinlikle katılıyorum cevabı verdikleri bulunmuştur. Yine öğretmenlerin; insanlar birbirlerini değerlendirirken tarafsız olmalıdır, konuşmanın yorumlanmasında sözler kadar davranışlar da önemlidir maddelerini kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplandıklarını tespit etmişlerdir. Bu araştırmada Türk ve Alman bireylerin önem verdikleri değerlerin başında; bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır, insanlar işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar, insanlar birbirlerini değerlendirirken tarafsız olmalıdır, konuşmanın yorumlanmasında sözler kadar davranışlar da önemlidir sosyal değerlerinin geldiği belirlenmiştir.

4.4. Türklerin ve Almanların Şuan (Türkiye’de yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Geleneksel Değerler

Bu bölümde araştırmaya katılan Türklerin ve Almanların (Türkiye’de ve Almanya’da yaşarken sahip oldukları) geleneksel değerler ölçeğindeki her bir maddeye verdikleri yanıtların dağılımları, Almanların Türkiye’de ve Almanya’da yaşarken sahip oldukları geleneksel değerlerin karşılaştırılmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Almanların şuan (Türkiye’de yaşarken) ve geçmişte (Almanya’da yaşarken) sahip oldukları geleneksel değerlerin karşılaştırılması Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Geleneksel Değerlerin Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Baba ailenin reisi olmalıdır.						
Türkiye’de	148	3.07	1.77	2,132	294	.034*
Almanya’da	148	2.66	1.54			
Kişi akrabalarıyla iyi ilişkiler içinde olmalıdır.						
Türkiye’de	148	4.55	1.64	0.611	294	.542
Almanya’da	148	4.44	1.58			
Annenin yeri evidir.						
Türkiye’de	148	2.86	1.81	2.389	294	.018*
Almanya’da	148	2.40	1.53			
Anne, baba ile çocuklar arasında aracı olmalıdır.						
Türkiye’de	148	3.45	1.76	1.139	294	.255
Almanya’da	148	3.22	1.70			
Anne–baba çocuklarına uygun şekilde davranmayı öğretmelidir.						
Türkiye’de	148	5.29	1.76	0.225	294	.822
Almanya’da	148	5.24	1.84			
Evde parayı baba idare etmelidir.						
Türkiye’de	148	2.61	1.77	0.941	294	.347
Almanya’da	148	2.41	1.80			
Anne–baba evli çocuklarının özel yaşamlarına karışmamalıdır.						
Türkiye’de	148	3.99	1.85	1.100	294	.272
Almanya’da	148	4.23	1.94			
Anne–babaları yaşlandığında çocuklar onlara bakmakla yükümlüdür.						
Türkiye’de	148	5.07	1.52	1.715	294	.087
Almanya’da	148	4.76	1.52			
Çocuklar ev işlerine yardım etmelidir.						
Türkiye’de	148	5.26	1.50	1.375	294	.170
Almanya’da	148	5.00	1.69			
Aile problemleri aile içinde çözümlenmelidir.						
Türkiye’de	148	5.70	1.41	0.039	294	.969
Almanya’da	148	5.68	1.53			
Çocuklar anne–babalarına itaat etmelidir.						
Türkiye’de	148	5.03	1.52	0.461	294	.645
Almanya’da	148	4.96	1.49			
Aile itibarımıza saygı duymalı ve onu korumalıyız.						
Türkiye’de	148	4.11	1.90	0.552	294	.581
Almanya’da	148	3.99	1.88			
Anne–baba çocuklarına maddi açıdan yardımcı olmalıdır.						
Türkiye’de	148	4.34	1.65	0.525	294	.600
Almanya’da	148	4.44	1.66			
Çocuklar büyükanne ve büyükbabalarına saygı göstermelidir.						
Türkiye’de	148	5.58	1.41	0.204	294	.839
Almanya’da	148	5.61	1.43			
Anne, babanın kararlarını kabul etmelidir.						
Türkiye’de	148	2.72	1.69	1.886	294	.060
Almanya’da	148	2,37	1.43			

Tablo 9'un Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Çocuklar aileye yardım etmek için çalışmalıdır.						
Türkiye'de	148	3.05	1.72	1.552	294	.122
Almanya'da	148	2.74	1.64			
Anne-baba çocukların önünde tartışmamalıdır.						
Türkiye'de	148	4.26	2.02	0.600	294	.549
Almanya'da	148	4.12	2.04			
Ekmek parasını baba kazanmalıdır.						
Türkiye'de	148	3.48	1.92	0.947	294	.344
Almanya'da	148	3.26	1.99			
*P<.05	**P<.01	***P<.001				

Tablo 9'da Almanların Almanya'da ve Türkiye'de yaşarken sahip oldukları geleneksel değerler incelendiğinde; kişi akrabalarıyla iyi ilişkiler içinde olmalıdır, anne baba ile çocuklar arasında aracı olmalıdır, anne-baba çocuklarına uygun şekilde davranmayı öğretmelidir, evde parayı baba idare etmelidir, anne-babaları yaşlandığında çocuklar onlara bakmakla yükümlüdür, çocuklar ev işlerine yardım etmelidir, aile problemleri aile içinde çözümlenmelidir, çocuklar anne-babalarına itaat etmelidir, aile itibarımıza saygı duymalı ve onu korumalıyız, anne babanın kararlarını kabul etmelidir, çocuklar aileye yardım etmek için çalışmalıdır, anne-baba çocukların önünde tartışmamalıdır, ekmek parasını baba kazanmalıdır geleneksel değerlerindeki puanlarının Türkiye'ye yerleştikten sonra arttığı ve daha fazla olduğu saptanmış ve gruplar arasındaki farkın anlamsız olduğu belirlenmiştir ($p>.05$).

Anne-baba evli çocukların özel yaşamlarına karışmamalıdır, anne-baba çocuklarına maddi açıdan yardımcı olmalıdır, çocuklar büyükanne ve büyükbabalarına saygı göstermelidir geleneksel değerlerinin puanlarının geçmişte (Almanya'da yaşarken) daha yüksek olduğu belirlenmiş ve gruplar arasındaki farkın istatistikî açıdan önemli olmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

Baba ailenin reisi olmalıdır, annenin yeri evidir geleneksel değerlerinin şuan ki (Türkiye'de yaşarken) puanlarının geçmişe göre (Almanya'da yaşarken) daha yüksek olduğu ve gruplar arasındaki bu farkın istatistikî açıdan önemli olduğu belirlenmiştir ($p<.05$). Almanların bu değerlerinin değişmesinde Türklerin etkisinin olabileceği sonucuna varılabilir.

Türklerin ve Almanların (Türkiye’de ve Almanya’da yaşarken) sahip oldukları geleneksel değerlerin dağılımı Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10:Türklerin ve Almanların (Türkiye’de ve Almanya’da Yaşarken) Geleneksel Değerlerinin Dağılımı

	Türk		Alman			
	(N: 164)		Türkiye’deki (N:148)		Almanya’daki (N:148)	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Baba ailenin reisi olmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	16	9.8	46	31.1	37	25.0
Katılmıyorum	8	4.9	25	16.9	22	14.9
Pek katılmıyorum	7	4.3	44	29.7	42	28.4
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	18	11.0	10	6.8	15	10.1
Biraz katılıyorum	11	6.7	17	11.5	12	8.1
Katılıyorum	30	18.3	2	1.4	13	8.8
Kesinlikle katılıyorum	74	45.1	4	2.7	7	4.7
Kişi akrabalarıyla iyi ilişkiler içinde olmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	4	2.4	2	1.4	3	2.0
Katılmıyorum	6	3.7	11	7.4	13	8.8
Pek katılmıyorum	3	1.8	44	29.7	34	23.0
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	7	4.3	17	11.5	17	11.5
Biraz katılıyorum	17	10.4	26	17.6	31	20.9
Katılıyorum	45	27.4	33	22.3	30	20.3
Kesinlikle katılıyorum	82	50.0	15	10.1	20	13.5
Annenin yeri evidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	25	15.2	57	38.5	48	32.4
Katılmıyorum	18	11.0	33	22.3	25	16.9
Pek katılmıyorum	8	4.9	27	18.2	28	18.9
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	17	10.4	16	10.8	19	12.8
Biraz katılıyorum	13	7.9	4	2.7	6	4.1
Katılıyorum	22	13.4	10	6.8	18	12.2
Kesinlikle katılıyorum	61	37.2	1	0.7	4	2.7

Tablo 10'un Devamı

	Türk		Alman			
	(N: 164)		Türkiye'deki (N:148)		Almanya'daki (N:148)	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Anne, baba ile çocuklar arasında aracı olmalıdır						
Kesinlikle katılmıyorum	18	11.0	26	17.6	25	16.9
Katılmıyorum	10	6.1	24	16.2	22	14.9
Pek katılmıyorum	7	4.3	50	33.8	37	25.0
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	21	12.8	13	8.8	17	11.5
Biraz katılıyorum	30	18.3	20	13.5	30	20.3
Katılıyorum	31	18.9	4	2.7	6	4.1
Kesinlikle katılıyorum	47	28.7	11	7.4	11	7.4
Anne – baba çocuklarına uygun şekilde davranmayı öğretmelidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	3	1.8	10	6.8	8	5.4
Katılmıyorum	3	1.8	7	4.7	6	4.1
Pek katılmıyorum	3	1.8	11	7.4	13	8.8
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	10	6.1	12	8.1	13	8.8
Biraz katılıyorum	8	4.9	26	17.6	22	14.9
Katılıyorum	30	18.3	33	22.3	40	27.0
Kesinlikle katılıyorum	107	65.2	49	33.1	46	31.1
Evde parayı baba idare etmelidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	22	13.4	67	45.3	56	37.8
Katılmıyorum	17	10.4	33	22.3	35	23.6
Pek katılmıyorum	8	4.9	16	10.8	15	10.1
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	19	11.6	6	4.1	13	8.8
Biraz katılıyorum	21	12.8	9	6.1	15	10.1
Katılıyorum	31	18.9	12	8.1	10	6.8
Kesinlikle katılıyorum	46	28.0	5	3.4	4	2.7
Anne – baba evli çocuklarının özel yaşamlarına karışmamalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	15	9.1	17	11.5	17	11.5
Katılmıyorum	7	4.3	11	7.4	11	7.4
Pek katılmıyorum	8	4.9	33	22.3	41	27.7
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	11	6.7	20	13.5	26	17.6
Biraz katılıyorum	17	10.4	19	12.8	13	8.8
Katılıyorum	31	18.9	23	15.5	21	14.2
Kesinlikle katılıyorum	75	45.7	25	16.9	19	12.8
Anne – babaları yaşlandığında çocuklar onlara bakmakla yükümlüdür.						
Kesinlikle katılmıyorum	1	0.6	4	2.7	4	2.7
Katılmıyorum	2	1.2	9	6.1	5	3.4
Pek katılmıyorum	1	0.6	21	14.2	16	10.8
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	14	8.5	24	16.2	25	16.9
Biraz katılıyorum	5	3.0	28	18.9	23	15.5
Katılıyorum	27	16.5	50	33.8	52	35.1
Kesinlikle katılıyorum	114	69.5	12	8.1	23	15.5

Tablo 10'un Devamı

	Türk		Alman			
	(N: 164)		Türkiye'deki (N:148)		Almanya'daki (N:148)	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çocuklar ev işlerine yardım etmelidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	4	2.4	10	6.8	6	4.1
Katılmıyorum	4	2.4	8	5.4	6	4.1
Pek katılmıyorum	2	1.2	7	4.7	7	4.7
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	14	8.5	18	12.2	10	6.8
Biraz katılıyorum	18	11.0	34	23.0	41	27.7
Katılıyorum	54	32.9	46	31.1	52	35.1
Kesinlikle katılıyorum	68	41.5	25	16.9	26	17.6
Aile problemleri aile içinde çözümlenmelidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	1	0.6	4	2.7	4	2.7
Katılmıyorum	3	1.8	8	5.4	4	2.7
Pek katılmıyorum	3	1.8	4	2.7	4	2.7
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	3	1.8	7	4.7	10	6.8
Biraz katılıyorum	5	3.0	19	12.8	23	15.5
Katılıyorum	31	18.9	55	37.2	57	38.5
Kesinlikle katılıyorum	118	72.0	51	34.5	46	31.1
Çocuklar anne – babalarına itaat etmelidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	5	3.0	5	3.4	5	3.4
Katılmıyorum	3	1.8	4	2.7	5	3.4
Pek katılmıyorum	3	1.8	19	12.8	18	12.2
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	18	11.0	17	11.5	14	9.5
Biraz katılıyorum	22	13.4	44	29.7	37	25.0
Katılıyorum	35	21.3	38	25.7	48	32.4
Kesinlikle katılıyorum	78	47.6	21	14.2	21	14.2
Aile itibarımıza saygı duymalı ve onu korumalıyız.						
Kesinlikle katılmıyorum	-	-	20	13.5	21	14.2
Katılmıyorum	2	1.2	14	9.5	10	6.8
Pek katılmıyorum	1	0.6	24	16.2	24	16.2
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	5	3.0	35	23.6	30	20.3
Biraz katılıyorum	12	7.3	20	13.5	23	15.5
Katılıyorum	42	25.6	15	10.1	20	13.5
Kesinlikle katılıyorum	102	62.2	20	13.5	20	13.5
Anne – baba çocuklarına maddi açıdan yardımcı olmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	1	0.6	14	9.5	13	8.8
Katılmıyorum	5	3.0	8	5.4	10	6.8
Pek katılmıyorum	1	0.6	15	10.1	19	12.8
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	13	7.9	26	17.6	28	18.9
Biraz katılıyorum	18	11.0	42	28.4	36	24.3
Katılıyorum	51	31.1	33	22.3	34	23.0
Kesinlikle katılıyorum	75	45.7	10	6.8	8	5.4

Tablo 10'un Devamı

	Türk		Alman			
	(N: 164)		Türkiye'deki (N:148)		Almanya'daki (N:148)	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çocuklar büyükanne ve büyükbabalarına saygı göstermelidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	-	-	2	1.4	3	2.0
Katılmıyorum	3	1.8	7	4.7	5	3.4
Pek katılmıyorum	2	1.2	7	4.7	7	4.7
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	6	3.7	7	4.7	8	5.4
Biraz katılıyorum	9	5.5	28	18.9	31	20.9
Katılıyorum	34	20.7	53	35.8	53	35.8
Kesinlikle katılıyorum	110	67.1	44	29.7	41	27.7
Anne, babanın kararlarını kabul etmelidir.						
Kesinlikle katılmıyorum	14	8.5	58	39.2	49	33.1
Katılmıyorum	6	3.7	22	14.9	26	17.6
Pek katılmıyorum	10	6.1	41	27.7	31	20.9
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	15	9.1	19	12.8	22	14.9
Biraz katılıyorum	26	15.9	1	0.7	6	4.1
Katılıyorum	43	26.2	4	2.7	8	5.4
Kesinlikle katılıyorum	50	30.5	3	2.0	6	4.1
Çocuklar aileye yardım etmek için çalışmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	27	16.5	44	29.7	39	26.4
Katılmıyorum	6	3.7	29	19.6	22	14.9
Pek katılmıyorum	9	5.5	34	23.0	33	22.3
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	32	19.5	21	14.2	21	14.2
Biraz katılıyorum	24	14.6	7	4.7	17	11.5
Katılıyorum	27	16.5	8	5.4	12	8.1
Kesinlikle katılıyorum	39	23.8	5	3.4	4	2.7
Anne – baba çocukların önünde tartışmamalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	9	5.5	21	14.2	20	13.5
Katılmıyorum	3	1.8	16	10.8	13	8.8
Pek katılmıyorum	1	0.6	28	18.9	25	16.9
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	2	1.2	16	10.8	19	12.8
Biraz katılıyorum	3	1.8	16	10.8	17	11.5
Katılıyorum	22	13.4	28	18.9	29	19.6
Kesinlikle katılıyorum	124	75.6	23	15.5	25	16.9
Ekmeğin parasını baba kazanmalıdır.						
Kesinlikle katılmıyorum	22	13.4	44	29.7	35	23.6
Katılmıyorum	14	8.5	13	8.8	8	5.4
Pek katılmıyorum	11	6.7	32	21.6	42	28.4
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	27	16.5	20	13.5	21	14.2
Biraz katılıyorum	18	11.0	8	5.4	10	6.8
Katılıyorum	21	12.8	20	13.5	20	13.5
Kesinlikle katılıyorum	51	31.1	11	7.4	12	8.1

Tablo 10'a göre, araştırma kapsamına alınan Türklerin ve Almanların geleneksel değerleri incelendiğinde, Türklerin %63.4'ü aile reisinin baba olması gerektiği yönünde görüş bildirirlerken, Almanların (Almanya'da yaşarken) %39.9'unun bu görüşe katılmadıkları görülmüştür. Ayrıca Almanların Türkiye'ye yerleştikten sonra babanın aile reisi olmaması konusundaki görüşlerinin artarak %48.0'e çıktığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte Türk bireylerde annenin yerinin evi olduğunu düşünenlerin oranı %50.6 iken, Alman bireylerin %49.3'ü bu konuda da Türk bireylerden farklı düşünmekte ve annenin yerinin sadece ev olmadığı hususunda görüş belirtmektedir. Aynı zamanda Türkiye'ye yerleştikten sonra bu düşüncelerinin daha da olgunlaştığı ve %60.8'e çıktığı görülmüştür.

Türk bireylerin %83.5'inin, Alman bireylerin (Almanya'da yaşarken) %58.1'i anne babanın çocuklarına uygun şekilde davranmayı öğretmeleri gerektiği konusunda aynı düşüncede oldukları tespit edilmiştir. Bunun yanında Türk bireylerden evde parayı babanın idare etmesi gerektiğini düşünenler %46.9 iken, Alman bireyler bu konuda Türk bireylerden farklı düşünmekte ve evde parayı baba idare etmemelidir diyenlerin oranı %61.4'tür. Alman bireylerin bu görüşleri Türkiye'ye yerleştikten sonra daha da artmıştır (%67.6) ve evde parayı babanın idare etmemesi gerektiği yönünde görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır.

Araştırmada yer alan Türk bireylerin %86.0'sı anne baba yaşlandığında kesinlikle çocukların anne babaya bakmaları gerektiğini düşünürlerken, Alman bireylerin (Almanya'da yaşarken) %50.6'sının Türk bireyler ile aynı görüşü paylaştıkları saptanmıştır. Ayrıca buna benzer bir durum yine Türk bireylerin %90.9'u aile problemlerinin aile içinde çözülmesi gerektiğini düşünürlerken, Alman bireylerin de (Almanya'da yaşarken) %69.6'sının bu yönde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Türk bireylerin %68.9'u çocuklar anne ve babalarına kesinlikle itaat etmeleri gerekir derken, Alman bireylerin (Almanya'da yaşarken) %46.6'sının bu konuda Türk bireyler ile aynı fikirde oldukları saptanmıştır. Fakat Alman bireylerin Türkiye'ye yerleştikten sonra çocukların anne babalarına itaatleri konusunda az da olsa görüş değişikliği meydana gelerek bu oranın %39.9'a gerilediği görülmüştür.

Araştırmaya alınan Türk bireylerin aile itibarına (%87.8), Alman bireylerden (Almanya'da yaşarken, %27.0) daha fazla önem verdikleri tespit edilmiştir. Benzer bir görüş, araştırma kapsamında yer alan Türk bireylerin %76.8'i anne babaların çocuklarına maddi açıdan kesinlikle yardımcı olması gerektiği düşüncesindeyken, bu konuda Türk bireyler ile aynı görüşü paylaşan Alman bireylerin oranının (Almanya'da yaşarken) %28.4 olduğu saptanmıştır.

Türk bireylerin %56.7'si babanın kararlarının kesin olduğunu ve annenin bu kararlara uyması gerektiği düşüncesindeyken, Alman bireylerin %50.7'si bu konuda Türk bireylerin düşüncelerine katılmadıklarını belirtmişlerdir. Ülkemizin ataerkil bir aile düzenine sahip olduğu göz önünde bulundurulursa bu sonucun bize destek sağlayıcı nitelikte olduğu söylenebilir. Ayrıca Alman bireylerin Türkiye'ye yerleştikten sonra bu görüşlerinin daha da artarak %54.1'e çıktığı saptanmıştır. Türk bireylerin %40.3'ünün çocukların aileye yardım etmek için çalışmaları gerektiğini düşünürlerken, Alman bireylerin %41.3'ünün bu konuda karşı düşüncede oldukları tespit edilmiş, ayrıca Alman bireylerin Türkiye'ye yerleştikten sonra bu düşüncelerinin %49.3'e çıktığı ve bir artışın meydana geldiği saptanmıştır. Türk bireylerin %43.9'u ekmek parasını babanın kazanması gerektiğini düşünürken, Alman bireylerin %29.0'unun bu görüşe katılmadıkları saptanmıştır. Alman bireylerin bu düşüncelerinin Türkiye'ye yerleştikten sonra artarak %38.5'e çıktığı tespit edilmiştir.

Bütün geleneksel değerler için olmasa da Almanların Türkiye'ye yerleştikten sonra Türklerden etkilendiği ve Türkler gibi düşünmeye başladıkları sonucuna ulaşılabilir.

Almanların Türkiye'de ve Almanya'da yaşarken sahip oldukları bireysel değerlerin karşılaştırılması Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Türklerin ve Almanların Geleneksel Değerlerinin Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Baba ailenin reisi olmalıdır.						
Alman	148	3.07	1.77	10.511	310	.001***
Türk	164	5.35	2.04			
Kişi akrabalarıyla iyi ilişkiler içinde olmalıdır.						
Alman	148	4.55	1.64	8.138	310	.001***
Türk	164	5.99	1.46			
Annenin yeri evidir.						
Alman	148	2.86	1.81	7.919	310	.001***
Türk	164	4.74	2.30			
Anne, baba ile çocuklar arasında aracı olmalıdır.						
Alman	148	3.45	1.76	6.890	310	.001***
Türk	164	4.93	1.98			
Anne-baba çocuklarına uygun şekilde davranmayı öğretmelidir.						
Alman	148	5.29	1.76	5.502	310	.001***
Türk	164	6.26	1.34			
Evde parayı baba idare etmelidir.						
Alman	148	2.61	1.77	9.258	310	.001***
Türk	164	2.69	1.15			
Anne-baba evli çocuklarının özel yaşamlarına karışmamalıdır.						
Alman	148	3.99	1.85	6.678	310	.001***
Türk	164	5.45	1.98			
Anne-babaları yaşlandığında çocuklar onlara bakmakla yükümlüdür.						
Alman	148	5.07	1.52	8.747	310	.001***
Türk	164	6.40	1.14			
Çocuklar ev işlerine yardım etmelidir.						
Alman	148	5.26	1.50	3.768	310	.001***
Türk	164	5.88	1.40			
Aile problemleri aile içinde çözümlenmelidir.						
Alman	148	5.70	1.41	5.596	310	.001***
Türk	164	6.49	1.09			
Çocuklar anne-babalarına itaat etmelidir.						
Alman	148	5.03	1.52	4.705	310	.001***
Türk	164	5.84	1.50			
Aile itibarımıza saygı duymalı ve onu korumalıyız.						
Alman	148	4.11	1.90	13.770	310	.001***
Türk	164	6.42	0.94			
Anne-baba çocuklarına maddi açıdan yardımcı olmalıdır.						
Alman	148	4.34	1.65	10.142	310	.001***
Türk	164	6.02	1.26			
Çocuklar büyükanne ve büyükbabalarına saygı göstermelidir.						
Alman	148	5.58	1.41	6.074	310	.001***
Türk	164	6.43	1.04			
Anne, babanın kararlarını kabul etmelidir.						
Alman	148	2.72	1.69	12.276	310	.001***
Türk	164	5.21	1.86			
Çocuklar aileye yardım etmek için çalışmalıdır.						
Alman	148	3.05	1.72	6.975	310	.001***
Türk	164	5.57	2.08			

Tablo 11'in Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Anne-baba çocukların önünde tartışmamalıdır.						
Alman	148	4.26	2.02	10.225	310	.001***
Türk	164	6.35	1.56			
Ekmek parasını baba kazanmalıdır.						
Alman	148	3.48	1.92	5.074	310	.001***
Türk	164	4.66	1.15			

***P<.001

Tablo 11'de Almanların ve Türklerin geleneksel değerleri incelendiğinde baba ailenin reisi olmalıdır, kişi akrabalarıyla iyi ilişkiler içinde olmalıdır, annenin yeri evidir, anne baba ile çocuklar arasında aracı olmalıdır, anne-baba çocuklarına uygun şekilde davranmayı öğretmelidir, evde parayı baba idare etmelidir, anne-baba evli çocuklarının özel yaşamlarına karışmamalıdır, anne-babaları yaşlandığında çocuklar onlara bakmakla yükümlüdür, çocuklar ev işlerine yardım etmelidir, aile problemleri aile içinde çözümlenmelidir, çocuklar anne-babalarına itaat etmelidir, aile itibarımıza saygı duymalı ve onu korumalıyız, anne-baba çocuklarına maddi açıdan yardımcı olmalıdır, çocuklar büyükanne ve büyükbabalarına saygı göstermelidir, anne babanın kararlarını kabul etmelidir, çocuklar aileye yardım etmek için çalışmalıdır, anne-baba çocukların önünde tartışmamalıdır, ekmek parasını baba kazanmalıdır geleneksel değerlerinin hepsinde Türklerin değer ortalamalarının Almanların değer ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüş ve gruplar arasındaki bu farkın istatistikî açıdan önemli olduğu saptanmıştır (p<.001).

Bu bulgular doğrultusunda Türklerin daha gelenekselci bir değer sistemine sahip olduğu söylenebilir. Ancak "evde parayı baba idare etmelidir" değerinin puanının diğer geleneksel değerlerin puanlarından daha düşük olduğu saptanmış ve bu konuda Türklerin diğer geleneksel değerlere göre daha az gelenekselci davrandığı gözlenmiştir.

4.5. Bireysel Değer Alt Ölçeklerinin, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerinin Demografik Özelliklerle Karşılaştırılması

Bu bölümde, araştırmaya katılan Almanların bireysel değer alt ölçekleri, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine ilişkin milliyete göre ortalama puanlar, Türklerin bireysel değer alt ölçekleri, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine ilişkin ortalama puanlarının Alman ailelere yakın/uzakta yaşama durumlarına, Türklerin ve Almanların cinsiyetlerine, Almanların Türkiye’de bir yılda kalma sürelerine, Almanların Türkiye’de yaşama sürelerine ilişkin karşılaştırmalara ait bilgilere yer verilmiştir.

Shwartz (1992) aşağıdaki değer tiplerini “Yeniliğe açıklık” (Openness to Change)/“Muhafazacı yaklaşım” (Conservation) boyutları olarak gruplandırmıştır (Şekil 1).

Şekil 1. Değer Tiplerinin Gruplandırılması

Bu boyutun Yeniliğe Açıklık ucu “özyönelim” ve “uyarılım” değer tiplerini kapsar ve bireylerin duygusal ve düşünsel ilgilerini önceden kestirilemeyecek biçimlerde izlemelerine olanak sağlayan değerlerden oluşur. Boyutun Muhafazacı Yaklaşım ucu ise, “güvenlik”, “uyma” ve “geleneksellik” değer tiplerinden oluşur ve bireylerin yakın oldukları kişilerle, kurumlarla ve geleneklerle olan ilişkilerindeki süreklilik ve belirliliğin sürmesine olanak sağlayan değerleri içerir.

İkinci boyut ise, “Özaşkinlık” (Self-Transcendence) / “Özgenişletim” (Self-Enhancement) olarak gruplanmıştır. Bu boyutun Özaşkinlık ucu “evrenselcilik” ve “iyilikseverlik” değer tiplerini; Özgenişletim ucu ise “güç” ve “başarı” tiplerini kapsarlar. Özgenişletim grubunun içindeki değerler bireyin, başkalarının zararına bile olsa, kendi çıkarları doğrultusunda davranmasına olanak sağlayan değerlerden oluşmaktadır. Özaşkinlık grubu ise; bireyin, yakın ya da uzak tüm insanların ve doğanın yararı için, bencil amaçlarından vazgeçmesine yönelik değerleri kapsamaktadır. On değer tipi içinde yalnızca “hazcılık”, hem Yeniliğe Açıklık hem de Özgenişletim değer gruplarından unsurları içinde barındırır.

Almanların şu anda (Türkiye’de yaşarken) ve geçmişte (Almanya’da yaşarken) sahip oldukları bireysel, sosyal ve geleneksel değer tiplerine ilişkin karşılaştırılması Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: Almanların Şuan (Türkiye’de Yaşarken) ve Geçmişte (Almanya’da Yaşarken) Sahip Oldukları Değerlere Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Güç						
Türkiye’de	148	21.59	5.65	.639	294	.523
Almanya’da	148	22.03	6.33			
Başarı						
Türkiye’de	148	24.74	5.55	.129	294	.897
Almanya’da	148	24.82	5.24			
Hazcılık (hedonizm)						
Türkiye’de	148	9.06	2.42	0.486	294	.627
Almanya’da	148	8.93	2.35			
Uyarılım						
Türkiye’de	148	9.23	4.14	0.561	294	.575
Almanya’da	148	8.96	4.35			
Özyönelim+Evrenselcilik						
Türkiye’de	148	110.40	17.81	.729	294	.467
Almanya’da	148	108.87	18.23			

Tablo 12'nin Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Geleneksellik						
Türkiye'de	148	16.50	6.84	1.259	294	.209
Almanya'da	148	15.49	7.09			
Uyma + Güvenlik						
Türkiye'de	148	47.92	8.93	1.008	294	.314
Almanya'da	148	46.86	9.06			
Toplam Bireysel Değerler						
Türkiye'de	148	280.30	47.19	0.858	294	.392
Almanya'da	148	275.59	47.25			
Sosyal Değerler						
Türkiye'de	148	88.78	10.34	.837	294	.403
Almanya'da	148	89.79	10.33			
Geleneksel Aile Değerleri						
Türkiye'de	148	74.41	14.25	1.818	294	.070
Almanya'da	148	71.55	12.81			

Hazcılık (hedonizm), uyarılım, özyönelim+evrenselcilik, iyilikseverlik değer tiplerinin geleneksellik, uyma+güvenlik değer tipleri ile toplam bireysel değerler ve geleneksel aile değerlerinin Türkiye'deki ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüş ortalamalar arasındaki bu farkın istatistikî açıdan önemli olmadığı saptanmıştır ($p>.05$). Geleneksellik, uyma+güvenlik değerlerinin yüksek olması Shwartz'ın tablosunun muhafazacı yaklaşım ucunu işaret eder ve bireylerin yakın oldukları kişilerle, kurumlarla ve geleneklerle olan ilişkilerindeki süreklilik ve belirliliğin sürmesine olanak sağlayan değerleri içerir.

Güç ve başarı değer tipleri ile sosyal değerlerin Almanya'daki değer ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmış, bu puanların gruplar arasında istatistikî açıdan bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu boyutun özaşkınlık ve özgenişletim adı verilen iki ucu vardır. Özaşkınlık ucu; "evrenselcilik" ve "iyilikseverlik" değer tiplerini, özgenişletim ucu ise "güç" ve "başarı" değer tiplerini kapsarlar. Özgenişletim grubunun içindeki değerleri bireyin, başkalarının zararına bile olsa, kendi çıkarları doğrultusunda davranmasına olanak sağlayan değerlerden oluşmaktadır. Özaşkınlık grubu ise, bireyin yakın ya da uzak tüm insanların ve doğanın yararı için, bencil amaçlarından vazgeçmesine yönelik değerleri kapsamaktadır.

Geleneksel aile değerlerinin Almanların Türkiye'ye yerleştikten sonraki değer ortalamalarının Almanya'daki değer ortalamalarından daha yüksek olduğu (sırasıyla 74.41 ± 14.25 , 71.55 ± 12.81) görülmüştür ancak aralarındaki farkın istatistikî açıdan önemli olmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

Bireysel değer alt ölçekleri, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine ilişkin ortalama puanlarının milliyete göre karşılaştırılmasının dağılımı Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13: Milliyete Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Güç						
Alman	148	21.59	5.65	9.733	310	.001***
Türk	164	28.48	6.72			
Başarı						
Alman	148	24.74	5.55	4.873	310	.001***
Türk	164	27.55	4.62			
Hazcılık (hedonizm)						
Alman	148	9.06	2.42	2.735	310	.007**
Türk	164	9.96	3.28			
Uyarılım						
Alman	148	9.23	4.14	11.915	310	.001***
Türk	164	15.12	4.54			
Özyönelim+Evrenselcilik						
Alman	148	110.40	17.81	5.818	310	.001***
Türk	164	121.77	16.71			
İyilikseverlik						
Alman	148	40.84	7.93	7.518	310	.001***
Türk	164	47.26	7.14			
Geleneksellik						
Alman	148	16.50	6.84	16.412	310	.001***
Türk	164	29.24	6.84			
Uyma + Güvenlik						
Alman	148	47.92	8.93	8.837	310	.001***
Türk	164	55.65	6.41			
Toplam Bireysel Değerler						
Alman	148	280.30	47.19	10.821	310	.001***
Türk	164	335.04	42.16			
Sosyal Değerler						
Alman	148	88.78	10.34	8.527	310	.001***
Türk	164	100.03	12.68			
Geleneksel Aile Değerleri						
Alman	148	74.41	14.25	16.191	310	.001***
Türk	164	101.66	15.36			

* $P < .05$

** $P < .01$

*** $P < .001$

Milliyete göre bireysel değer alt ölçekleri, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine ilişkin ortalama puanlarının karşılaştırılmasının yapıldığı Tablo 13'te; hazcılık (hedonizm), güç, başarı, uyarılım, özyönelim+evrenselcilik, iyilikseverlik geleneksellik, uyma+güvenlik bireysel değerler alt ölçekleri ile toplam bireysel değerler, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerinin hepsinde Türklerin ortalamalarının Almanların ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür ve ortalamalar arasındaki fark önemli bulunmuştur (**p<.01, ***p<.001).

Türklerin güç, başarı, hazcılık (hedonizm), uyarılım, özyönelim+evrenselcilik, iyilikseverlik geleneksellik, uyma+güvenlik bireysel değerler alt ölçekleri ile toplam bireysel değerler, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine Almanlardan daha çok önem verdikleri görülmüştür.

Özgener (2000), Türk yöneticilerin yükselen değerlerini belirlemeye çalıştığı araştırmasında, yöneticilerin bütün değerleri önemsendiğini ancak dürüstlük, öz saygı, öz-denetim, ve kişisel sorumluluğun son derece önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Balgamış (2004) ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerinin değerlerini saptamaya yönelik yaptığı araştırmada, okul yöneticilerin en fazla tercih ettikleri değerler olarak ulusal güvenlik, dürüstlük, sözünde durma, sosyal adalet, barış içinde bir dünya gibi değerler listelenmiştir. En az tercih edilenlerin ise sırasıyla sosyal güç, zevk, heyecan verici bir hayat, hayatın içindeki payını kabul etmek değerleri olduğu belirtilmiştir.

Tablo 14'te Türklerin bireysel değer alt ölçekleri, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine ilişkin ortalama puanlarının Alman ailelere yakın/uzakta yaşama durumlarına göre değişme durumu incelenmiştir.

Tablo 14: Alman Ailelere Yakın/Uzakta Yaşama Durumlarına Göre Türklerin Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Güç						
Yakın	82	6.83	6.83	0.440	162	.660
Uzak	82	6.65	6.64			
Başarı						
Yakın	82	27.29	4.81	0.725	162	.469
Uzak	82	27.82	4.44			
Hazcılık (hedonizm)						
Yakın	82	10.15	2.85	0.711	162	.478
Uzak	82	9.78	3.68			
Uyarılım						
Yakın	82	15.04	4.68	0.240	162	.811
Uzak	82	15.21	4.41			
Özyönelim+Evrenselcilik						
Yakın	82	120.78	17.89	0.760	162	.448
Uzak	82	122.77	15.48			
İyilikseverlik						
Yakın	82	46.91	7.48	.621	162	.535
Uzak	82	47.61	6.82			
Geleneksellik						
Yakın	82	28.95	7.28	0.547	162	.585
Uzak	82	29.54	6.40			
Uyma+Güvenlik						
Yakın	82	54.73	6.91	1.839	162	.068
Uzak	82	56.56	5.77			
Toplam Bireysel Değerler						
Yakın	82	332.09	45.40	0.894	162	.373
Uzak	82	337.98	38.70			
Sosyal Değerler						
Yakın	82	100.18	11.95	0.153	162	.878
Uzak	82	99.88	13.44			
Geleneksel Aile Değerleri						
Yakın	82	100.93	14.05	0.614	162	.540
Uzak	82	102.40	16.62			

*P<.05

**P<.01

***P<.001

Almanlara yakın ve uzakta yaşama durumuna göre Türklerin bireysel, sosyal ve geleneksel değerleri Tablo 14’te verilmiştir. Türklerin değerlerinin Almanların değerlerinden etkilenme durumlarını gösteren Tablo 14’te; başarı, uyarılım, özyönelim+evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma+güvenlik, toplam bireysel değerler ve geleneksel aile değerlerinin Alman ailelere uzak olanlarda daha yüksek

olduğu ve gruplar arasındaki bu farkın istatistikî açıdan önemsiz olduğu belirlenmiştir ($p>.05$).

Güç, hazcılık (hedonizm) ve sosyal değerlerde Almanlara yakın yerleşim yerinde yaşayanların puanlarının daha yüksek olduğu saptanmış gruplar arasındaki bu farkın önemli olmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Yani bu bireylerin daha fazla güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak ile zevk ve hayatta tat almaya daha önem verdikleri söylenebilir. Almanların değerleri ile Türklerin değerleri karşılaştırıldığında güç ve hazcılık değerleri ortalamalarının Almanlarda daha az olduğu, sonucun böyle çıkmasında Türklerin maddi açıdan Almanların daha güçlü bulmasından ve bu gücü yaşamdan tat almak amacıyla kullanmalarını yani daha fazla tüketim yapmalarını gözlemlenmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Bu doğrultuda Türklerin Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinden etkilenmedikleri söylenebilir.

Martinez ve Garcia (2007) yaptıkları araştırmada hoşgörülü aileleri olan ergenlerin en yüksek düzeyde kendilerine güvendiklerini, otoriter aileleri olanların da en kötü sonuçları aldıklarını bulmuştur.

Bireysel değer alt ölçekleri, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine ilişkin ortalama puanlarının Almanların cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasının dağılımı Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15: Almanların Cinsiyetlerine Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Güç						
Erkek	57	21.36	5.92	0.392	145	.696
Kadın	91	21.74	5.55			
Başarı						
Erkek	57	24.82	5.49	.090	145	.929
Kadın	91	24.74	5.65			
Hazcılık (hedonizm)						
Erkek	57	9.00	2.69	0.239	145	.812
Kadın	91	9.09	2.27			
Uyarılım						
Erkek	57	10.07	4.24	1.925	145	.055
Kadın	91	8.73	4.03			

Tablo 15'in Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Özyönelim+Evrenselcilik						
Erkek	57	110.00	18.43	.242	145	.809
Kadın	91	110.74	17.60			
İyilikseverlik						
Erkek	57	39.64	8.04	1.440	145	.152
Kadın	91	41.58	7.86			
Geleneksellik						
Erkek	57	15.84	6.29	.865	145	.389
Kadın	91	16.85	7.17			
Uyma + Güvenlik						
Erkek	57	47.10	9.35	0.839	145	.403
Kadın	91	48.38	8.73			
Toplam Bireysel Değerler						
Erkek	57	277.84	48.62	0.497	145	.620
Kadın	91	281.85	46.77			
Sosyal Değerler						
Erkek	57	87.68	10.41	0.941	145	.348
Kadın	91	89.33	10.28			
Geleneksel Aile Değerleri						
Erkek	57	74.70	14.61	0.251	145	.803
Kadın	91	74.09	14.10			

Tablo 15'te güç, hazcılık (hedonizm), özyönelim+evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma+güvenlik bireysel değer alt ölçekleri ile toplam bireysel değerler ve sosyal değerlerde Alman kadınların ortalamalarının erkeklerin ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür; başarı, uyarılım ve geleneksel aile değerlerinde ise erkeklerin ortalamalarının kadınlardan yüksek olduğu belirlenmiştir bu farkın istatistikî açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>.05$). Uyarılım değer tipinin yüksek olması, erkeklerin kadınlara göre yeniliğe daha açık olduklarını göstermektedir. Yani bireylerin duygusal ve düşünsel ilgilerinin önceden kestirilemeyecek biçimlerde izlenmesine olanak sağlayan değerlere daha fazla sahip oldukları anlamına gelmektedir.

Uyguç (2003) cinsiyetin değerler üzerine etkisini araştırdığı çalışmasında, erkeklerin bireysel değerlere (bağımsız, eril, atak vb.), kadınların ise biraz daha sosyal değerlere (dişil, toplulukçu, insana değer verme vb.) önem verdikleri, erkeklerin daha çok bireysel, kadınların ise daha toplulukçu değerlere sahip olma eğilimlerinin olduğunu belirtmiştir. Aynı araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre bütün değerlere daha fazla önem verdiklerini saptamıştır. Bu araştırmada başarı, uyarılım ve

geleneksel aile değerlerine erkeklerin daha fazla önem verdikleri saptanmış, diğer değerlere ise kadınların puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Türklerin cinsiyetlerine göre bireysel değer alt ölçekleri, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine ilişkin ortalama puanlarının karşılaştırılmasının dağılımı Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16: Türklerin Cinsiyetlerine Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Güç						
Erkek	82	28.48	6.69	0.000	162	1.000
Kadın	82	28.48	6.79			
Başarı						
Erkek	82	27.26	4.92	0.827	162	.410
Kadın	82	27.85	4.30			
Hazcılık (hedonizm)						
Erkek	82	10.02	3.20	0.237	162	.813
Kadın	82	9.90	3.39			
Uyarılım						
Erkek	82	15.30	4.16	0.515	162	.608
Kadın	82	14.94	4.90			
Özyönelim+Evrenselcilik						
Erkek	82	119.56	16.49	1.706	162	.090
Kadın	82	123.99	16.75			
İyilikseverlik						
Erkek	82	46.54	7.55	1.303	162	.195
Kadın	82	47.99	6.68			
Geleneksellik						
Erkek	82	30.23	7.09	1.862	162	.064
Kadın	82	28.25	6.48			
Uyma + Güvenlik						
Erkek	82	54.88	6.61	1.540	162	.126
Kadın	82	56.41	6.15			
Toplam Bireysel Değerler						
Erkek	82	332.27	41.81	.842	162	.401
Kadın	82	337.82	42.59			
Sosyal Değerler						
Erkek	82	100.40	11.89	0.374	162	.709
Kadın	82	99.67	13.49			
Geleneksel Aile Değerleri						
Erkek	82	103.00	16.82	1.114	162	.267
Kadın	82	100.33	13.71			

Tablo 16 incelendiğinde başarı, özyönelim+evrenselcilik, iyilikseverlik, uyma+güvenlik, toplam bireysel değerlerde Türk kadınların puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu, güç değer tipinde kadınların ve erkeklerin puanlarının eşit olduğu görülmüştür ve gruplar arasındaki bu farkın istatistikî açıdan önemsiz olduğu saptanmıştır ($p>.05$). Buradan kadınların, özaşkınlık ve muhafazacı yaklaşım değer tiplerine sahip oldukları saptanmıştır.

Hazcılık (hedonizm), uyarılım, geleneksellik, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerinde Türk erkeklerinin ortalama puanlarının kadınlardan yüksek olduğu saptanmış ve gruplar arasındaki farkın istatistikî açıdan önemli olmadığı görülmüştür ($p>.05$). Geleneksellik boyutunun yüksek olması muhafazacı yaklaşım ucunu gösterir ve bireylerin yakın oldukları kişilerle, kurumlarla ve geleneklerle olan ilişkilerindeki süreklilik ve belirliliğin sürmesine olanak sağlayan değerleri içerir.

Balgamış (2004), araştırma kapsamına alınan yöneticilerin; ulusal güvenlik, dürüstlük ve sözünde durma değerlerini en üst düzeyde; sosyal güç, zevk ve heyecan verici bir hayat değerlerini ise en alt düzeyde önemli bulduklarını belirtmişlerdir.

Bireysel değer alt ölçekleri, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine ilişkin ortalama puanlarının Almanların Türkiye’de bir yılda kalma sürelerine göre karşılaştırılması Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17: Almanların Türkiye’de Bir Yılda Kalma Sürelerine Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Güç						
1-9 ay	65	22.94	4.64	2.621	146	.010*
10 ay ve üstü	83	20.53	6.15			
Başarı						
1-9 ay	65	25.66	4.52	1.791	146	.075
10 ay ve üstü	83	24.02	6.18			
Hazcılık (hedonizm)						
1-9 ay	65	9.80	2.33	3.402	146	.001***
10 ay ve üstü	83	8.48	2.34			

Tablo 17'nin Devamı

	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Uyarılım						
1-9 ay	65	9.77	3.78	1.389	146	.167
10 ay ve üstü	83	8.82	4.38			
Özyönelim+Evrenselcilik						
1-9 ay	65	113.63	14.46	1.972	146	.050*
10 ay ve üstü	83	107.86	19.77			
İyilikseverlik						
1-9 ay	65	42.09	6.43	1.705	146	.090
10 ay ve üstü	83	39.86	8.84			
Geleneksellik						
1-9 ay	65	17.12	6.79	0.969	146	.334
10 ay ve üstü	83	16.02	6.89			
Uyma + Güvenlik						
1-9 ay	65	49.93	7.28	2.476	146	.014*
10 ay ve üstü	83	46.34	9.79			
Toplam Bireysel Değerler						
1-9 ay	65	290.95	37.27	2.473	146	.014*
10 ay ve üstü	83	271.95	52.48			
Sosyal Değerler						
1-9 ay	65	90.57	10.46	1.874	146	.063
10 ay ve üstü	83	87.39	10.09			
Geleneksel Aile Değerleri						
1-9 ay	65	74.00	14.64	-0.310	146	.757
10 ay ve üstü	83	74.73	14.01			
*P<.05	**P<.01	***P<.001				

Tablo 17'ye göre bireysel değer alt ölçekleri, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine ilişkin ortalama puanlarının Almanların Türkiye'de bir yılda kalma sürelerine göre karşılaştırılması incelendiğinde; başarı, uyarılım, iyilikseverlik, geleneksellik değer tipleri ile sosyal değerlerde bir yıl içerisinde Türkiye'de 1-9 ay kalanların değer ortalamasının daha yüksek olduğu görülmüştür ve ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

Geleneksel aile değerlerinde ise Türkiye'de bir yılda 10 ay ve daha fazla kalanların puanlarının, bir yılda 1-9 ay kalanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ve gruplar arasındaki bu farkın istatistikî açıdan önemli olmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

Tablo 17 incelendiğinde; güç, özyönelim+evrenselcilik, uyma+güvenlik, toplam bireysel değerler ve hazcılık (hedonizm) değer tiplerinde Türkiye’de bir yılda 1–9 kalanların puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ve gruplar arasındaki farkın istatistikî açıdan önemli olduğu belirlenmiştir ($p<.05$, $p<.001$).

Almanların Türkiye’de kalma süreleri arttıkça güç; sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, toplumdaki görüntüyü koruyabilmek, başarı başarılı olmak, yetkin olmak, hırslı olmak, sözü geçen biri olmak, hazcılık; zevk, hayattan tat almak, uyarılım; cesur olmak, değişken bir hayat yaşamak, heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak, özyönelim–evrenselcilik; yaratıcı olmak, merak duyabilmek, özgür olmak, kendi amaçlarını seçebilmek, kendine saygısı olmak, dünyada barış istemek, doğayla bütünlük içinde olmak, çevreyi korumak, iyilikseverlik; yardımsever olmak, dürüst olmak, bağışlayıcı olmak, sadık olmak, sorumluluk sahibi olmak, uyma–güvenlik; kibarlık itaatkâr olmak, anne-babaya ve yaşlılara değer vermek, kendini denetleyebilmek, ulusal güvenlik, toplumsal düzenin sürmesini istemek, temiz olmak, aile güvenliği, iyiliğe karşılık vermek, toplam bireysel değerlerinin değişerek azaldığı belirlenmiştir.

Almanların Türkiye’de yaşama sürelerine göre bireysel değer alt ölçekleri, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine ilişkin ortalama puanlarının karşılaştırılmasının dağılımı Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18: Almanların Türkiye’de Yaşama Sürelerine Göre Bireysel Değer Alt Ölçekleri, Sosyal Değerler ve Geleneksel Aile Değerlerine İlişkin Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması

	N	$\bar{X}$	S	F	P	Gruplar Arasındaki Fark
Güç						
1-5 yıl	62	21.37	5.90			
6-10 yıl	58	20.98	5.00	1.708	.185	-
11 ve üstü yıl	28	23.32	6.21			
TOPLAM	148	21.59	5.66			
Başarı						
1-5 yıl	62	24.26	6.17			
6-10 yıl	58	24.90	5.06	0.514	.599	-
11 ve üstü yıl	28	25.50	5.18			
TOPLAM	148	24.74	5.55			

Tablo 18'in Devamı

	N	$\bar{X}$	S	F	P	Gruplar Arasındaki Fark
Hazcılık (hedonizm)						
1-5 yıl	62	9.43	2.77			
6-10 yıl	58	8.78	1.93	1.285	.280	-
11 ve üstü yıl	28	8.82	2.46			
TOPLAM	148	9.06	2.42			
Uyarılım						
1-5 yıl	62	9.32	3.90			
6-10 yıl	58	9.03	4.17	0.123	.884	-
11 ve üstü yıl	28	9.46	4.68			
TOPLAM	148	9.24	4.14			
Özyönelim+Evrenselcilik						
1-5 yıl	109.24	109.24	17.22			
6-10 yıl	110.83	110.83	16.78	0.268	.765	-
11 ve üstü yıl	112.07	112.07	21.36			
TOPLAM	110.39	110.39	17.81			
İyilikseverlik						
1-5 yıl	39.92	39.92	8.29			
6-10 yıl	41.21	41.21	7.20	0.856	0.427	-
11 ve üstü yıl	42.14	42.14	8.55			
TOPLAM	40.84	40.84	7.93			
Geleneksellik						
1-5 yıl	16.18	16.18	7.73			
6-10 yıl	15.84	15.84	5.70	1.676	.191	-
11 ve üstü yıl	18.61	18.61	6.73			
TOPLAM	16.51	16.51	6.84			
Uyma + Güvenlik						
1-5 yıl	47.08	47.08	8.84			
6-10 yıl	48.60	48.60	8.91	0.474	.624	-
11 ve üstü yıl	48.36	48.36	9.33			
TOPLAM	47.92	47.92	8.93			
Toplam Bireysel Değerler						
1-5 yıl	276.81	276.81	48.10			
6-10 yıl	280.17	280.17	42.72	0.567	.568	-
11 ve üstü yıl	288.29	288.29	54.35			
TOPLAM	280.30	280.30	47.19			
Sosyal Değerler						
1-5 yıl	62	90.15	10.57			
6-10 yıl	58	86.93	10.10	1.568	.212	-
11 ve üstü yıl	28	89.61	10.10			
TOPLAM	148	88.78	10.34			
Geleneksel Aile Değerleri						
1-5 yıl	62	71.90	15.26			2-3
6-10 yıl	58	74.03	13.50	3.898	.022*	1-3
11 ve üstü yıl	28	80.75	11.76			1-2
TOPLAM	148	74.41	14.25			

Tablo 18'e göre başarı, özyönelim+evrenselcilik, iyilikseverlik değer tipleri ile toplam bireysel değerlerin Almanların Türkiye'deki yaşama sürelerine göre puan ortalamalarının kalma süresi arttıkça yükseldiği saptanmıştır ve gruplar arasındaki bu farkın istatistikî açıdan anlamlı olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

Geleneksel aile değerlerinde Türkiye'de kalma süreleri arttıkça ortalama puanların yükseldiği belirlenmiştir ve bu puan farkının istatistikî açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($*p<.05$).

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemize yerleşen Almanların bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinin saptanması ve saptanan bu değerlerin yaşadıkları bölgedeki halkın değerleri ile karşılaştırarak bu iki milletin birbirlerinin değerlerini etkileme durumunun saptanması amacıyla yürütülen bu çalışmada elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak yapılan öneriler bu bölümde yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

- Araştırmaya katılan Almanların %38.5'ini erkek, %61.5'ini kadınlar oluştururken Türklerde; erkeklerin ve kadınların oranının birbirine eşit olduğu, araştırma kapsamındaki Almanların %20.3'ünün 40–44 yaşlarında, %15.6'sının 50–54 yaşları arasında iken Türklerin %27.3'ünün 35–39 yaşlarında, %22.7'sinin 40–44 yaşlarında olduğu,
- Bu çalışmada yer alan Türkiye'ye yerleşmiş Almanların %17.6'sının ülkemizde turizm sektöründe çalıştığı, %12.5'inin ev hanımı olduğu, Türklerin ise %34.8'inin ev hanımı iken, %13.3'ünün esnaf, Almanların %85.8'inin evli, %11.5'inin bekar, %2'si de eşinden ayrılmış ya da eşi ölmüş olan bireyler oluştururken, Türklerin %85.4'ünün evli, %13.4'ünün bekar, %1.2'sinin de eşini kaybetmiş bireyler olduğu,
- Araştırma kapsamındaki Almanların %37.2'sinin en az ortaokul mezunu iken, Türklerin %50.6'sının ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Alman bireylerin %16.2'sinin 35001 ile 4000 Euro arasında, Türk bireylerin %37.8'inin 501 ile 1000 Türk Lirası arasında gelire sahip oldukları,

- Araştırma kapsamına alınan Almanların Türkiye'yi tercih etme sebeplerinin en başında %30.8 ile Türkiye'yi çok sevmeleri yer alırken, %20.2'sinin de ekonomik olduğu için Türkiye'ye yerleşmeyi tercih ettikleri,
- Alman ailelerin Türkiye'ye yerleştikten sonra %37.5'inin Türk misafirperverliğinden olumlu olarak etkilendiği, %12.2'sinin Türklerin yaşam tarzları ve giyinişlerinden olumsuz olarak etkilendikleri,
- Türkiye'de yaşayan Alman bireylerin %14.7'sinin Türkiye'de çalışarak geçimlerini sağlarken, %10.6'sının da emekli maaşı ile geçimini sağladığı,
- Araştırma kapsamındaki Alman bireylerin %40.6'sının 4–6 yıldır Türkiye'de yaşadıkları ve %31.1'inin on iki ayını Türkiye'de geçirdikleri, %96.6'sının de yakınlarını görmek için Almanya'ya gittikleri, Türkiye'ye yerleşen Alman ailelerin çocuklarının tamamının Almanya'da yaşadıkları,
- Araştırma kapsamına alınan Almanların Almanya'da yaşarken sahip oldukları bireysel değerlerin sırasıyla; dürüst olmak (içtenlik), itaatkâr olmak (görevini yapan, yükümlülüklerini yerine getiren biri olmak), aile güvenliği (sevilenlerin tehlikelerden uzak olması), barış içinde bir dünya istemek (savaş ve çelişkilerden uzak bir dünya), sağlıklı olmak (fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklardan uzak olmak) olduğu,
- Bireysel değerlerden; doğayla bütünlük içinde olmak (doğayla uyum), ılımlı olmak (aşırı duygu ve hareketlerden kaçınmak) bireysel değerlerinin şimdiki puanlarının geçmişteki puanlardan fazla olduğu ve gruplar arasındaki farkın önemli olduğu ($p < .05$, $p < .001$), otorite sahibi olmak (yönetmek ve yönlendirmek hakkına sahip olmak) bireysel değerinin puanının geçmişte daha fazla olduğu ve bu durumun istatistikî açıdan önemli olduğu ($p < .01$), bu değerlerin değişmesinde Türklerin ve yaşadıkları bölgenin özelliklerinin etkisi olabileceği,

- Araştırma kapsamına alınan Türklerin bireysel değerleri incelendiğinde, Türk değerlerinin başında anne–babaya ve yaşlılara değer vermek, dürüst olmak (içtenlik), temiz olmak (düzenli, titiz olmak), ulusal güvenlik (ülkemin düşmanlardan korunması), kadında namus (kadının iffetli bir hayat sürmesi) şeklinde sıralandığı,
- Aile güvenliği (sevilenlerin tehlikeden uzak olması), sözü geçen biri olmak (insanlar ve olaylar üzerinde etkili olmak) ($p<.05$), toplumsal düzenin sürmesini istemek (kanun, nizam yaklaşımı), iyiliğe karşılık vermek (başkasına borçlu kalmaktan kaçınmak), barış içinde bir dünya istemek (savaş ve çelişkilerden uzak bir dünya), dürüst olmak (içtenlik), bağışlayıcı olmak (başkalarının özrünü kabul edebilmek) ($p<.01$), sosyal güç sahibi olmak (başkalarını denetleyebilmek, üstün olmak), zevk (istek ve arzuların giderilmesi, doyurulması), manevi bir hayat (maddi değerlerden çok manevi, içsel olanlara önem vermek), heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak (uyarıcı deneyimlerle dolu), anlamlı bir hayat (hayatta bir amacın olması), kadında namus (kadının iffetli bir hayat sürmesi), ulusal güvenlik (ülkemin düşmanlardan korunması), kendine saygısı olmak (kişinin kendisinin değerli olduğuna inanması), yaratıcı olmak (orijinal olmak, hayal gücünü kullanmak), geleneklere saygılı olmak (eski değer ve geleneklerin korunması), kendini denetleyebilmek (kendimi sınırlamak, yanlış olana direnmek), dünyevi işlerden el ayak çekmek, misafirperver olmak (misafirden hoşlanmak), insanlar tarafından benimsenmek (başkalarından saygı ve kabul görmek), doğayla bütünlük içinde olmak (doğayla uyum), değişken bir hayat yaşamak (rekabet içinde, yeniliklerle dolu), erdemli olmak (olgun bir hayat anlayışı), otorite sahibi olmak (yönetmek ve yönlendirmek hakkına sahip olmak), gerçek arkadaşlık (yakın ve destekleyici arkadaşlık), güzelliklerle dolu bir dünya (doğa ve sanatın güzelliği), erkeğin üstünlüğü (erkeğin kadından üstün olduğuna inanmak), hırslı olmak (çalışkan, istekli olmak), açık fikirli olmak (değişik fikir ve inançlara hoşgörülü olmak), alçak gönüllü olmak (kendini öne çıkarmamak), cesur olmak (macera ve risk aramak), çevreyi korumak (doğayı korumak), anne–babaya ve yaşlılara değer vermek (saygı göstermek), kendi amaçlarını

seçebilmek (kendi hedeflerini bağımsızca belirlemek), yetkin olmak (rekabeti seven, etkili, verimli biri olmak), hayatın bana verdiklerini kabullenmek (hayatın getirdiklerine, kadere razı olmak), toplumdaki görüntüsünü koruyabilmek (başkalarına karşı mahçup duruma düşmemek), itaatkâr olmak (görevini yapan, yükümlülüklerini yerine getiren biri olmak), zeki olmak (mantıklı, akıllı biri olmak), yardımsever olmak (başkalarının iyiliği için uğraşmak), dindar olmak (dinsel inanç ve imana bağlılık), sorumluluk sahibi olmak (güvenilir ve inanılır biri olmak), merak duyabilmek (her şeyle ilgilenen, araştıran biri olmak), başarılı olmak (amaçlarına ulaşabilmek), temiz olmak (düzenli, titiz olmak) bireysel değerlerinde alınan ortalama puanların Türklere Almanlara göre daha fazla olduğu belirlenmiş ve gruplar arasındaki farkın istatistikî açıdan önemli olduğu ($p<.001$),

- Araştırma kapsamındaki Türklere en fazla ortalamaya sahip değerlerin sırasıyla; “Bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır” (%84.8), “Yönetim ve öğretmenler bütün öğrencilerin başarılı olmasını ister” (%82.9) “insanlar birbirini değerlendirirken tarafsız olmalıdır” ve “insanlar ellerindekiyle yetinmeyi bilmelidir” (%78.1) şeklinde sıralandığı,
- Araştırma kapsamına alınan Türk bireylerin, %42.0’sinin “İnsan çalışmak için dünyaya gelir”, %34.1’inin “İnsanlar genelde yaratılış itibarıyla güvenilirler”, %33.6’sının “İnsanlar risk almaktan kaçınmalıdır” değerlerine katılmadıkları,
- Araştırmaya katılan Almanların en yoğun olarak benimsedikleri sosyal değerler sırasıyla; “Bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır ve konuşmanın yorumlanmasında sözler kadar davranışlar da önemlidir (%84.5), insanların başarılı olabilmesi için kontrol edilmeleri gerekmez (%77.7), insanlar aldıkları kararların sorumluluğunu yüklenmelidirler (%73.6) şeklinde devam ettiği, Almanların kesinlikle katılmıyorum cevabını verdikleri maddelerin ise; “İnsanlar risk almaktan kaçınmalıdır (%54.8), insanlar ellerindekiyle yetinmeyi bilmelidir (%48.0),

başarılı olmak için daha önce denenmiş yollar kullanılmalıdır (%45.9), insanlar sorunlar karşısında bildikleri yöntemi kullanmalılar ve insan ne kadar çabalarsa çabalasın kısmetinden fazlasına sahip olamaz (%43.2) olduğu,

- İnsanlar, mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeliler sosyal değerinin Almanya'daki puanın daha yüksek olduğu ve gruplar arasındaki farkın istatistikî açıdan önemli olduğu ($p<.05$).
- Araştırma kapsamına alınan Almanların Türkiye'ye yerleştikten sonra değerlerinde en fazla değişimin yaşandığı değerler ise; "İnsanlar mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeliler" maddesine Almanya'da iken %14.8' lik bir kesim bu görüşe katıldıklarını belirtirlerken Türkiye'ye yerleştikten sonra bu oranın %26.4'e çıkmış olduğu, Almanya'da iken istedikleri bir şeyi elde edebilmelerinin ne kadar çok çalıştıklarına bağlı olduğu düşüncesinde olanların oranı %52.7 iken, Türkiye'ye yerleştikten sonra bu oranın artarak %61.6'e çıktığı,
- Araştırma kapsamına alınan Türklerin ve Almanların sosyal değerleri karşılaştırıldığında; "Bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır" maddesine aynı yönde Türkler (%60.4) ve Almanlar (%60.1) kesinlikle katılıyorum şeklinde cevapladıkları ve bu konuda düşüncelerinin paralellik gösterdiği, oysa "İnsanlar ellerindekiyle yetinmeyi bilmeliler" maddesine verilen cevaplar incelendiğinde Türklerin yarıdan fazlası (%59.8) kesinlikle katılıyorum derken, Almanların (%27.0) kesinlikle katılmıyorum dedikleri ve bu konuda Türklerin ve Almanların birbirinden farklı düşündükleri,
- Sahip olduklarını beni mutlu etmeye yeter ($p<.01$), İnsanlar genelde sorumluluk almaya isteklidir, insanlar içinde yaşadıkları toplumun kurallarına önem verirler, insanlar ellerindekiyle yetinmeyi bilmelidir, bir kurumun başarısı başarılı çalışanların başarısızlara yardımıyla sağlanır, insanlar herkesi olduğu gibi kabul etmeli, insanlar birbirini değerlendirirken

tarafsız olmalıdır, başarılı olmak için daha önce denenmiş yollar kullanılmalıdır, insan ne kadar çabalarsa çabalasın kısmetinden fazlasına sahip olamaz, insanlar mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeliler, yönetim ve öğretmenler bütün öğrencilerin çok başarılı olmasını ister, insanlar işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar, insanlar sorunlar karşısında bildikleri yöntemi kullanmalılar, istediğim bir şeyi elde edebilmem ne kadar çok çalıştığıma bağlıdır, insanlar meslek ilkelerine bağlı olmalıdır, iş ilişkilerinde rekabetten çok yardımlaşma tercih edilmelidir değerlerinden alınan puanın Türklere daha fazla olduğu ve gruplar arasındaki bu farkın istatistikî açıdan anlamlı olduğu ($p<.001$).

- Araştırma kapsamına alınan Türklerin geleneksel değerleri dikkate alındığında ölçekteki maddelerden “Aile problemleri aile içinde çözümlenmelidir” maddesine %90.9 oranında olumlu yönde görüş belirttikleri bunu anne–baba çocukların önünde tartışmamalıdır (%89.0) değerinin takip ettiği, Türklerin katılmadıklarını belirttikleri değerlerin en başında; “Annenin yeri evidir” (%26.2) değerinin olduğu, bu değeri “Evde parayı baba idare etmelidir” (%23.8) değerinin takip ettiği,
- Araştırma kapsamındaki Almanların geleneksel değerlerine baktığımızda Türk bireylerde olduğu gibi “Aile problemleri aile içinde çözümlenmelidir” değerinin en yüksek olduğu (%69.6), bu değeri “Çocuklar büyükanne ve büyükbabalarına saygı göstermeliler”, “Anne–baba çocuklarına uygun şekilde davranmayı öğretmelidir”, “Çocuklar ev işlerine yardım etmelidir” değerlerinin takip ettiği,
- Almanların katılmadıklarını belirttikleri geleneksel değerlerin başında; “Evde parayı baba idare etmelidir”, “Anne, babanın kararlarını kabul etmelidir”, “Annenin yeri evidir”, “Çocuklar aileye yardım etmek için çalışmalıdır” değerlerinin geldiği,

- Türklerin ve Almanların geleneksel değerlerinden baba ailenin reisi olmalıdır, kişi akrabalarıyla iyi ilişkiler içinde olmalıdır, annenin yeri evidir, anne baba ile çocuklar arasında aracı olmalıdır, anne–baba çocuklarına uygun şekilde davranmayı öğretmelidir, evde parayı baba idare etmelidir, anne–baba evli çocuklarının özel yaşamlarına karışmamalıdır, anne–babaları yaşlandığında çocuklar onlara bakmakla yükümlüdür, çocuklar ev işlerine yardım etmelidir, aile problemleri aile içinde çözülmelidir, çocuklar anne–babalarına itaat etmelidir, aile itibarımıza saygı duymalı ve onu korumalıyız, anne–baba çocuklarına maddi açıdan yardımcı olmalıdır, çocuklar büyükanne ve büyükbabalarına saygı göstermelidir, anne babanın kararlarını kabul etmelidir, çocuklar aileye yardım etmek için çalışmalıdır, anne–baba çocukların önünde tartışmamalıdır, ekmek parasını baba kazanmalıdır geleneksel değerlerinin hepsinde Türklerin değer ortalamalarının Almanların değer ortalamaların daha yüksek olduğu görülmüş ve gruplar arasındaki bu farkın istatistikî açıdan önemli olduğu ($p<.001$),
- Araştırma kapsamındaki Almanların Almanya’daki ve Türkiye’ye yerleştikten sonraki geleneksel değerleri incelendiğinde en fazla değişime uğrayan düşüncelerinin ya da değerlerinin başında “Ekmek parasını baba kazanmalıdır” sorusuna Almanya’da iken katılmıyorum diyen Almanların oranı %29.0 iken, bu oranın Türkiye’ye yerleştikten sonra %38.5’e çıktığı , Türk ailelerde genelde böyle bir görüş olduğu düşünüldüğünde Almanların zamanla Türklerden etkilendiği, bu değeri “Baba ailenin reisi olmalıdır”, “Anne–babaları yaşlandığında çocukları onlara bakmakla yükümlüdür” değerleri takip ettiği,
- Baba ailenin reisi olmalıdır, annenin yeri evidir geleneksel değerlerinin şuan ki (Türkiye’de yaşarken) puanlarının geçmişe göre (Almanya’da yaşarken) daha yüksek olduğu ve gruplar arasındaki bu farkın istatistikî açıdan önemli olduğu ($*p<.05$), Almanların bu değerlerinin değişmesinde Türklerin etkisinin olabileceği,

- Araştırmada yer alan Türklerin ve Almanların, geleneksel değerler sorularına verdikleri yanıtlar incelendiğinde en yüksek ortalamaların Türkler ve Almanlarda sırasıyla, “aile problemleri aile içinde çözümlenmelidir (6.49±1.09, 5.70±1.41) ve çocuklar büyükanne ve büyükbabalarına saygı göstermelidir (6.43±1.04, 5.58±1.41)” değerlerinde görüldüğü, en düşük ortalamaların “evde parayı baba idare etmelidir” sorusuna verilen cevapların ortalamalarının Türkler için 2.69±1.15, Almanlar için 2.61±1.77 olduğu,
- Milliyete göre bireysel değer alt ölçekleri, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerine ilişkin ortalama puanlarının karşılaştırılmasının yapıldığında hazırlık (hedonizm), güç, başarı, uyarılım, özyönelim+evrenselcilik, iyilikseverlik geleneksellik, uyma+güvenlik bireysel değerler alt ölçekleri ile toplam bireysel değerler, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerinin hepsinde Türklerin ortalamalarının Almanların ortalamalarından daha yüksek olduğu ve ortalamalar arasındaki farkın istatistiki açıdan önemli olduğu (p<.01, p<.001).
- Almanların Türkiye’de ve Almanya’da sahip oldukları Bireysel değer alt ölçeklerinin, sosyal değerler ve geleneksel aile değerlerinin puanları incelendiğinde her ikisinde de “özyönelim+evrenselcilik” değer tipinin ortalamasının en yüksek olduğu; Almanların özyönelim ve evrenselcilik değer tiplerinin yüksek olması yeniliğe açıklık ve özaşkınlık yönlerinin yüksek olduğunu gösterdiği,
- Türklerin ve Almanların bireysel değer alt ölçeklerinin, sosyal değerler ve geleneksel değerlerin milliyete göre karşılaştırması incelendiğinde, bu değer tipleri arasındaki en büyük farkın “uyarılım” değer tipinin ortalamasında (Türkler; 15.12±4.54, Alman; 9.23±4.14) olduğu,

- Türklerin, Türkiye'ye yerleşmiş olan Almanlara yakın ya da uzak olma durumlarının bireylerin bireysel, sosyal ve geleneksel değerleri puanlarının birbirine yakın olduğu, güç, hazcılık bireysel değerleri ile sosyal değerler puanlarının Almanlara yakın yaşayan Türklerde biraz fazla çıktığı ve bu durumun istatistiki açıdan önemli olmadığı,
- Türklerin ve Almanların bireysel değer alt ölçeklerinin sosyal değerler ve geleneksel değerlerin milliyete göre karşılaştırması incelendiğinde güç, özyönelim+evrenselcilik, uyma+güvenlik, toplam bireysel değerler ve hazcılık (hedonizm) değer tiplerinde Türkiye'de bir yılda 1-9 kalandarda daha önemli olduğu ($p<.05$, $p<.001$),
- Bireysel, sosyal ve geleneksel değer puanlarının Almanlarda ve Türklerde cinsiyete göre farklılık göstermediği,
- Almanların bir yıl içindeki Türkiye'de kalma süreleri arttıkça bireysel değerlerden güç, hazcılık, özyönelim+evrenselcilik, uyma ve güvenlik puanlarının azaldığı ve gruplar arasındaki farkın istatistikî açıdan önemli olduğu ($p<.05$, $p<.01$),
- Almanların Türkiye'de yaşama süreleri arttıkça hazcılık puanında bir düşme olduğu ve diğer bireysel değerler puanında bir artış olduğu gözlenirken bu artışın istatistikî açıdan önemli olmadığı, geleneksel aile değerlerinde Türkiye'de yaşama sürelerine bağlı kalarak bir artış olduğu ve gruplar arasındaki farkın önemli olduğu ($p<.05$) belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

Elde edilen bu bulgular doğrultusunda şunlar önerilebilir;

- Türkiye'ye yerleşen yabancılar konusunda daha fazla araştırma yapılarak, yabancıların ülkemizi neden tercih ettikleri belirlenebilir,
- Türkiye'ye yerleşen Almanların hangi açılardan bizlere katkı sağlayacağı araştırılıp, bölgenin kalkınmasına yardımcı olunabilir,
- Araştırma Antalya ilinin Alanya ilçesi, köy ve kasabalarına yerleşen Almanlar ve oradaki bölge halkı üzerinde yapılmıştır. Buna benzer çalışmalar ülkemizin farklı bölgelerinde gerçekleştirilebilir.
- Ülkemize yerleşen yabancıların nereleri, hangi bölgeleri tercih ettikleri araştırılarak ve onlarla daha iyi iletişim kurmak, hem onlardan bir şeyler öğrenebilmek ve Türkiye'yi anlatabilmek amacıyla MEB aracılığıyla bölgelere göre yabancı dil kursları düzenlenebilir. Bu sayede hem onlarla iletişim kurabilir hem de kendi dilimizi, kültürümüzü onlara daha kolay anlatılabilir.
- Yerel yönetimler bölge halkının ve bölgeye yerleşmiş olan Almanların etkileşimini geliştirmek ve hızlandırmak amacıyla sosyal faaliyetler düzenleyerek Türklerin bireysel, sosyal ve geleneksel değerlerinin Almanlar tarafından daha iyi algılanmasını sağlayabilir.
- Yıllar geçtikçe kültürler arası bir etkileşimden dolayı bireysel, sosyal ve geleneksel değerler etkileneceğinden, bölge halkının değerlerinin korunması için gerekli önlemlerin alınması ve yabancıların ev satın alarak Türkiye'ye yerleşmesinin sınırlandırılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Aydın, M. (2006). Çalışanların Demografik Özellikleri ve Bireysel Etik Değerleri Arasındaki İlişki: Kamu Sektöründe Bir Uygulama. Dumlupınar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya.

Bal, İ., Laçiner, S., Özcan, M., Bahar, H., İ., Laçiner, V. (2006). Türkiye'deki Yerleşik Yabancıların Türk Toplumuna Entegrasyonu: Sorunlar ve Fırsatlar. (1-117) Ankara.

Balgamış, E., Baloğlu, M. (2004). İlköğretim ve Ortaöğretim Yöneticilerinin Öz Değerlerinin Betimlenmesi: Tokat İli Örneği. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı 6-9 Temmuz. İnönü Üniversitesi. Eğitim Fakültesi. (1-10)Malatya

Calp, Ö. (2006). Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Değerlere Bakışlarının İncelenmesi (Hatay Merkez İlçe Örneği). Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Cüceloğlu, D. (1997). İnsan Davranışı. 3. Basım. Remzi Kitabevi. İstanbul.
Alınmıştır Harcar, T. (2005). 2000'li Yıllarda Amerikan ve Türk Yöneticilerinin Bireysel Yöneticilik Değerlerine İlişkin İki Kültür Arası Karşılaştırmaya Yönelik Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi. İstanbul.

Erdem, A. R. (2003). Üniversite Kültüründe Önemli Bir Unsur: Değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*. 1(4). (55-72)

Harcar, T. (2005). 2000'li Yıllarda Amerikan ve Türk Yöneticilerinin Bireysel Yöneticilik Değerlerine İlişkin İki Kültür Arası Karşılaştırmaya Yönelik Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi. İstanbul.

Hultman ve Gellerman (2002). Örgüt Kültürü Örgütlerin Kendilerine Özgü Özellikleri. Alınmıştır. Sezgin, F. (2006). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Bireysel ve Örgütsel Değerlerinin Uyumu (Ankara İli Örneği) (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi. Ankara.

İşgüden, B. (2007). Sosyal ve Kültürel Değerlerin Muhasebe Meslek Etiği Üzerine Etkileri. Balıkesir Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir.

Kuşdil, M. E., Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk Öğretmenlerin Değer Yönelimleri ve Schwartz Değer Kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*.45. (59–76).

Lopez, G., A., Cuervo-Arongo, M., A. (2008). Değerler, İnanışlar, Normlar ve Ekolojik Davranışlar Arasındaki İlişki. *Psicothema* 2008. Vol. 20, n 4, (pp. 623–629).

Martinez, I., Garcia, F. G. (2007). Impact of Parenting Styles on Adolescents' Self-Esteem and Internalization of Values in Spain. *The Spanish Journal of Psychology*. 10(2). (338–348).

Oktay, B. (1999). Kuşaklar Arası Karşılaştırma (Farklı Öğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Kız Öğrenciler ve Annelerinin Değer Yargılarının Karşılaştırması). İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Özdemir, A. (2006). Kuran'da İnsanlar Arası İlişkiler ve Sosyal Değerler. Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Konya.

Özensel, E., (2003). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*. 1(3). (217–239).

Özgener, Ş. (2000). Değer Yönetimi: İmalat Sanayindeki Türk Yöneticilerinin Yükselen Değerlerine İlişkin Bir Araştırma. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi* 1(1). (173–189).

Özkan, M. (2001). Aileleriyle Birlikte ve Yetiştirme Yurdunda Kalan Ergenlerin Değer Tercihlerinin Karşılaştırılması. Atatürk Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi (109362). Erzurum.

Özmete, E. (1997). Değerlerin Yaşam Kalitesi Üzerindeki Rolü (Tokat Örneği) (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi. Ankara.

Paolucci B., Hall O.A., Axinn N.W. (1977). Family Decision Making: An Ecosystem Approach, John Wiley & Sons, New York. (5–21)

Parashar S., Dhar S., Dhar U. (2004). Perception of Values: A Study of Future Professionals. *Journal of Human Values*. 10. (143–152).

Rokeach, M., (1973). The Nature of Human Values. New York. The Free Press.
Alınmıştır Harcar, T. (2005). 2000’li Yıllarda Amerikan ve Türk Yöneticilerinin Bireysel Yöneticilik Değerlerine İlişkin İki Kültür Arası Karşılaştırmaya Yönelik Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi. İstanbul.

Schwartz, S. H. (1992). Universals in the Content and Structure of Values: Theoretical Advances and Empirical Tests in 20 Countries. *Advances in Experimental Social Psychology* 25. (1–65). Alınmıştır Kuşdil, M. E., Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk Öğretmenlerin Değer Yönelimleri ve Schwartz Değer Kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*.45. (59–76).

Sezgin, F. (2006). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Bireysel ve Örgütsel Değerlerinin Uyumu (Ankara İli Örneği). Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi. Ankara.

Steven, H., Piliavin, J.A. (2004). VALUES: Reviving a Dormant Concept. North Carolina University, 359–393.

Südaş, İ. (2005). Alanya’ya (Antalya) Yönelik Avrupalı Göçü: Özellikler ve Etkiler. III. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Kongresi, 25–28 Mayıs 2006. (776–795) Çanakkale.

Şener, A., Hazer, O. (2007). Değerlerin Kadınların Sürdürülebilir Tüketim Davranışı Üzerindeki Etkilerine İlişkin Bir Araştırma. (1–15)

Tuncer, G. (2005). The Self Family Context and Traditional Family Values on Attitudes Toward Paternalistik Leadership Style, Koç Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Bilim Uzmanlığı Tezi. İstanbul.

Turan, S., Aktan, D. (2008). Okul Hayatında Var Olması Düşünülen Sosyal Değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 6(2) 227–259.

Ulusoy, K. (2007). Lise Tarih Programında Yer Alan Geleneksel ve Demokratik Değerlere Yönelik Öğrenci Tutumlarının ve Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi. Ankara.

Uyguç, N. (2003). Cinsiyet, Bireysel Değerler ve Meslek Seçimi. *D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi*. 18(1). 93–103.

Yıldız, S. (2006). Türk ve Alman Toplumlarında Kültürel İlişkiler, İmgeler ve Medya. *Milli Folklor Dergisi*. 18(72). 37–46.

EKLER

Ek-1. Anket Formu (Türkçe)

TÜRKLERİN; BİREYSEL, SOSYAL VE GELENEKSEL DEĞERLERİNİN ARAŞTIRILMASI

I. BİREYSEL DEĞERLER

Aşağıda bazı “bireysel değerler” verilmiştir. Lütfen bu değerlere ne ölçüde katıldığınızı aşağıdaki ölçeği kullanarak belirtiniz.

İlkelerime ters düşer -1	Önemli değildir 0	1	2	Önemlidir 3	4	5	Çok önemlidir 6	En üst düzeyde önemlidir 7
-----------------------------------	-------------------------	---	---	----------------	---	---	-----------------------	-------------------------------------

Katılma düzeyi	İFADELER
	1. Eşitlik (herkese eşit fırsat)
	2. İç uyum (kendimle barışık olmak)
	3. Sosyal güç sahibi olmak (başkalarını denetleyebilmek, üstün olmak)
	4. Zevk (istek ve arzuların giderilmesi, doyurulması)
	5. Özgür olmak (düşünce ve hareket özgürlüğü)
	6. Bağlılık duygusu (başkalarının da beni düşündükleri duygusu)
	7. Manevi bir hayat (maddi değerlerden çok, manevi, içsel olanlara önem vermek)
	8. Toplumsal düzenin sürmesini istemek (kanun, nizam yaklaşımı)
	9. Heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak (uyarıcı deneyimlerle dolu)
	10. Anlamlı bir hayat (hayatta bir amacın olması)
	11. Kibar olmak (nazik, terbiyeli olmak)
	12. Kadında namus (kadının iffetli bir hayat sürmesi)
	13. Zengin olmak (maddi varlık, para)
	14. Ulusal güvenlik (ülkemin düşmanlardan korunması)
	15. Kendine saygısı olmak (kişinin kendisinin değerli olduğuna inanması)
	16. İyiliğe karşılık vermek (başkasına borçlu kalmaktan kaçınmak)
	17. Yaratıcı olmak (orijinal olmak, hayal gücünü kullanmak)
	18. Barış içinde bir dünya istemek (savaş ve çelişkilerden uzak bir dünya)
	19. Geleneklere saygılı olmak (eski değer ve geleneklerin korunması)
	20. Olgun sevgi (derin duygusal ve ruhsal yakınlıklar)
	21. Kendini denetleyebilmek (kendimi sınırlamak, yanlış olana direnmek)
	22. Dünyevi işlerden el ayak çekmek
	23. Misafirperver olmak (misafirden hoşlanmak)
	24. Aile güvenliği (sevilenlerin tehlikeden uzak olması)
	25. İnsanlar tarafından benimsenmek (başkalarından saygı ve kabul görmek)
	26. Doğayla bütünlük içinde olmak (doğayla uyum)
	27. Değişken bir hayat yaşamak (rekabet içinde, yeniliklerle dolu)
	28. Erdemli olmak (olgun bir hayat anlayışı)
	29. Otorite sahibi olmak (yönetmek ve yönlendirmek hakkına sahip olmak)
	30. Gerçek arkadaşlık (yakın ve destekleyici arkadaşlık)
	31. Güzelliklerle dolu bir dünya (doğa ve sanatın güzelliği)
	32. Toplumsal adalet (haksızlığın düzeltilmesi, zayıfın yanında olmak)
	33. Erkeğin üstünlüğü (erkeğin kadından üstün olduğuna inanmak)
	34. Bağımsız olmak (kendine yeterli, kendine güvenli olmak)
	35. İlimli olmak (aşırı duygu ve hareketlerden kaçınmak)
	36. Sadık olmak (arkadaşlarına ve çevresine bağlı olmak)

İlkelerime ters düşer -1	Önemli değildir 0	1	2	önemlidir 3	4	5	Çok önemlidir 6	En üst düzeyde önemlidir 7
-----------------------------------	-------------------------	---	---	----------------	---	---	-----------------------	-------------------------------------

Katılma düzeyi	İFADELER
	37. Hırslı olmak (çalışkan, istekli olmak)
	38. Açık fikirli olmak (değişik fikir ve inançlara hoşgörülü olmak)
	39. Alçak gönüllü olmak (kendini öne çıkarmamak)
	40. Cesur olmak (macera ve risk aramak)
	41. Çevreyi korumak (doğayı korumak)
	42. Sözü geçen biri olmak (insanlar ve olaylar üzerinde etkili olmak)
	43. Anne – babaya ve yaşlılara değer vermek (saygı göstermek)
	44. Kendi amaçlarını seçebilmek (kendi hedeflerini bağımsızca belirlemek)
	45. Laiklik (din ve devlet işlerinin ayrı tutulması)
	46. Sağlıklı olmak (fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklardan uzak olmak)
	47. Yetkin olmak (rekabeti seven, etkili, verimli biri olmak)
	48. Hayatın bana verdiklerini kabullenmek (hayatın getirdiklerine, kadere razı olmak)
	49. Dürüst olmak (içtenlik)
	50. Toplumdaki görüntümü koruyabilmek (başkalarına karşı mahcup duruma düşmemek)
	51. İtaatkâr olmak (görevini yapan, yükümlülüklerini yerine getiren biri olmak)
	52. Zeki olmak (mantıklı, akıllı biri olmak)
	53. Yardımsever olmak (başkalarının iyiliği için uğraşmak)
	54. Hayattan tat almak (yemek – içmekten, cinsellikten, müzikten vb. hoşlanmak)
	55. Dindar olmak (dinsel inanç ve imana bağlılık)
	56. Sorumluluk sahibi olmak (güvenilir ve inanılır biri olmak)
	57. Merak duyabilmek (her şeyle ilgilenen, araştıran biri olmak)
	58. Bağışlayıcı olmak (başkalarının özrünü kabul edebilmek)
	59. Başarılı olmak (amaçlarıma ulaşabilmek)
	60. Temiz olmak (düzenli, titiz olmak)

II. SOSYAL DEĞERLER

Aşağıda bazı “sosyal değerler” verilmiştir. Lütfen bu değerlere ne ölçüde katıldığınızı aşağıdaki ölçeği kullanarak belirtiniz

Kesinlikle katılmıyorum	1
Katılmıyorum	2
Kısmen katılıyorum	3
Katılıyorum	4
Kesinlikle katılıyorum	5

İFADELER	1	2	3	4	5
1. İnsanlar, genelde sorumluluk almaya isteklidir.					
2. İnsanlar, genelde yaratılış itibarıyla güvenilirlerdir.					
3. İnsanlar, içinde yaşadıkları toplumun kurallarına önem verirler.					
4. İnsanlar, ellerindekiyle yetinmeyi bilmelidir.					
5. Bir kurumun başarısı başarılı çalışanların başarısızlara yardımıyla sağlanır.					
6. İnsanlar, herkesi olduğu gibi kabul etmeli.					
7. İnsanlar, görevlerini yaparken kuralların dışına çıkmamalıdır.					
8. Genelde insanlar başkalarıyla işbirliği yapma eğilimindedir.					
9. İnsanlar, birbirlerini değerlendirirken tarafsız olmalıdır.					
10. Bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır.					
11. Konuşmanın yorumlanmasında sözler kadar davranışlar da önemlidir.					
12. İnsan çalışmak için dünyaya gelir.					
13. Başarılı olmak için daha önce denenmiş yollar kullanılmalıdır.					
14. İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın kismetinden fazlasına sahip olamaz.					
15. İnsanlar, mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeliler.					
16. Yönetim ve öğretmenler bütün öğrencilerin çok başarılı olmasını ister.					
17. İnsanlar, risk almaktan kaçınmalıdır.					
18. Sahip olduklarını beni mutlu etmeye yeter.					
19. İnsanlar, işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar.					
20. İnsanlar, aldıkları kararların sorumluluğunu yüklenmelidir.					
21. İnsanlar, sorunlar karşısında, bildikleri yöntemi kullanmalılar.					
22. İşyerinde yöneticinin talimatlarına ne olursa olsun uyulmalıdır.					
23. İstedğim bir şeyi elde edebilmem ne kadar çok çalıştığıma bağlıdır.					
24. İnsanları kırmamak için konuşmalarda gerçeklerden ödün verilmelidir.					
25. İnsanların başarılı olabilmesi için kontrol edilmeleri gerekmez.					
26. İnsanlar, meslek ilkelerine bağlı olmalıdır.					
27. İş ilişkilerinde rekabetten çok yardımlaşma tercih edilmelidir.					

III. GELENEKSEL AİLE DEĞERLERİ

Aşağıda bazı “**geleneksel aile değerleri**” verilmiştir. Lütfen bu değerlere ne ölçüde katıldığınızı aşağıdaki ölçeği kullanarak belirtiniz.

Kesinlikle katılmıyorum	1
Katılmıyorum	2
Pek katılmıyorum	3
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	4
Biraz katılıyorum	5
Katılıyorum	6
Kesinlikle katılıyorum	7

	1	2	3	4	5	6	7
1. Baba ailenin reisi olmalıdır.							
2. Kişi akrabalarıyla iyi ilişkiler içinde olmalıdır.							
3. Annenin yeri evidir.							
4. Anne, baba ile çocuklar arasında aracı olmalıdır.							
5. Anne – baba çocuklarına uygun şekilde davranmayı öğretmelidir.							
6. Evde parayı baba idare etmelidir.							
7. Anne – baba evli çocuklarının özel yaşamlarına karışmamalıdır.							
8. Anne – babaları yaşlandığında çocuklar onlara bakmakla yükümlüdür.							
9. Çocuklar ev işlerine yardım etmelidir.							
10. Aile problemleri aile içinde çözülmelidir.							
11. Çocuklar anne – babalarına itaat etmelidir.							
12. Aile itibarımıza saygı duymalı ve onu korumalıyız.							
13. Anne – baba çocuklarına maddi açıdan yardımcı olmalıdır.							
14. Çocuklar büyükanne ve büyükbabalarına saygı göstermelidir.							
15. Anne, babanın kararlarını kabul etmelidir.							
16. Çocuklar aileye yardım etmek için çalışmalıdır.							
17. Anne – baba çocukların önünde tartışmamalıdır.							
18. Ekmek parasını baba kazanmalıdır.							

Ek-2. Anket Formu (Almanca)

ERMITTLUNG DER INDIVIDUELLEN, SOZIALEN UND TRADITIONELLEN WERTE DER DEUTSCHEN IN ALANYA

I. INDIVIDUELLE WERTE

Unten sind einige "**individuelle Werte**" angegeben. Bitte geben Sie entsprechend dem unten angegebenen Maßstab an, inwieweit Sie sich an diese anschließen.

Gegen meine Prinzipien	Nicht sehr wichtig	Wichtig	Sehr wichtig	Außerordentlich wichtig				
-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Während des Aufenthalts in Deutschland	ANGABEN							Heute
		1. Gleichheit (für jeden die gleiche Möglichkeiten bieten)						
		2. Innere Harmonie (in Frieden mit sich selbst)						
		3. Besitz von sozialer Macht (Kontrolle anderer, Überlegenheit gegenüber anderer)						
		4. Vergnügen (Sättigung der Wünsche)						
		5. Freiheit (Meinungs- und Handelsfreiheit)						
		6. Gebundenheit (Gefühl, dass andere an Sie denken)						
		7. Geistiges Leben (mehr geistiges und seelisches Leben als das finanzielle)						
		8. Wahrung der gesellschaftlichen Ordnung (Gesetze, Ordnung)						
		9. Ein abenteuerliches Leben (mit vielen anregende Vorfällen)						
		10. Ein bedeutsames Leben (Zweck fürs Leben)						
		11. Höflichkeit (galant und anständig sein)						
		12. Ehre bei den Frauen (ein keusches Leben der Frauen)						
		13. Reich sein (finanzielle Werte, Geld)						
		14. Nationale Sicherheit (Schutz meines Landes vor Feinden)						
		15. Eigenrespekt (der Glaube an eigene Werte)						
		16. Erwidern von Wohltaten (Vermeidung von Schuld)						
		17. Kreativität (etwas besonderes sein, die Phantasie benutzen)						
		18. Frieden auf der Welt (eine Welt ohne Krieg und Auseinandersetzungen)						
		19. Respekt vor Traditionen (Wahrung alter Bräuche und Gepflogenheiten)						
		20. Tiefe Liebe (tiefe Emotionen und Zuneigung)						
		21. Selbstkontrolle (Begrenzung der eigenen Person, Widerstand gegen das Falsche)						
		22. Isolation von weltlichen Dingen						
		23. Gastfreundschaft (An Gästen gefallen finden)						
		24. Sicherheit der Familie (Sicherheit der Nächsten)						
		25. Anerkennung bei anderen Menschen finden (Respekt und Anerkennung finden)						
		26. Einheit an die Natur (Anpassung an die Natur)						
		27. Ein abwechslungsreiches Leben (mit Konkurrenz, Erneuerungen)						
		28. Tugendhaft sein (eine vollkommene Lebensauffassung)						
		29. Autorität besitzen (leiten und kontrollieren)						
		30. Wahre Freundschaft (nahe und unterstützende Freundschaft)						
		31. Eine Welt voll mit Schönheit (Schönheit der Natur und der Kunst)						
		32. Gesellschaftliche Gerechtigkeit (erstellen der Gerechtigkeit, Unterstützung der Schwachen)						
		33. Vorherrschaft des Mannes (Glaube daran, dass der Mann stärker ist als die Frau)						

Gegen meine Prinzipien -1	Nicht sehr wichtig 0	Wichtig			Sehr wichtig		Außerordentlich wichtig	
		1	2	3	4	5	6	7
Während des Aufenthalts in Deutschland		ANGABEN						Heute
		34. Unabhängig sein (für sich selbst ausreichen, mit Selbstvertrauen)						
		35. Mäßig sein (Unterbindung aggressiver Gefühle und Handlungen)						
		36. Treue (Treue gegenüber Freunden und der Umwelt)						
		37. Leidenschaftlich sein (fleißig und gewollt sein)						
		38. Offen gegenüber Ideen sein (andere Ideen und Meinungen akzeptieren)						
		39. Bescheiden sein (im Hintergrund bleiben)						
		40. Mutig sein (Suche nach Abenteuer und Risiko)						
		41. Schutz der Umwelt (Schutz der Natur)						
		42. Angesehen sein (Wirkung auf Menschen)						
		43. Respekt gegenüber Mutter - Vater und den Älteren (Respekt zeigen)						
		44. Wahl eigener Absichten (festlegen des eigenen Ziels ohne beeinflusst zu werden)						
		45. Laizismus (Trennung von Religion und der staatlichen Verwaltung)						
		46. Gesundheit (fern von physischen und psychischen Krankheiten)						
		47. Tadellos sein (Konkurrenz lieben, effektiv, wirksam sein)						
		48. Akzeptanz gegenüber dem das, was das Leben bringt (Akzeptieren des Schicksals)						
		49. Ehrlich sein (aufrichtig sein)						
		50. Akzeptanz der eigenen Spiegelung in der Gesellschaft (Abbau der Scheue)						
		51. Gehorsam sein (Aufgaben erfüllen, Übernahme der Verantwortung)						
		52. Intelligent sein (logisch und klug sein)						
		53. Hilfsbereit sein (für andere Sorgen)						
		54. Freude am Leben haben (Freude am Essen - Trinken, Sexualität, Musik u.ä.)						
		55. Religiös sein (religiöser Glauben)						
		56. Verantwortungsbewusst sein (vertrauenswürdig und glaubhaft sein)						
		57. Neugierig sein (sich für alles interessieren, nachforschen)						
		58. Vergeben (Entschuldigung anderer entgegennehmen)						
		59. Erfolgreich sein (das Ziel erreichen)						
		60. Sauber sein (ordentlich und gründlich sein)						

III. TRADITIONELLE FAMILIENWERTE

Unten sind einige "**traditionelle Familienwerte**" angegeben. Bitte geben Sie entsprechend dem unten angegebenen Maßstab an, inwieweit Sie sich an diese anschließen.

Ich schließe mich in keiner Weise an	1
Ich schließe mich in keiner Weise an	2
Ich schließe mich nicht ganz an	3
Ich enthalte mich	4
Ich schließe mich etwas an	5
Ich schließe mich an	6
Ich schließe mich in jeder Hinsicht an	7

Während des Aufenthalts in Deutschland							ANGABEN	Heute						
1	2	3	4	5	6	7		1	2	3	4	5	6	7
							1. Der Vater muss der Haupt der Familie sein.							
							2. Menschen müssen guten Kontakt zu Verwandten unterhalten.							
							3. Die Mutter hat sich um den Haushalt zu kümmern.							
							4. Die Mutter muss zwischen dem Vater und den Kindern vermitteln.							
							5. Die Eltern müssen den Kindern adäquates beibringen.							
							6. Im Haushalt muss der Vater über das Geld verfügen.							
							7. Die Eltern dürfen sich in das Privatleben der Kinder nicht einmischen.							
							8. Die Kinder sind verpflichtet, sich um die Eltern zu kümmern, wenn diese sehr alt sind.							
							9. Die Kinder müssen bei den Hausarbeiten helfen.							
							10. Die Familienprobleme müssen innerhalb der Familie gelöst werden.							
							11. Die Kinder müssen sich an die Anordnungen ihrer Eltern halten.							
							12. Wir müssen unsere Familienehre respektieren und wahren.							
							13. Die Eltern müssen die Kinder finanziell unterstützen.							
							14. Kinder müssen die Großeltern respektieren.							
							15. Die Mutter muss die Entscheidungen des Vaters akzeptieren.							
							16. Die Kinder müssen zur finanziellen Unterstützung der Familie arbeiten.							
							17. Die Eltern dürfen sich nicht in Anwesenheit der Kinder streiten.							
							18. Der Vater hat Geld für die Familie zu verdienen.							

12. Was hat Sie nach Ihrer Umsiedlung in die Türkei am meisten beeindruckt? (Mehrere Antworten möglich.)

	<u>positiv</u>	<u>negativ</u>
☐ 1. Türkische Gastfreundschaft	.....	.....
☐ 2. Ernährungsweise	.....	.....
☐ 3. Lebensart, Kleidung	.....	.....
☐ 4. Türkische Traditionen und Bräuche	.....	.....
☐ 5. Religion	.....	.....
☐ 6. Andere (bitte angeben)		

13. Welche Einkünfte haben Sie in der Türkei? (Mehrere Antworten möglich.)

1. Rente
 2. Unterstützung der Kinder
 3. In der Türkei Arbeitstätig
 4. Mieteinkünfte im Heimatland
 5. Mieteinkünfte in der Türkei
 5. Andere (bitte angeben) .....

14. Seit wie viel Jahren leben Sie in Deutschland? Seit ..... Jahren

15. Wie viel Monate im Jahr verbringen Sie in der Türkei ? ..... Monate

16. Was ist der Grund Ihres Deutschlandbesuches?

1. Um die Kinder zu besuchen
 2. Um die Verwandten zu besuchen
 3. Zwecks Einkaufs
 4. Um die Geschäfte in Deutschland zu verwalten
 5. Andere (bitte angeben) .....